

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

YENİ BİR DİNİ HAREKET: MOORISH SCIENCE TEMPLE

Yüksek Lisans Tezi

Hümeyra BAHADIR

Ankara, 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

YENİ BİR DİNİ HAREKET: MOORISH SCIENCE TEMPLE

Yüksek Lisans Tezi

Hümeyra BAHADIR

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Şahin KIZILABDULLAH

Ankara, 2025

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DİNLER TARİHİ BİLİM DALI

YENİ BİR DİNİ HAREKET: MOORISH SCIENCE TEMPLE

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Şahin KIZILABDULLAH

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Adı ve Soyadı

- 1. Prof. Dr. Durmuş ARIK**
- 2. Doç. Dr. Şahin KIZILABDULLAH**
- 3. Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Mustafa ERKAL**

Tez Savunması Tarihi

03.07.2025

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doç. Dr. Şahin KIZILABDULLAH danışmanlığında hazırladığım “Yeni Bir Dini Hareket: Moorish Science Temple (Ankara.2025)” adlı yüksek lisans tezimdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu, başka kaynaklardan aldığım bilgileri metinde ve kaynakçada eksiksiz olarak gösterdiğimi, çalışma sürecinde bilimsel araştırma ve etik kurallarına uygun olarak davrandığımı ve aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul edeceğimi beyan ederim.

Tarih:03.07.2025
Hümeyra BAHADIR

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
KISALTMALAR	iv
ÖNSÖZ.....	v
GİRİŞ.....	1
A. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI	2
B.ARAŞTIRMANIN METOT, KAPSAM VE SINIRLILIKLARI.....	3
C.ARAŞTIRMANIN KAYNAKLARI	4
D.AMERİKA'NIN TARİHİ VE DİNİ DURUMU	5
E.AMERİKA'DA AFRO-AMERİKALILIK VE DİNİ DURUMU	12
F.YENİ DİNİ HAREKETLERİN TANIMLANMASI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ... 19	
BİRİNCİ BÖLÜM:.....	22
MOORISH SCIENCE TEMPLE OF AMERICA HAREKETİNE GENEL BİR BAKIŞ.....	22
1. HAREKETİN İSİMLENDİRİLMESİ VE KELİME ANLAMI	22
2.HAREKETİN OLUŞUM SÜRECİ VE OLUŞUMUNDAKİ ETKENLER	24
2.1.Hareketin Kurucusu: Noble Drew Ali (doğ.1886- öl.1929).....	24
2.2.Marcus Garvey (doğ.1887-öl.1940)'in Etkisi	28
2.3.Nation of Islam ile Bağlantısı.....	32
3. HAREKETİN TEMEL İNANÇ VE ÖĞRETİLERİ	34
3.1. Tanrı İnancı.....	34
3.2.Kutsal Kitap.....	36
3.3.Peygamberlik	38
3.4.Ahiret.....	42
3.5.Hıristiyanlık ve İsa Hakkındaki Görüşleri.....	44
3.6.İslam ve Hz. Muhammed Hakkındaki Görüşleri.....	47
4.HAREKETİN İBADET VE RİTÜELLERİ	52
5.KURALLAR VE YASAKLAR	57
5.1.Giyim Kuralları	57

5.2.Diğer Kurallar ve Yasaklar.....	58
6.HAREKETİN SEMBOLLERİ	59
6.1.Bayrak.....	60
6.2.Hilal ve Yıldız	60
6.3.Çemberin İçerisindeki 7 Sayısı.....	61
6.4.Göz ve El Sıkışma (Kenetlenmiş eller)	62
6.5.Fes.....	62
6.6.Masonluk	63
7.HAREKETİN HİYERARŞİK DURUMU VE DİN ADAMININ KONUMU	66
8.HAREKETİN FİNANSAL KAYNAKLARI VE YAYIN ORGANLARI	67
8.1.Finansal Kaynakları ve Ticari Faaliyetleri	67
8.2.Yayın Organları	69
8.3.Medya Platformları.....	70
9.HAREKETİN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU	72
İKİNCİ BÖLÜM:	75
KUTSAL METİNLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	75
1.KUTSAL METİNLERİ.....	75
1.1.The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America	75
1.1.1.The Aquarian Gospel of Jesus Christ.....	81
1.1.2.Unto Thee I Grant	84
1.1.3.Kur'an-ı Kerim.....	85
1.1.4.Kitabı Mukaddes	88
1.2.Koran Questions For Moorish Americans.....	89
1.3.The Divine Constitution and By-Laws.....	90
2.KUTSAL METİNLERİ IŞIĞINDA BAZI FENOMENLER.....	93
2.1.İnsanlığın Yaratılışı ve Düşüşü.....	93
2.1.1.Holy Koran'da İnsanlığın Yaratılışı.....	93
2.1.2.Holy Koran'da İnsanlığın Düşüşü.....	95

2.1.3.Kurtuluş Öğretisi	96
2.2.İnsanın Niteliği ve Allah-İnsan İlişkisi.....	98
2.3.İsa Figürü	99
2.3.1.İsa'nın Doğumu.....	99
2.3.2.İsa'nın Çarmıha Gerilme Süreci.....	105
2.3.3.Teslis İnancı	111
2.3.4.Holy Koran'da İsa'nın Diğer İsimleri ve Mesihlik	118
2.4.Yahya Figürü ve Vaftiz	121
2.5.Holy Koran'daki Dikkat Çeken Diğer Unsurlar	125
2.5.1.Kurban ve Namaz İnancı.....	125
2.5.2.Put İnancı.....	126
2.5.3.Dikkat Çeken İsimler	127
2.6.Kutsal Metinleri Işığında Ahlaki Öğretiler ve Sosyal Hayat.....	129
2.6.1.Ahlaki Öğretiler.....	129
2.6.2.Sosyal Hayat.....	131
2.7.Kutsal Metinler Işığında Tarihsel Öğretiler.....	133
SONUÇ.....	134
KAYNAKÇA	137
ÖZET	149
ABSTRACT	150

KISALTMALAR

Bk. : Bakınız

Çev. : Çeviren

Ed. : Editör

MS : Milattan Sonra

MÖ : Milattan Önce

TDV : Türkiye Diyanet Vakfı

MSTA : Moorish Science Temple of America

NOI : Nation of Islam

UNIA : Universal Negro Improvement Association

ÖNSÖZ

Modern dönemde dini hareketler yalnızca inanç sistemleri olarak işlev görmemiştir. Dini hareketler; aynı zamanda kimlik, aidiyet ve toplumsal konumlanma aracı olarak da işlev görmüştür. Bu bağlamda, 20. yüzyılın başlarında Amerika'da ortaya çıkan Moorish Science Temple of America (MSTA) hareketi, Afro-Amerikalı toplulukların din üzerinden gerçekleştirdikleri bir tür kimlik inşası örneği olarak dikkat çekmektedir. MSTA, hem dini reform amaçlı hem de Afro-Amerikalılara yeni kimlik inşa etmek amacıyla ortaya çıkmış etnik kökenli bir yeni dini hareket olarak tarih sahnesine çıkmıştır.

Hareketin kurucusu Noble Drew Ali'nin kişisel anlatısı, kutsal metin anlayışı ve "Moor" kavramına yaptığı etnik vurgu, Afro-Amerikalıların tarihsel kölelik geçmişine karşı geliştirdikleri direnişin sembolik dilini oluşturmaktadır. MSTA kendisini, içerisinde İslamî öğeler barındırarak İslam'ın bir parçası ve Hıristiyanlığı reddederek Hıristiyanlığın karşısında konumlandırmıştır. Kendisini İslam'ın bir parçası olarak konumlandırırsa da kutsal metinlerinden olan *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, İslam'ın kutsal kitabı *Kur'an-ı Kerim*'den ciddi ölçüde farklılık göstermektedir. Bu durum, Noble Drew Ali'nin kaleme almış olduğu bu metnin, ortaya çıkan yeni bir kutsal metin olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum ise MSTA'nın ana akım İslam'ın içerisinde konumlandırılmamasının önemli sebeplerinden biridir. MSTA'nın asıl amacı; İslam'ın bir parçası olmak değil, yaşamış oldukları kimlik arayışından kurtulmak, millî bilinç oluşturmak, ahlakî ve manevî bir direnişi ve kurtuluşu yansıtmaktır.

Bu çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, hareketin tarihsel arka planı ve temel nitelikleri ele alınmıştır. İlk olarak, hareketin ortaya çıktığı sosyo-kültürel bağlam incelenmiş; ardından Afro-Amerikalılık kavramı ile hareketin etnik kimlik

vurgusu değerlendirilmiştir. Son olarak, hareketin isimlendirilmesi, oluşum s¼reci, temel inançları, ibadetleri ve rit¼elleri tanıtılmıştır.

İkinci b¼l¼mde ise hareketin kutsal metinleri incelenmiştir. Bu b¼l¼mde, kutsal metinlerinin tanıtımı yapılarak etkilendiği diğer metinlerden bahsedilmiştir. Ardından metinlerde öne çıkan kavramlar açıklanarak, diğer dinî geleneklerle benzerlik ve farklılıkları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir.

Araştırma sırasında hem hareketin teolojik yapısına ve tarihsel bağlamına hem de kutsal metinlerinin yapısına odaklanarak, bu kutsal kitapların nasıl üretildiğini, hangi kaynaklardan beslendiği açıklanmaya çalışılmıştır. Bu alışmanın, T¼rkiye'de pek az bilinen bu dinî oluşuma dair akademik farkındalığı artırmasını ve dinler tarihi alanında çalışanlara veya bu alana ilgi duyanlara alternatif bir perspektif sunmasını ümit ediyorum.

Tez konusunun belirlenmesinde öneride bulunup yazım sürecinde desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Doç. Dr. şahin Kızılabdullah'a, metnin olgunlaşmasına katkıda bulunan j¼ri üyeleri Prof. Dr. Durmuş Arık'a ve Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Mustafa Erkal'a teřekk¼rlerimi iletirim. Ayrıca tez çalışması sırasında hiçbir desteğini esirgemeyen ailem ve arkadaşlarıma teřekk¼rü bir borç bilirim.

GİRİŞ

Amerika tarihinde Afro-Amerika toplumunun yaşamış olduğu sosyo-kültürel değişimler, temelde kölelik ve sonrası döneminin etkisi ile şekillenmiştir. Sömürgecilik, kölelik ve ırkçılık gibi dayatmalara maruz kalarak tarihsel ve dini hafızası silinmiş bir topluluk olan Afro-Amerikalılar, köleliğin kaldırılması ile özgürleşmiş ve kendi inanç sistemlerini yeniden inşa etmişlerdir. Bu da yeni bir inanç sistemi kurarken sadece dini ve teolojik bir temelin değil, sosyo-politik bir temelinin de var olduğunu ortaya koymaktadır. 20.yy.'da Amerika'da ortaya çıkan Moorish Science Temple of America hareketi¹, Afro-Amerikan toplumunun kimlik arayışı içerisindeyken ortaya çıkan bir yeni dini hareket olarak nitelendirilebilmektedir. MSTA, Afro-Amerikalılar arasında inanç sistemi oluştururken “İslam” veya “Müslüman” kavramlarını ilk kez kullanan bir harekettir. Amerika'nın ve Afro-Amerikalıların İslam ile ilk olmasa da yoğun bir şekilde karşılaşması da MSTA ile gerçekleşmiştir.² Tezin konusu olan Moorsih Science Temple of America hareketi Amerika'da bilinen en kapsamlı İslami hareketlerden olan Nation of Islam (NOI) hareketi de MSTA'dan etkilenerek kurulmuş bir harekettir.³ MSTA kendisini, içerisinde İslami öğeler barındırarak İslam'ın bir parçası ve Hıristiyanlığı reddederek Hıristiyanlığın karşısında konumlandırmıştır.⁴ Sonuç olarak MSTA hem dini reform amaçlı hem de Afro-Amerikalılara yeni kimlik inşa etmek amacıyla ortaya çıkmış etnik kökenli bir yeni dini hareket olarak tarih sahnesine çıkmıştır.

---

¹ Herbert Berg, “Early African American Muslim Movements and the Qur'an”, *Journal of Qur'anic Studies* 8/1 (2006), 22.

² İlhan Kaya, *Müslüman Amerikalılar: Göç, Kimlik ve Entegrasyon* (Ankara: Dipnot Yayınları, 2007), 62.

³ Michael Angelo Gomez, *Black Crescent: The Experience and Legacy of African Muslims in the Americas* (Cambridge (GB): Cambridge University Press, 2005), 276.

⁴ C.Eric Lincoln, *The Black Muslims in America* (Toronto: S. J. Reginald Saunders and Co., Ltd., 1963), 11.

A. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE AMACI

Bu çalışmanın konusu, 1913 yılında kurulan Moorish Science Temple of America (MSTA) hareketinin tanıtılması ve kutsal metinleri ışığında bazı meselelerin ele alınmasıdır. MSTA'nın kurulması, Noble Drew Ali'nin hareket üzerindeki etkisi, hareketin ideoloji ve fikirleri, ibadet ve ritüellerinin tanıtılması, kutsal metinlerinin biçimsel ve içerik incelemesi araştırmanın konusu olmuştur. Tezin konusu olan MSTA hareketi, Afro-Amerikan toplumu içerisinde İslam'ın tanınmasına öncülük eden ilk hareket olması bakımından önem arz etmektedir. Ayrıca, kendisinden sonra ortaya çıkan benzer kökenli yapılar, özellikle de Nation of Islam'ın (NOI) anlaşılması açısından da önemli bir referans noktası teşkil etmektedir. Bu yönleriyle MSTA, akademik olarak incelenmeye değer bir hareket olarak görülmektedir.

Çalışmanın amacı Türkiye'de hakkında az çalışma yapılmış olan MSTA'nın tanıtılması ve hakkında ayrıntılı bilgi ortaya koymaktır. Bu konu çalışılırken Türkiye'de hakkında herhangi bir çalışma bulunmadığı için konu aydınlatılmak amacıyla seçilmiştir. Fakat bu çalışma devam ederken Türkiye'de MSTA hakkında bazı çalışmalar ortaya çıkmıştır. Bu çalışmalar; Doç. Dr. Muhammed Güngör'ün "*Amerika Mağribi Bilim Tapınağı*" isimli kitabı, Süleyman Turan ve Emine Battal'ın editörlüğünü yapmış olduğu Yeni Dini Hareketler Ansiklopedisi'nde yer alan "*Amerika Mağribi Bilim Tapınağı*" isimli bir ansiklopedi maddesi ve Ar. Gör. Fatih Yıldırım'ın hazırlamış olduğu "*Afro-Amerikalıların İslam ile İlk Tanışmaları: Moorish Science Temple of America Hareketi*" başlıklı makalesidir. Bu çalışmalar incelendiğinde konuyu sadece bir yönden ele aldıkları ve kutsal metinlerinin incelemesinin yapılmadığı tespit edilmiştir. Oysa bir dini hareketin anlaşılması için kutsal metinlerinin incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada hareketin kutsal metinlerinin incelenmesine de yer vererek hareket hakkında ayrıntılı bilgi elde edip literatür zenginleştirmek hedeflenmiştir.

Bu çalışmada MSTA'nın kurulmasındaki ideolojik temeli anlamak, Afro-Amerikan tarihine ve Afro-Amerikan halkının zihni ve sosyolojik yapısına ışık tutmak amaçlanmıştır. Kutsal metinlerinin incelenmesi ile hareketin yapısı ve oluşumunu daha iyi analiz etmek, kutsal metinlerinin diğer dinlerin metinleriyle olan benzerliklerini ve farklılıklarını tespit etmek amaçlanmıştır.

B. ARAŞTIRMANIN METOT, KAPSAM VE SINIRLILIKLARI

Her bilim dalının kendine özgü metodolojisi olduğu gibi dinler tarihi disiplinin de kendine özgü metodolojisi bulunmaktadır. Bu çalışmada Dinler Tarihi disiplinin deskriptif metodu ağırlıkta olmakla beraber mukayeseli yöntem ve hermenötik yöneme de başvurulmuştur. Dinler tarihi disiplinin yapı taşlarından olan “epoché” kavramı ışığında, çalışma esnasında herhangi bir şahsi düşünce ve yargılayıcı tutuma yer verilmemiştir.

Bu çalışmada kutsal metinlerin kelimesi kelimesine tefsirini yapmak değil, ön plana çıkan unsurlar ele alınarak diğer dinlerle olan benzerlik ve farklılıklarına değinmek amaçlanmıştır. Hareketin ana akım İslam düşüncesine uygunluğu araştırmanın gerekli yerlerinde ele alınsa da İslam ile olan alakası ve İslam'ın içerisindeki yerine ayrıntılı bir şekilde yer verilmemiştir. Hz. İsa'nın isimlendirilmesi hususunda genel olarak MSTA'nın ele aldığı gibi “İsa” şeklinde ele alınmıştır. Her dinde yer alan farklı saygı ifadelerine yer verilmeyip (İslamiyet'te “Hz.”, Hıristiyanlık'ta “Christ” gibi) doğrudan “İsa” şeklinde ele alınmıştır. Bu çalışmada karışıklığa sebep olabilecek bir husus ise Afro-Amerikalıların isimlendirilirken “zenci” veya “siyahi” kavramının kullanılmasıdır. Zenci (Negro) kelimesi, Batı dillerinin aksine Türkçe ifade olarak herhangi bir ırkçı yaklaşımı ve olumsuzluğu ifade etmese de sözlük anlamından dolayı olumsuz bir anlam taşıdığı için “siyahi” kavramının kullanımı tercih edilmiştir. Hareketin isminin Türkçeye çevrilmesi konusunda daha önce yapılan çalışmalarda “Moorish” ifadesinin genellikle “Mağribi”

şeklinde tercüme edildiği görülmektedir. Ancak “Mağribi” ifadesi, “Moorish” kavramından daha geniş bir anlam alanına sahip olup coğrafi olarak bir aidiyet içermektedir. Bu nedenle, “Moorish” kelimesinin karşılığı olarak “Mağribi” ifadesini kullanmak anlam değişikliğine ve kavramsal belirsizliklere yol açabileceğinden, çalışmada hareketin özgün adı olan *Moorish Science Temple of America* ifadesi tercih edilmiştir.

C. ARAŞTIRMANIN KAYNAKLARI

Çalışma süresi boyunca yeterli kaynak ve eser bulunması konusunda sıkıntı yaşanmıştır. Özellikle Türkçe kaynak bulunamadığı gibi elde edilen yabancı kaynaklar bazı konularda yetersiz kalmıştır. Bu çalışmada bazı konular kaynak yetersizliğinden dolayı yeteri kadar aydınlatılamamıştır. Temel kaynak olarak, hareketin lideri Noble Drew Ali'nin yayımlanmış olduğu metinler kullanılmıştır. Bu metinler arasında en temelde, hareketin kutsal kitabı olan *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America* metni yer almaktadır. Ayrıca yine hareketin kutsal metinlerinden kabul edilen *Koran Question for Moorish Americans* ve *The Divine Constitution and By-Laws* isimli metinlerde temel başvuru kaynakları arasında yer almıştır. Noble Drew Ali'nin kaleme almış olduğu ve hareket hakkında bilgiler edinmemizi sağlayan bir diğer eser ise *Moorsih Literature*'dür. Bu temel kaynakların yanısıra özellikle Amerika'da MSTA hakkında yapılan pek çok çalışmaya başvurulmuştur. Bunlar arasında en başta; Isa el-Haadi el-Mahdi'nin yazmış olduğu *Who was Noble Drew Ali?* isimli kitabı, Arthur Huff Fauset'in yazmış olduğu *Black Gods of the Metropolis* isimli kitabı, Yvonne Yazbeck Haddad ve Jane I. Smith'in yazmış olduğu *Mission to America* kitabı, Michael A. Gomez'in yazmış olduğu *Black Crescent: The Experience and Legacy of African Muslims in the Americas* isimli kitabı, Stephanie Ann Wilms'in kaleme aldığı *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African- American Religion* isimli doktora

tezi, Herbert Berg'in *Early African American Muslim Movements* isimli makalesi yer almaktadır. Bahsedilen bu eserler ve kitaplar bu çalışmada birincil kaynak olarak kullanılmıştır. Yine bu bağlamda yazılan temelde İngilizce olmakla beraber Türkçe kitap ve makaleler ikincil kaynak olarak kullanılmıştır.

D. AMERİKA'NIN TARİHİ VE DİNİ DURUMU

Kristof Kolomb (doğ.1451-öl.1506)'un Amerika'yı keşfinden önce Amerika'da dinleri Şamanizm olarak bilinen Kızılderililerin varlığı bilinmekle beraber gerek milattan önce gerek milattan sonra bölgede çeşitli medeniyetler varlığını sürdürmüştür. Fakat insanlığın Kuzey Amerika'ya ilk kez ne zaman ve nasıl geldiği halen tartışma konusu olmaktadır. Günümüzde Alaska sınırlarında bulunan Bering bölgesinde yapılan kazılar sonucunda 14.000 yıllık tarihiyle Alaska'nın bilinen ilk insan izlerini taşıyan ve en eski yeri olarak adlandırılan "Broken Mammoth" bölgesi bulunmuştur. Bulunan bu bölgede Paleo-Kızılderililer'in varlığı bilinmektedir. Ayrıca son zamanlarda Teksas'ta yapılan kazılar sonucunda, 16.000 yıl öncesine dayanan kalıntılar bulunduğu bilinmektedir. 14.000 ve 16.000 yıllık kalıntıların bulunması Amerika kıtasında yaşamın çok eskilere dayandığına kanıt olarak gösterilmektedir.⁵ Ayrıca Orta Amerika'da Kızılderililer tarafından kurulan milattan sonra 9. yüzyıla kadar varlığını sürdüren Maya imparatorluğu ve Maya imparatorluğunun yıkılmasıyla kurulan Aztek imparatorluğu da Amerika'da Kolomb öncesi yaşamın önemli örneklerindedir.⁶

Kristof Kolomb, coğrafi keşiflerin başlamasının ardından, alışlagelmiş yolların dışında Asya kıtasına batıdan da gidilebileceğini savunarak Atlas okyanusundan Hindistan'a ulaşma ümidiyle 13 Ağustos 1492'de İspanya'dan 80 kişilik mürettebatı ile yelken açmış ve 72 gün süren bir yolculuk gerçekleştirmiştir. Bu yolculuk sonucunda,

---

⁵ David Emory Shi- George Brown Tindall, *America: A Narrative History* (New York: W.W. Norton & Company, 2016), 5-6.

⁶ T. Ahmet Ertek, "Amerika", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 26 Nisan 2024).

Hindistan'a ulaştığını zanneden Kolomb, aslında Bahama Adalarına ulaşmıştır.⁷ Burada karşılaştığı insanlara da Hint kökenli sandığı için Kızılderililer anlamına gelen "los Indios" adını vermiştir.⁸ Bunun dışında aynı bölgeye toplamda dört sefer olacak şekilde üç sefer daha gerçekleştiren Kolomb, aslında Kuzey Amerika'yı keşfetmiştir. Fakat bunun farkında değildir. Bu keşiften 7 yıl sonra Amerigo Vespucci (doğ.1454-öl.1512)'de bu bölgeye bir sefer düzenlemiştir. Vespucci, Kolomb'un ulaştığı bu yerlerin aslında Hindistan olmadığını ve yeni bir kıta olduğunu anlamış ve bunun üzerine yeni bir yazı yayımlamıştır. Bu yazı bilim dünyasında büyük ilgi görmüştür. Amerika Kıtası, Avrupa'nın kötü ekonomisinden sıkılan halk için bir arayış ve kaçış noktası olmuştur. Bu keşfedilen bölgeye de Amerigo Vespucci'e ithafen "Amerik" adı verilmiştir.⁹

Amerika'ya diğer kıtalardan gelen ilk kişinin Kolomb olmadığı Müslüman denizcilerin önceleri Amerika'ya gelip gittiklerini hatta buralara mal taşıdıklarını Piri Reis (doğ.1465/70-öl.1554)'in hazırladığı dünya atlasından anlaşıldığını, Fuat Sezgin (doğ.1924-öl.2018) haritalarla ispat ederek anlatmaktadır.¹⁰ Müslümanların Kolomb'dan önce de Amerika'dan haberdar olduklarının bir diğer kanıtı önemli coğrafyacılarından İdrîsî (doğ.110-öl.1165)'nin Atlantik haritasını çizerken Antilla adalarını da çizmesidir. Bunlara ek olarak yazılı İskandinav destanlarında 10.yy.'da Vikingler'in Kanada'nın Atlas Okyanusu sahillerine ulaştığının iletilmesi Avrupa halkı tarafından Kolomb'dan önce Amerika'nın bilindiğine kanıt olarak gösterilmiştir.¹¹

Kolomb, Amerika kıtasının varlığını duyurduktan sonra kıtanın mevcut yeraltı zenginlikleri, altın rezervleri, düşük fiyata toprak bolluğu, yüksek işçi ücretleri ve dini

---

⁷ İbrahim Baybura, *Amerika Tarihçesi, Türk-Amerika Tarihi Münasebetleri Gezi Notları* (İstanbul, 1971), 30.

⁸ Hanefi Kaya- Abdullah Çaparoğlu, "Amerika Kıtası'nın Keşfi ve Beyaz Adamın İskanı", *Şentürk* 6/Prof. Dr. Durmuş Ali Arslan Özel Sayısı (2023), 206.

⁹ Baybura, *Amerika Tarihçesi, Türk-Amerika Tarihi Münasebetleri Gezi Notları*, 31.

¹⁰ Fuat Sezgin, "Amerika'nın Keşfinde Müslümanlar", thk. Kadir Temurçin (Prof. Dr. Fuat Sezgin Konferansı, Kayseri: Doğu Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti, 2016), 30-43.

¹¹ Ertek, "Amerika".

baskının olmaması Avrupa halkının dikkatini çekerek burayı Avrupa'nın ekonomik ve siyasi buhranından kaçış noktası olarak görmelerine neden olmuştur. Ayrıca Avrupa'da o dönemlerde yaşanan Protestan ve Katolikler arasındaki dinsel çatışma, insanların Amerika'da dinsel baskı olmadan özgürce yaşama fikrine sıcak bakmasına da neden olmuştur. Dini baskıdan kaçmak amacıyla Amerika'ya yapılan göçler insanları farklı din ve mezheplere dolaylı olarak saygılı olmaya ve dinsel çoğulculuğu kurucu bir unsur olarak görmeye mecbur bırakmıştır. Amerika'ya göç ederken, madenlerden ve yer altı zenginliklerinden faydalanmak isteyenler Güney Amerika bölgesini, dini baskı yaşamak istemeyip özgürce yaşayacakları yeni bir ülke kurmak isteyenler ise Kuzey Amerika bölgesini tercih etmişlerdir.¹²

Avrupalı halkların bu bölgeye yerleşmelerinden sonra sömürge amaçlı koloni dönemi başlamıştır. Sömürme amaçlı gelen pek çok toplum bulunsa da temelde bilinen İspanyollar, Fransızlar ve İngilizlerdir. Amerika Kıtasındaki sömürme amaçlı ilk kolonileri kuran devlet 1565'te İspanyollardır. Ardından Kuzey Amerika'da en büyük sömürgeye sahip olan Fransızlar 1604'te, İngilizler de 1607'de kolonilerini kurmuşlardır. Bu koloniler zamanla bir paylaşım savaşına girmiş bunun sonucunda hepsi zamanla İngiltere sömürgesi haline gelmiş ve tüm koloniler "Crown Colony" (İngiliz Kolonileri) adını almıştır.¹³ Kolonilerin İngiltere sömürgesinde toplanmasının en önemli nedeni Amerika topraklarına ilk yerleşenler arasında en kalabalık olan grubun İngilizler olmasıdır. İngilizlerin bu mevcut çokluğu ilerleyen yıllarda da devam etmiştir. Bu durum Amerika Kıtası'nın İngiliz dili ve kültürünün etkisi altında kalmasına sebep olmuştur.¹⁴

1756 yılında İngiltere ve Fransa arasında sömürgelerin paylaşılmasından dolayı Yedi Yıl Savaşları ortaya çıkmıştır. İngiltere, kazandığı halde savaşın sonucunda

---

¹² İhsan Burak Birecikli, "Amerika'nın Kuruluşu ve ABD-Avrupa İlişkileri (1776-1876)", *History Studies International Journal Of History* Özel Sayı (2011), 91.

¹³ Fahir H. Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasî Tarihi (1789-1914)* (İstanbul: Alkım Yayınevi, 2006), 24-25.

¹⁴ George Clack (ed.), "ABD'nin Portresi" (Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı yayını, 1997), 5.

büyük bir ekonomik buhrana girmiştir. İngiltere hem ekonomik buhrandan kurtulmak için hem de Amerika'nın mevcut yükselmesinden çekindiği için Amerika'yı vergiye bağlamıştır. Bunun sonucunda Amerika kolonileri büyük bir tepki göstermiş ve isyanlar çıkmaya başlamıştır. Koloniler tarafından kurulan komisyonlar yönetimi ele geçirmiş ve yavaş yavaş silahlanmaya yönelmişlerdir.¹⁵ Yedi Yıl Savaşları'nı İngiltere'nin kazanması ve ekonomik özgürlüklerini kazanmak isteyen kolonilerin silahlanmaya yönelmesi 1774-1783 yılları arasındaki Amerikan Devrimi olarak adlandırılan bağımsızlık savaşına sebep olmuştur.

Bağımsızlık fikri ise, savaş devam ederken 1776 yılında ayrı bir Amerikan bayrağının kabul edilmesi ile ortaya çıkmıştır. 4 Temmuz 1776'da Kongre tarafından Bağımsızlık Beyannamesi'nin yayınlanması ile de Amerika Birleşik Devletleri adında bağımsız bir devletin kurulmak istendiği açıkça belirtilmiştir. Fakat İngiltere, Amerika'nın bağımsızlığını kabul etmediği için bu savaş 1783'e kadar sürmüştür. 3 Eylül 1783'te Paris'te barış antlaşması imzalanmış ve bu antlaşma sonucunda İngiltere resmen Amerika Birleşik Devletleri'nin bağımsızlığını tanımıştır. Amerika Birleşik Devleti'nin sınırları ise; Kuzeyinde Kanada, Güney'inde İspanya'ya ait Florida ve batısında Mississippi nehri sınır olarak belirlenmiştir.¹⁶

İngiliz kolonileri, 17. yüzyılın başlarında genellikle tarlalarda çalıştırmak amacıyla başka ülkelere işçi getirtmeye başlamıştır. Getirttiği bu işçiler ırk farkı gözetmeksizin eşit haklara sahip olan siyahilerden ve beyazlardan oluşmaktadır. Siyahi insanların yapı itibarıyla daha güçlü ve dayanıklı olmasından kaynaklı işçi olarak beyazlardan daha çok siyahiler tercih edilmiştir. İlerleyen zamanda işçi ihtiyacını karşılamak amacıyla Afrika'dan siyahiler getirilmeye başlanmıştır. Ölüm oranlarının ve iş yükünün artmasıyla daha fazla işçiye ihtiyaç duyulması, ilk başlarda köleleştirmek

---

¹⁵ Birecikli, "Amerika'nın Kuruluşu ve ABD-Avrupa İlişkileri (1776-1876)", 87.

¹⁶ Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasî Tarihi (1789-1914)*, 27-32.

amacı dışında getirilen siyahilerin daha sonra beyazlar tarafından esir pazarlarına getirilip satılmaya başlamasına, zamanla da köleleştirilmelerine sebep olmuştur. Siyahilerin köleleştirilerek çok ağır işlerde zorla çalıştırılması ise siyahilerin beyazlara karşı aşırı kin ve nefret beslemesine sebep olmuştur. 17.yüzyılın başlarında Amerika'ya getirilmeye başlayan siyahilerin köleleştirilmesi büyük bir köle ticaretinin gelişmesine temel oluşturmuş ve 18.yüzyıl boyunca zirveye ulaşarak köle tacirlerinin bu işten büyük miktarda finansal kâr elde etmesini sağlamıştır.¹⁷

1861-1865 yılları arasında Amerika'nın kuzey ve güney eyaletleri arasında siyahi esaretinden kaynaklı, neredeyse Amerika'yı parçalanmaya götüren bir iç savaş ortaya çıkmıştır. Kuzey eyaletlerindeki halk genellikle Protestan olup ekonomisini endüstriden sağlarken, güney eyaletlerindeki halk ise genellikle Katolik'ti ve ekonomisini başta pamuk olmak üzere tarımdan sağlamaktaydı. Tarlalarda çalıştırmak için de Afrika'dan siyahi esirler getirtilmişti. Kuzey eyaletlerinin siyahi esirlerin endüstride işine yaramadığını fark etmesiyle ücretli işçi sistemini kabul ederek siyahi esaretini kaldırması ve Güney eyaletlerinden de siyahi esaretini kaldırmasını istemesi, Güney eyaletlerinin ekonomik çıkarına ters düşmekteydi. Bundan dolayı 4 yıl süren bir iç savaş cereyan etti. 1865 yılında Güney eyaletinin savaşı kaybetmesi ile savaş sona erdi. Savaşın sona ermesi ile siyahi esareti kaldırılmış olsa da bu sorun tam olarak çözümlenemedi. Siyahilerin özgürlüklerini kazanması sonucunda seçilme haklarına da sahip olmaları bazı siyasi mevkilere gelmelerine vesile olmuştu. Bu olay, beyazların tepkilerine sebep oldu ve siyah-beyaz çatışması şiddetlendi. Nitekim bu çatışmalar, 1900'lü yılların ortalarına kadar şiddetli bir şekilde devam etti ve bu ırk çatışması Amerika'yı anayasal tedbirler alma konusunda mecbur bıraktı.¹⁸ Nitekim, Amerika'da siyah-beyaz çatışması 1900'lü

---

¹⁷ Tahsin Nart, *Black Muslim Hareketi'nin Din Literatürü'ndeki Yeri* (Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Doktora Tezi, 1990), 4-7.

¹⁸ Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasî Tarihi (1789-1914)*, 722-729.

yılların ortalarında anayasal önlemler alınmasıyla sona ermemiş günümüzde de halen devam etmektedir.

Amerika'nın bu iç savaştan ekonomik olarak sarsılmış çıkması savaşın kötü etkisi olarak görülse de parçalanmadan savaşın bitmesi halkı motive etmiş ve Amerikan ekonomisinin de gelişmesine vesile olmuştur.¹⁹ 19.yy.'ın sonlarına doğru ekonomisinin yanı sıra askeri ve siyasi açıdan güç kazanan Amerika Birleşik Devletleri, dünyanın diğer bölgeleriyle ilgilenmeye ve dünya siyasetinde söz sahibi olmaya başlamıştır. Ayrıca 1. ve 2. Dünya savaşlarına da ekonomik ve askeri gücü ile dahil olarak müttefiklerinin savaşı kazanmasında büyük rol oynamıştır. Günümüzde Porto Riko, Pasifik'teki pek çok ada, Virgin Adalarının bazıları ve Panama kanal bölgesi Amerika'nın kontrolünde bulunmaktadır.²⁰

Kolomb'un Amerika'yı keşfinden önce bölgede Kızılderililerin yanı sıra Aztek ve Maya gibi varlığını sürdüren pek çok uygarlık bulunmaktadır. Bu uygarlıklarda farklı kabile dinlerine inanılmaktadır. Kolomb'un Amerika'yı keşfetmesi sonucu, Avrupa'dan insanların bölgeye yerleşmesiyle Amerika kıtasında Hıristiyanlık yayılmaya ve bölgedeki insanlar da Hıristiyanlaşarak asimile olmaya başlamışlardır. Amerika'nın kuzey kesimi daha çok Protestanlığı benimserken orta ve güney kesim ise Katolikliği benimsemiştir. İlerleyen zamanlarda ise Protestanlığı benimseyen grup arasında Mormonlar, Baptistler, Anglikanlar, Moravyonlar, Yedinci Gün Adventistleri, Kuakerler, Presbiteryenler ve Methodistler gibi daha çok Yeni dini hareket olarak nitelendirilen gruplar ortaya çıkmaya başlamıştır. Köle ticareti ile Amerika Kıtasına girmeye başlayan İslamiyet'in etkisi ise daha çok Güney Amerika'daki Surinam, Guyana, Trinidad ve Tobago gibi bölgelerde yaygınlık göstermiştir.²¹

---

¹⁹ Armaoğlu, *19. Yüzyıl Siyasî Tarihi (1789-1914)*, 729.

²⁰ Sırrı Erinç, "Amerika Birleşik Devletleri", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 10 Kasım 2023)

²¹ Ertek, "Amerika".

1967 yılında Robert Bellah, yayımlanmış olduğu bir makalesinde Amerika'nın kendine özgü bir sivil dini olduğu düşüncesini savunmaktadır.²² Mesut Düzce'nin aktardığına göre, ilk olarak J.J. Rousseau (doğ.1712-öl.1778) tarafından ortaya atıldığı bilinen “sivil din” kavramı²³ birey ve toplumun devletle olan ilişkisine kutsal boyut kazandırmayı amaçlamaktadır.²⁴ Bellah, geleneksel dinlerin yanında kendi inanç sistemi ve ritüelleri ile bulunan bir sivil dinin varlığını savunmuştur. Bu düşüncesini; devlet başkanlarının konuşmalarında sıkça Tanrı'ya atıfta bulunmaları, Bağımsızlık Bildirgesi ve Anayasa gibi belgelerin kökenlerine bakılmaksızın tüm insanlar için adalet ve eşitlik ile ilgili temel inançları içeren kutsal metinler olarak görülmesi, Amerikan tarihinin önemli olaylarında ve savaşlarda ilahi müdahalenin olduğuna dair örnekler vererek temellendirmiştir. Amerika kıtasının keşfinden sonra İngiltere'den Amerika'ya olan göçlerin etkisi sonucu İngiltere'deki sivil din düşüncesi Amerika kıtasında da sivil din düşüncesinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Bu durumu, tıpkı İbraniler'in Mısır'dan ayrılıp vaat edilen topraklara göç etmelerine benzeterek sömürgeci konumundaki Amerika kıtasını vaat edilmiş topraklar statüsünde görüp bu topraklarda ideal bir toplum yaratmayı hedeflemişlerdir. Koloniciler de tıpkı İbraniler gibi Tanrı ile bir antlaşma imzalamışlardır.²⁵

“Sivil din” kavramı, Amerika'nın bir ulus inşa etme sürecinde faaliyetlerini meşrulaştırmak amacıyla kullanılmış bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.²⁶ Amerika tarihi boyunca ortaya çıkan pek çok olayda ve savaşta bu argüman ön plana atılarak bir devlet bilinci oluşturulmaya çalışılmıştır. Birbirinden farklı kültür ve ırka ait

---

²² Charles H. Lippy- Peter H. Williams, *Encyclopedia of Religion in America* (Washington (D.C.): CQ Press, 2010), 468.

²³ J.J. Rousseau'nun sivil din düşüncesi hakkında ayrıntılı bilgi için “Toplum Sözleşmesi” kitabına bk.

²⁴ Mesut Düzce, “Sivil Din ve Politik Din Kavramlarına Teorik Bir Bakış”, *Bilimname* 2020/41 (15 Mayıs 2020), 389-390.

²⁵ Lippy- Williams, *Encyclopedia of Religion in America*, 468-470.

²⁶ Burcu Değirmencioğlu, “Amerika Birleşik Devletleri'nin Uluslaşma Sürecinde J.J. Rousseau'nun Sivil Din Önerisinin Hayata Geçirilmesi”, *D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi* 21/Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan Özel Sayı (2019), 24.

olan insanların bir arada olduğu Amerika’da yeni bir ulus ve devlet bilinci oluşturmak için bu kavram kullanılmıştır. Böylelikle bugün ki pek çok kùltùre, ırka ve dine ait olan insanların bir arada yaşayabildiği Amerikan toplumunun temelleri atılmış olmaktadır. Bu sivil din algısı, kutsal devlet bilinci altında farklı dinden olan insanların bir arada yaşamasına müsaade etmesinden kaynaklı olarak Amerika’daki dini çeşitlilik diğer ùlkelere nazaran daha fazladır. Bu durum Amerika’da yeni dini grupların daha fazla oluşmasında da önemli bir etkindir.

2024 yılı itibariyle nüfusa göre Amerika’daki dini yayılım genel olarak şu şekildedir: %46,6 Protestan (%25,4 Evanjelik, %14,7 Anaakım Protestan, %6,5 Siyahi Protestan), %20,8 Katolik, %1,6 Mormon, %1,7 Diğer Hıristiyan, %22,8 Ateist/Agnostik/Bağlı olmayan, %1,9 Yahudi, %0,9 Müslüman, %0,7 Budist, %0,7 Hindu, %2,3 diğer.²⁷

E. AMERİKA’DA AFRO-AMERİKALILIK VE DİNİ DURUMU

Afrika’dan Amerika’ya göç edip yerleşen Afrika kökenli insanları adlandırmak için tarih boyunca pek çok terim kullanılmıştır. 19. yüzyılın ortalarında, melezlerde dahil tüm Afrika soyundan gelenleri kapsayan *colored* terimi ön plana çıkmaktadır. 19. yüzyılın sonlarına doğru hem kadınları hem de erkekleri kapsayan Afrika’dan Amerika’ya köle olarak getirilenleri ifade etmek için kullanılan *Negro* terimi kullanılmaya başlanmıştır. Negro terimi beyazlar tarafından siyahileri aşağılamak amaçlı ortaya atılmış bir terim olarak bilinmektedir. İngilizcedeki zenci anlamına gelen “Nigger” kelimesiyle ilişkilendirilerek türetildiği öne sürölmektedir.²⁸ Aynı zamanda sinsi ve kurnaz kişi anlamına geldiği öne sürölmektedir.²⁹ 1960’lı yıllarda ise “Beyaz”

²⁷ “Ülke Künyesi / T.C. Dışışleri Bakanlığı” (Erişim 28 Ekim 2024).

²⁸ Kamer Öztin, “Afro-Amerikan Toplumunun Adlandırılma Biçimlerinin Türkçeye Aktarımına İlişkin Bir İnceleme”, *Dil Dergisi* 172/1 (Ocak 2021), 47-48.

²⁹ Noble Drew Ali, *Moorish Literature*, ts, 24.

kelimesinin tam zıttı olması hasebiyle *Black* (siyahi) terimi ön plana çıkmıştır.³⁰ “Beyaz” terimi saflığın rengi olarak tanımlanırken, “Black” teriminin kötülüğe dair her şeyi temsil ettiği söylenmektedir.³¹ Bu terim 1980’lerin başına kadar yaygın bir şekilde kullanılmaya devam etmiş, hatta siyahi örgütler tarafından da kullanımı benimsenmiştir. 1988 yılında, bir toplantıda alınan karar ile siyahi toplumun Afrika’dan gelmesi hasebiyle vatanlarına istinaden *African-American* terimi kullanılmaya başlanmıştır. Böylelikle özel bir sınırlama içermeyen daha geniş bir perspektifi ifade eden *African-American* teriminin kullanımı yaygınlık kazanmıştır.³²

Moorish Science Temple hareketinin lideri Noble Drew Ali, MSTA üyelerine kendilerini tanımlarken “negro”, “colored” ve “black” terimlerini kullanmamayı önermektedir. Ona göre, siyah insanlar kölelikten kurtulup gerçekten özgür olmak istiyorlarsa beyazların kullandığı ifadeleri kendilerini tanımlarken kullanmamalıdır. Beyazların kendini tanımladığı gibi kendilerini gördükleri sürece asıl kimliklerinden, dinlerinden uzak kalacaklardır ve benliklerini hiçbir zaman bulamayacaklardır. Siyah insan kendi kimliğini araştırmalı, kim olduğunu ve tarihini öğrenmelidir. Böylelikle, atalarının adlarını da temizlemiş olacaklardır.³³ Siyah insan kendi değer ve yargılarına sahip çıkmadığı sürece her zaman köleliğe mahkûmdur. Kutsal kitapları olan *The Holy Koran*’da da bu düşünce şu şekilde geçmektedir:

“Günah ve itaatsizlik nedeniyle her ulus, atalarının inanç ve ilkelerini onurlandırmadıkları için köleliğin acısını çekmiştir. Bu nedenle 1774 yılında Moors kökenlilerin milliyetleri ellerinden alınmış ve zenci, siyah ve renkli kelimeleri Moors kökenli Amerika’nın

---

³⁰ Öztin, “Afro-Amerikan Toplumunun Adlandırılma Biçimlerinin Türkçeye Aktarımına İlişkin Bir İnceleme”, 47-48.

³¹ Ali, *Moorish Literature*, 8.

³² Öztin, “Afro-Amerikan Toplumunun Adlandırılma Biçimlerinin Türkçeye Aktarımına İlişkin Bir İnceleme”, 48-49.

³³ Ali, *Moorish Literature*, 24.

Asyalılarına verilmiştir, çünkü onlar anne ve babalarının ilkelerini onurlandırmamış ve hakkında hiçbir şey bilmedikleri Avrupa Tanrılar'ının peşinden gitmişlerdir.”³⁴

Afro-Amerikanlar, başta yeni keşfedilmiş olan ve büyük bir işçi açığı bulunan Amerika kıtasında işçi olarak çalıştırılmışlardır. Daha sonra köleleştirilip pazarda satılarak her türlü ağır işlerde çalıştırılmışlar ve ikinci sınıf insan muamelesi görmüşlerdir. O dönemlerde siyahilerin görmüş olduğu muameleye bir örnek olarak siyahi ticareti gerçekleştiren bir Hollandalı tarafından durum şöyle aktarılmaktadır:

“... ‘Dahomey kıyılarındaki Quidah bölgesinde yaşayanlar, bizden mal almak için ayda bir zenci getirebiliyorlardı. Yerliler, zencileri kadın erkek, çırılçıplak bir alanda topluyorlardı. Biz de geminin hekimlerine bunları inceletiyorduk. Yaşı otuz beşi geçmiş olanlar, kolu ve ayağı sakat olanlar, dişleri sağlam olmayanlar, gözlerinde perde olanlar ve utandırıcı bir hastalığa yakalanmış olanlar bir kenara ayrılırdı. Bunları satın almazdık. Beğendiklerimizin göğsüne ateşte kızdırılmış bir demirle bizim kumpanyanın damgası vurulurdu. Kadınların fiyatı erkeklerin fiyatından dörtte bir düşüktü.”³⁵

Yıllarca ağır şartlar altında yaşayan siyahiler zorla Hıristiyanlaştırılarak kimliklerini ve benliklerini kaybederek asimile olmuşlardır. Kendi dinlerini terk edip beyazların dini sayılan Hıristiyanlığı benimsemiş olsalar dahi yine beyazlar arasında ayrımcılık görüp ikinci sınıf insan muamelesine tabi tutmuşlardır. Bu durum, onları Methodist kiliseler ve Baptist kiliseler olarak isimlendirilen kendi kiliselerini kurmaya sevk eden sebeplerden birisi olarak nitelendirilmektedir.³⁶

Yıllarca isimleri yazılırken bile “Negro” kelimesinin ilk harfinin küçük yazılması, yapılan ikinci sınıf insan muamelesine verilebilecek en güzel örnektir.³⁷ 1863 yılında

---

³⁴ Noble Drew Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, ts. XLII/16-17.

³⁵ Hıfzı Topuz, *Kara Afrika, Bir Kutanın Dünü, Bugünü ve Yarını* (İstanbul: Milliyet, 1971), 32.

³⁶ Recep Şentürk, “Amerika’da Yaşayan Müslümanlar -Neden İslam Amerika’da En Hızlı Yayılan Din?”, *Günümüz Dünyasında Müslüman Azınlıklar* (III.Kutlu Doğum İlmi Toplantısı, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslami Araştırmalar Merkezi), 103.

³⁷ Öztin, “Afro-Amerikan Toplumunun Adlandırılma Biçimlerinin Türkçeye Aktarımına İlişkin Bir İnceleme”, 48.

köleliğin kaldırılması bile onları ikinci sınıf olarak kabul edilmekten alıkoymamıştır. Aynı zamanda beyazlar ile tuvaletlerinin farklı olmasına, farklı lokantalarda yemek yemelerine ve farklı mahallede oturmalarına zorlanmaları gibi aşırı ayrımcılık faaliyetlerine maruz kalmışlardır.³⁸ Bu ayrımcılık faaliyetleri 1900'lü yılların ortalarında anayasal haklar elde etmeleri ile azalmıştır. Günümüzde, siyahi ayrımcılık eskisi kadar şiddetli olmasa da halen varlığını sürdürmektedir.

Siyahilerin Amerika'da köleliğin kaldırılmasına kadar ciddi bir baskı ve işkence altında olmaları, anavatanları Afrika olsa da kendi içlerinde çok fazla etnik grup barındırmalarının ve kabileleşmelerinin onları farklı dili konuşmaya sevk etmesi³⁹ onların birlik olmalarını zorlaştıran etmenler arasında gösterilebilir. Fakat köleliğin kaldırılması ile kendilerine toplumda yer edinme arayışları ve yeni bir siyahi kimliği inşa etme arzuları onları birlik olmaya sevk etmiştir.

Marcus Garvey ve Noble Drew Ali, Afro-Amerikan milliyetçiliğin önemli isimlerindedir. Marcus Garvey, 1914 yılında Evrensel Zenci İlerleme Birliği (UNIA)'ni kurmuştur. Bu birliği kurması Garvey'i Afrika milliyetçiliğinin öncülerinden olmasını sağlamıştır. Garvey'in ölümünden sonra ise Moorish Science Temple Hareketi'nin kurucusu olarak kabul edilen Noble Drew Ali, Marcus Garvey'den etkilenerek İslam milliyetçiliğinin lideri olmuştur. Drew Ali'nin ölümünden sonra ise Nation of Islam hareketinin kurucusu olan Muhammed Fard, İslam milliyetçiliğinin lideri olmuştur.⁴⁰ Buna ek olarak kendi aralarında temel noktası milliyetçilik, beyaz düşmanlığı veya dini öğretisi olan topluluklar kurmuşlardır. Verdikleri bu yeni kimlik inşa etme mücadelesinde Moorish Science Temple, Nation of Islam, Five-Percent Nation (Yüzde Beş Milleti) ve

---

³⁸ İlhan Kaya, *Müslüman Amerikalılar: Göç, Kimlik ve Entegrasyon* (Ankara: Dipnot Yayınları, 2007), 57-58.

³⁹ Kaya, *Müslüman Amerikalılar*, 60.

⁴⁰ Şentürk, "Amerika'da Yaşayan Müslümanlar", 104.

Black Hebrew Israelites (Siyah İbrani İsraililer) gibi çeşitli topluluklar, grup ya da cemaatler oluşturmuşlardır.

Yeni kimlik inşasında ırkçılığa maruz kalıp yıllarca ten renklerinden dolayı ötekileştirilmeleri ve köleleştirilerek her türlü zorlu işlerde çalıştırılmaları, onları ten renklerine göre insanları ayrıştırmayan bir dine sevk etmiştir. Böylelikle çoğu İslam'a yönelmiş ya da İslam'dan etkilenerek yeni topluluklar oluşturmalarını sağlamıştır. Köleliğin kaldırılmasından sonra İslam'a olan eğilim artmış olsa da Amerika'da İslam'ın ilk izi köleliğin kaldırılmasından sonra başlamamaktadır. Kambiz GhaneaBassiri "A History of Islam in America" adlı kitabında Anthony Jansen Van Salee'nin Amerika'ya yerleşen ilk Müslüman olabileceğini ve yerliler dışında New Mexico ve Arizona bölgesine gelen ilk insan olan Estevanico de Dorantes'in de Afrikalı bir Müslüman olduğunu söylemektedir.⁴¹ Bu bilgiler ışığında Amerika'nın İslam ile olan iletişimin eskiye dayandığı anlaşılmaktadır. Fakat Amerika'ya ilk geldiklerinde Müslüman olan siyahiler köleleştirildikten sonra kültürel ve dini tüm değerlerini kaybetmiş olmalarından dolayı İslam ile olan bağlantıları kopmuş durumdaydı. Kölelik sistemi kalktıktan sonra ise gerçek anlamda siyahileri İslam ile tanıştıran kişi bu tezde konu edilen Moorish Science Temple hareketinin lideri Noble Drew Ali'dir.⁴²

Siyahilerin İslam'a yönelmesinde en önemli etken İslam'ın renk, dil ve ırk ayrımı yapmadan her milletten insanı bünyesinde barındırması ve müntesiplerine de insanlar arasında renk, dil ve ırk ayrımı yapmamayı öğütlemesidir. İslam dinine göre üstünlük renk, dil ve ırkta değil takvadedir. Bu durum İslam'ın kutsal kitabı *Kur'an-ı Kerim*'de şu şekilde vurgulanmıştır:

---

⁴¹ Kambiz GhaneaBassiri, *A History of Islam in America: From the New World to the New World Order* (New York: Cambridge University Press, 2010), 9-10.

⁴² Kaya, *Müslüman Amerikalılar*, 62.

“Ey insanlar! Şübhesiz ki biz, sizi bir erkek ve bir dişiden (Âdem ile Havvâ’dan) yarattık. Birbirinizi tanımanız için de sizi, milletler ve kabîleler kıldık. Doğrusu Allah katında sizin en üstün olanınız, en takvâli olanınızdır. Muhakkak ki Allah, Alîm (herşeyi hakkıyla bilen)dir, Habîr (herşeyden haberdâr olan)dır.”⁴³

İslam’ın renk ve ırk ayırımındaki bu tutumun karşısında Hıristiyanlık, İsa’nın evrensel sevgi misyonunu insanlara yaymış olsa dahi müntesiplerini renk temeline göre ayırmaktadır. Lincoln siyahiler için İslam’ı şu şekilde anlatmaktadır: ‘Beyaz olmayan adam için İslam, yarın inşa etmemiz gereken dünyada adalet ve eşitliğin umududur.’⁴⁴

Tüm bu etmenler siyahilerin İslam dinine yönelmesinde etkili rol oynamıştır. Fakat İslam’a yöneldikten sonra kendilerini Amerika’daki diğer Müslüman yerleşim bölgelerinden ayırmak istemişleridir. Çünkü, ten renklerinden ötürü yıllarca ötekileştirilme ve aşağılanmanın bir yansıması olarak İslam’daki Allah’a teslim olmanın tüm ırksal farklılıkları yok ettiği ve aştığı bilincini artık benimsememeye başlamışlardır. Beyaz insanların doğasına ters olduğu için Müslüman olamayacağını öne sürmektedirler. Aslında kendilerinin maruz kaldığı ırkçılığın bir benzerini de İslam dinine beyazları layık görmeyerek onlara da yapmışlardır.⁴⁵

İslam’a yönelen siyahilerin isimlendirilmesi zamanla çeşitlilik göstermiştir. Daha önce “*Tapınak İnsanları*”, “*Muhammedanlar*”, “*Müslümanlar*”, “*Voodoo Tarikatı*”⁴⁶ ve “*İslam Milleti*” şeklinde isimlendirilirken daha sonraları “*Siyah Müslümanlar (Black Muslims)*” şeklinde isimlendirilmeye başlanmışlardır.⁴⁷

Siyah Müslümanlar, beyaz insanlar ile barışçıl bir entegrasyon içerisine girmek istememişlerdir. Onlara göre, zaten beyaz adamın günü geçmiştir, ölmek üzeredir ve

⁴³ Hayrat Neşriyat Meali (Erişim 10 Aralık 2024), Hucurât 49/13.

⁴⁴ Lincoln, *The Black Muslims in America*, önsöz 3.

⁴⁵ Lincoln, *The Black Muslims in America*, önsöz 3-4.

⁴⁶ Animizm kökenli bir Afro-Haiti dinidir. (*Britannica*, “Vodou” (Erişim 31 Mayıs 2025).)

⁴⁷ Lincoln, *The Black Muslims in America*, 4.

ölmek üzere olan birisiyle entegre olma düşüncesi mantıklı değildir. Asıl önemli olan ekonomik olarak kendi kendilerine yetebilme, kişisel ahlak ve ırklarının bozulmamış olduğu ihtişamlı yaşamlarına geri dönmektir. Yani; beyaz olan kötüdür, beyaz olmayan iyidir anlayışı baskın gelmektedir. Bu durum, maruz kaldıkları nefretin ürettiği bir sonuç olarak değerlendirilebilir. Fakat ırklarından ve renklerinden dolayı ötekileştirilip eziyet gördükten sonra içlerinde oluşan bu nefreti maruz kaldıkları yöntemle yansıtmaları da ırkçılıktan başka bir şey değildir. Siyah Müslümanlara göre beyaz olanlarla beyaz olmayanların savaşı her zaman devam edecektir. Onlara göre, insanlar adil olanlar ve olmayanlar veya iyi olanlar ve olmayanlar şeklinde değil beyaz olanlar ile beyaz olmayanlar olarak ayrılmaktadır. Beyaz olanlar ile beyaz olmayanlar arasındaki bu çatışma da tarihin sonuna kadar devam edecektir ve hiçbir zaman uzlaştırılmaz. Siyah Müslümanların aksine beyaz insanların büyük çoğunluğu ise; insanları iyi olanlar ve olmayanlar, adil olanlar ve olmayanlar şekilde ayırmaktadır. Beyaz olanlar ve olmayanlar arasındaki çatışma ise zamanla çözüme ulaşacaktır veya en aza indirilecektir.⁴⁸ Tezin konusu olan *Moorsih Science Temple* hareketinin kurucusu Noble Drew Ali de bu düşüncelere paralel olarak ırkçı olarak nitelendirilmektedir. Fakat Yahudilikte olduğu gibi bazı ırkların doğuştan üstün diğerlerinin ise aşağı olduğunu ve bu sebeple bu ırkların diğerlerine göre farklı muamele görmesi gerektiğini kabul etmemektedir. Wilson'ın *Sacred Drift: Essays on the Margins of Islam* isimli eserinde, Drew Ali'nin Kızılderililer, Japonlar, Persler, Çinliler ve beyazlar da dahil olmak üzere tüm Asya kökenli halkların hareketine katılma hakkına sahip olduğunu ifade ettiği aktarılmaktadır. Sadece Asya halkı ile kısıtlamasından kaynaklı olarak kısmen ırkçılık var olsa da nefret odaklı bir ırkçılık değildir. “Sevgi, Hakikat, Barış, Özgürlük ve Adalet” her zaman ön plandadır.⁴⁹

---

⁴⁸ Lincoln, *The Black Muslims in America*, 9-11.

⁴⁹ Peter Lamborn Wilson, *Sacred Drift: Essays on the Margins of Islam* (San Francisco: City Lights Books, 1993), 23.

Amerika’da oluşan Siyahi Müslümanların varlığı hakkında birçok çalışma yapılmış olsa da çalışmaların yeterli gelmemesinden kaynaklı ve ayrıntılı bir şekilde çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. En önde gelen Siyahi Müslüman hareketi Elijah Muhammed’in liderliğini yaptığı Nation of Islam (İslam Milleti) hareketidir. Fakat bu tezde konu edinilen *Moorish Science Temple of America* adıyla bilinen hareket daha önce ortaya çıkmış ve halen varlığını devam ettiren bir harekettir.⁵⁰

F. YENİ DİNİ HAREKETLERİN TANIMLANMASI VE TEMEL ÖZELLİKLERİ

Yeni dini hareketler; günümüzde akademisyenler tarafından yeni, alternatif ve ana akım olmayan gruplar için kullanılan bir terimdir. Ana akım “kiliseler”, devlet ile ittifak içerisinde olan ve devletin desteklediği gruplar olarak bilinirken; yeni dini gruplar ise devletle iyi ilişkiler içerisinde olmakla birlikte devlet tarafından resmi olarak desteklenmeyen gruplar olarak bilinmektedir.⁵¹

Yeni dini hareketler hakkında yapılan tanımlamalar genel olarak teolojik ve akademik tanımlamalar olarak ikiye ayrılmaktadır. Yapılan akademik tanımlamalar, nesnel bir anlam içerdiği için “yeni dini hareketler” kavramı kullanılmaktadır. Yeni dini hareket kavramı Eileen Barker⁵² tarafından ortaya atılmış bir kavramdır. Genel olarak 1950’lerden sonra ortaya çıkan hareketleri ifade etmek için kullanılmıştır. Teolojik olarak isimlendirilen tanımlamalar ise genel olarak inanç eksenli olduğu için bu isimle anılmıştır. Teolojik tanımlamalarda çoğunlukla “kült” kavramı kullanılmaktadır. Kült kavramı, yeni dini hareketlerin insanları aldatma, beyin yıkama ve sapıklık gibi olumsuz yönlerine atıf yaparken genel olarak toplumda yaygın olarak kabul gören Ortodoks (ana akım) dini gruplardan farklı inançları ifade etmektedir. Akademisyenler, kült kavramında

---

⁵⁰ Abbie Whyte, “Christian Elements in Negro American Muslim Religious Beliefs”, *Phylon* (1960-) 25/4 (1964), 382.

⁵¹ Lippy- Williams, *Encyclopedia of Religion in America*, 1561.

⁵² Yeni dini hareketler kavramını ilk ortaya atan kişinin Harold W. Turner olduğunu da söyleyenler bulunmaktadır. (George D. Chryssides- Margaret Z. Wilkins, *A reader in new religious movements*, 3)

olduğu gibi tanımlama yaparken o şeyin olumsuz yönlerine atıf yapmazlar. Çünkü, bu tür değerlendirmeler sosyal bilimler alanının ilkelerine aykırıdır ve öznellik içermektedir.⁵³

Bu hareketlerin neden “yeni” olarak nitelendirildiği ise tartışma konusu olmuştur. Bazılarına göre bu hareketler çoğunlukla 20.yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıktığı için yeni olarak nitelendirilse de genel olarak ‘geleneksel dinlere farklı yaklaşımlar ve olgular ortaya koydukları için yeni olarak nitelendirilmiştir.’⁵⁴ şeklinde olan inanış daha yaygındır. Bu grupların “yeni” olarak nitelendirilmesi bazı kişilere göre yanlış görülmektedir. Bunun sebebi, tüm dinî oluşumların zaman içerisinde gelişerek ortaya çıkması ve tam olarak tarih sahnesine ne zaman çıktıklarının kestirilememesidir. Bu durumda da bir dini oluşumun ne kadar “yeni” veya “eski” olduğunu belirlemek zordur.⁵⁵

Yeni dini hareketlerin ortaya çıkmasında; teknolojik gelişmeler, ekonomi, tıp gibi pek çok alandaki ilerlemeler ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan sekülerleşme en önemli etken olarak nitelendirilebilmektedir. Sekülerleşme temel sebep olarak geleneksel dinleri yenileme ve ihya etme düşüncesi ile ortaya çıkmıştır. Daha sonra geleneksel dinlerin yapılarının değişmesine, zayıflamasına ve zamanla etkisinin azalmasına sebep olmuştur. Geleneksel dinlerin zayıfladığı veya etkisinin azaldığı bu nokta da ortaya sekülerleşmenin etkisi ile yeni dini gruplar çıkmaya başlamıştır. Ortaya çıkan bu yeni dini grupların, sekülerleşme ile bağlantılı olarak ilk başta geleneksel dinleri yenilemek ve ihya etmek amacıyla ortaya çıktığı, daha sonra sistematikleşerek bir din oldukları söylenebilmektedir.⁵⁶ Bu yeni dini gruplar ilk çıktıkları zaman çok dikkate alınmasalar da gerek geleneksel dinlere meydan okuyarak bir nevi geleneksel dinlerin yerine geçmeye çalışmaları ile gerek uyguladıkları dikkat çekici dini politikaları ile ön plana çıkmış ve

---

⁵³ Mehmet Ali Kirman, “Yeni Dinî Hareketleri Tanımlama Problemi ve Tipolojik Yaklaşımlar”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 3/1 (Şubat 2003), 28-31.

⁵⁴ Alıcı, “Yeni Dini Hareketlerin Klasik Dinlerden”, 24.

⁵⁵ George D. Chryssides- Margaret Z. Wilkins, *A Reader in New Religious Movements* (London; New York: Continuum, 2006), 3.

⁵⁶ Mustafa Alıcı, “Yeni Dini Hareketlerin Klasik Dinlerden Farkı: Post-Modern Paganizm Geleneksel Dindarlığa Karşı”, *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi* 5/13 (Eylül 2017), 24.

dikkate alınır hale gelmişlerdir. Yeni dini hareketlerin çok yönlü ve karmaşık bir yapısı vardır. Her ne kadar özelde Amerika örneği incelenmiş olsa da benzer gruplar dünyanın farklı bölgelerinde de bulunmaktadır. Hepsi buldukları bölgelerin sosyolojik yapısından, kültüründen ve yaygın bulunan dininden etkilenerek çeşitlilik göstermektedir. Bu durum yeni dini hareketlere çok yönlü bir nitelik kazandırdığı gibi aynı zamanda tanımlanmasının yapılmasını zorlaştıran etmenlerden bir tanesidir. Bundan dolayı yeni dini hareketler için birbirinden farklı pek çok tanımlama yapılmıştır. Bunun bir yansıması olarak bu hareketler Batıda ve ülkemizde “yeni dinler”, “sekt”, “kült”, “kült grupları”, “yakıcı kültürler”, “zararlı örgütler”, “yeni dini akımlar”, “gençlik dinleri”, “yeni dindarlık biçimleri”, “milenyum hareketleri”, “kıyamet tarikatları” ve “yeni çağ dinleri” gibi farklı kavramlarla ifade edilmiştir.⁵⁷

Yeni dini hareketlerin farklı yönleri ve özellikleri bulunsa da temelde aynı özellikleri içermektedir. Bu hareketler, temelde geleneksel dinlere yenilik getirme amacıyla ortaya çıkmıştır. Otoritesi sarsılamayan karizmatik bir liderin etrafında şekillenmişler ve kıyametin yaklaştığı inancına sahiptirler. Bununla bağlantılı olarak bir kurtarıcı yani Mesih beklentisi bulunmaktadır. Bu hareketler, toplum tarafından dışlanmış kesimin bir kimlik arayışı içerisinde olmasından kaynaklı genellikle bu kesime hitap etmektedir. Tam bu noktada üye kazanmak isteyen yeni dini hareketler ortaya çıkıp misyonerlik faaliyetinde bulunmaktadır. Tezin konusu olan Moorish Science Temple hareketinin üyelerinin de Amerika kıtasında ötekileştirilip ikinci sınıf insan olarak görülmesi onların yeni bir dini grup kurmalarında rol oynamıştır.⁵⁸

---

⁵⁷ Emine Battal, *Yeni Dini Hareketler ve Şiddet* (Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Doktora Tezi, 2017), 15.

⁵⁸ Abdurrahman Güneş, “Toplumsal Bir Protesto: Yeni Dinî Hareketler”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 33/1 (Ocak 2023), 405.

BİRİNCİ BÖLÜM:

MOORISH SCIENCE TEMPLE OF AMERICA HAREKETİNE GENEL BİR BAKIŞ

1. HAREKETİN İSİMLENDİRİLMESİ VE KELİME ANLAMI

Hareket ilk olarak New Jersey’de 1913 yılında kurulduğu zaman *The Canaanite Temple* (Kenanlılar Tapınağı) adıyla kurulmuştur.⁵⁹ Nation of Islam hareketinin kurucusu olarak bilinen Abdul Wali Fard Muhammed Ali (doğ.1877-öl.?)’nin etkisiyle harekette bazı anlaşmazlıkların çıkması sonucunda hareket ikiye ayrılmış ve Drew Ali’yi destekleyenler kendi aralarında *Holy Moabite Temple of the World* (Dünya’nın Kutsal Moab Tapınağı) adını almışlardır.⁶⁰ 1925 yılında ise Drew Ali, Chicago’ya taşınma kararı alır ve hareketi orada yeniden kurar. Burada ise hareketin ismi *Moorish Holy Temple of Science* (Mağribi Kutsal Bilim Tapınağı) halini almıştır.⁶¹ 29 Kasım 1926 yılında ise *Moorish Temple of Science* (Mağribi Bilim Tapınağı) adını almıştır. 1928 yılında ise hareketin adı *Moorish Science Temple of America* olarak bugünkü şeklini almıştır.⁶²

Moorish Science Temple of America isminde geçen “Moorish” kelimesi coğrafi olarak Mağrip bölgesine (özellikle Fas’a) işaret etmekte ve hareket mensuplarının Mağrip (Fas) kökenli olduğuna dair atıf içermektedir. Noble Drew Ali, kendi soyunun Amerika’ya Afrika’dan getirilen kölelerden geldiğini bilmekteydi. Bu yüzden kendi soyunu Moors (Mağribi) olarak nitelendirip atalarının Faslı olduğunu kabul etmekteydi. “Science” kelimesi ise bilim demek olup siyah adamın asıl kültürünün bilim olduğuna işaret etmektedir. Drew Ali’ye göre İslam aslında bilimdir ve siyah adam beyaz adamdan bilim sayesinde bağımsızlaşacaktır. Buna ek olarak Drew Ali’ye göre bilim kelimesinin kullanılmasındaki bir başka sebep ise her şeyin kökeninde matematiğin yer aldığı

⁵⁹ Berg, “Early African American Muslim Movements and the Qur’an”, 22.

⁶⁰ Stephanie Ann Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930* (University of California Riverside, Doktora Tezi, 2014), 19.

⁶¹ Berg, “Early African American Muslim Movements and the Qur’an”, 22.

⁶² Ali, *Moorish Literature*, 16.

inancıdır. Matematik evrenin her yerinde bulunmaktadır ve evreni anlamak için bilime ihtiyaç vardır düşüncesine sahiptir. “Temple” kelimesi ise Drew Ali’nin Mısır’daki seyahatlerinde elde ettiği bilgilere dayanmaktadır. Bu bilgilere göre mescit secde edilen mekân, tapınak ise bilgi elde edilen mekandır.⁶³ Drew Ali’nin bilime verdiği önem de göz önüne alınacak olursa tapınak terimini kullanma sebebi anlaşılmaktadır. “America” kelimesi ise Amerikan kimliklerine olan bağlılıklarını ifade eden bir terim olarak düşünülebilir. Drew Ali, insanlara harekete üye olduklarında sürekli taşınmaları gereken bir kartvizit vermektedir. Bu kartvizitin üzerindeki ibare şu şekildedir:

“Bu, sizin MSTA için vatandaşlık ve kimlik kartınızdır ve MSTA üyeleri için doğum haklarınız için karttır. Biz ilahi peygamberler İsa, Muhammed, Buda ve Konfüçyüs’e hepsine hürmet ediyoruz. Babamız Allah Tanrı’nın lütfu bu kartı taşıyanların üzerine olsun. Burada beyan ediyorum ki siz sevgi, hakikat, barış, özgürlük ve adaletin ve Mekke’nin Kutsal Kur’an’ının ilahi kanunları altında bir Müslümanınız. BEN BİR ABD VATANDAŞIYIM”⁶⁴

Bu ibare Amerika Birleşik Devletleri’ne olan saygılarını ve sadakatlerini gösteren bir örnektir. Böylelikle hareketin ismi “Moorish (Mağrip/Fas)”, “Science (Bilim)”, “Temple (Tapınak)” ve “America (Amerika)” kelimelerinin birleşmesi sonucu oluşmuştur.

---

⁶³ İsa El Haadi El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?* (New York: Nubian Islaamic Hebrews Ansaaru Allah Publications, 1985), 16.

⁶⁴ Arthur Huff Fauset vd., *Black Gods of the Metropolis: Negro Religious Cults of the Urban North* (Philadelphia: University of Pennsylvania Press, Inc, 2014), 42.

2. HAREKETİN OLUŞUM SÜRECİ VE OLUŞUMUNDAKİ ETKENLER

2.1. Hareketin Kurucusu: Noble Drew Ali (doğ.1886- öl.1929)

Fathie Ali Abdat, MSTA'nın kurucusu olarak bilinen Noble Drew Ali hakkında var olan bilgilerin hagiografik (mucizevi anlatım)⁶⁵ olarak ele alındığını ve net olmayan bilgiler içerdiğini aktarmaktadır.⁶⁶ Kaynakların çoğunluğuna göre Drew Ali, 8 Ocak 1886 yılında Kuzey Caroline'da Timothy Drew ismiyle dünyaya gelmiştir.⁶⁷ Fathie Ali Abdat'ın ortaya attığı argümana göre ise doğum yeri Norfolk, Virginia olup ismi Thomas Drew'dir. Bu argümanı ortaya atarken Abdat, Drew Ali'nin askerlik belgesinde yazan bilgileri ve nüfus sayım kayıtlarını kanıt olarak göstermektedir. Kuzey Caroline'da doğması ve isminin Timothy Drew olmasına dair bilinen bilginin ise hagiografik anlatımlardan kaynaklı olduğunu dile getirmektedir.⁶⁸ Bu bilgiler ışığında Abdat'ın kanıt olarak gösterdiği belgeleri de göz önüne alacak olursak Norfolk Virginia'da doğmuş olması daha muhtemeldir.

Drew Ali'nin annesi bir Cherokee⁶⁹ babası ise Mağribidir.⁷⁰ Bir rivayete göre Drew Ali, Cherokeeeler tarafından evlat edinilmiştir. Ali de Cherokeeeler'e olan minnetini ilerde fesine bir tüy takarak ifade etmiştir.⁷¹

Tarihsel süreçte peygamber veya din kurucusu olarak ön plana çıkan kişilerin doğumlarının ve hayat hikayelerinin genellikle olağanüstü olaylarla ilişkilendirildiği

---

⁶⁵ Ermiş olduğu kabul edilen Azizlerin hayatlarının mucizelerle anlatılmasıdır. Daha çok Hıristiyan azizlerinin hayatları hakkındadır. (*Britannica*, "Hagiografi" (Erişim 30 Nisan 2025).)

⁶⁶ Fathie Ali Abdat, "The Life and Times of Drew Ali, 1886-1924", *Journal of Race, Ethnicity, and Religion* 5/8 (Mayıs 2014), 1.

⁶⁷ Ahmed I. Abu Shouk vd., "A Sudanese Missionary to the United States: Sāttī Mājīd, 'Shaykh Al-Islām in North America', and His Encounter with Noble Drew Ali, Prophet of the Moorish Science Temple Movement", *Sudanic Africa* 8 (1997), 145-146.

⁶⁸ Abdat, "The Life and Times of Drew Ali, 1886-1924", 2-5.

⁶⁹ Bir zamanlar göçebe olan ve aslen Tennessee ve Kuzey Carolina'daki Appalachian Dağları'nda yaşayan yerli halk. (*Merriam-Webster*, "Cherokee" (Erişim 16 Temmuz 2025).)

⁷⁰ Edward E. Curtis, *Islam in Black America: Identity, Liberation, and Difference in African-American Islamic Thought* (Albany: State University of New York Press, 2002), 47.

⁷¹ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 18.

görülmektedir. Kaynaklarda, bu kişilerin anne karnındaki süreçlerinde, doğumları esnasında veya yaşamları boyunca farklı olağanüstü durumların meydana geldiği aktarılmaktadır. Bu şahısların doğumdan önce annelerine gerek rüya yoluyla gerek başka yöntemlerle çocuklarının önemli bir lider, kral ya da toplumsal bir otorite figürü olacağı hissettirilmiştir. Bu duruma örnek olarak Hz. Muhammed, Buda, Mahavira, Konfüçyüs, Hz. İsmail ve Hz. İshak'ın doğumundan önce gerek rüya gerek başka yöntemlerle annelerine müjdelendiği hakkında bilgiler bulunmaktadır.⁷² Noble Drew Ali'nin annesi de diğer dini liderlerin annelerinin yaşadığı olağanüstü durumlara paralel olarak vefatından önce oğlunun önemli birisi olacağını hissetmiş ve onda büyük şeylerin gerçekleşeceğini öngörmüştür.⁷³ Buna ek olarak diğer din kurucularını hayatlarında da görüldüğü gibi Noble Drew Ali'nin hayatında da bazı sıra dışı olayların meydana geldiği söylenmektedir. Örneğin, yaşlı bir MSTA üyesi Drew Ali'nin doğduğu gün büyük bir deprem meydana geldiğini iddia etmektedir. Ayrıca çok küçük yaşta annesi vefat etmiş ve babası ortadan kaybolmuştur.⁷⁴ Küçük yaşta annesinin vefat etmesi ve babasız büyümüş olması da Hz. Muhammed'in hayatındaki benzerliği ile dikkat çekmektedir.

Annesinin vefatından sonra bakımını üstelene teyzesi tarafından ateşe atılıp ölüme terk edildiği söylenmektedir. Ölüme terk edilen Drew Ali, Allah tarafından kurtararak insanlık için büyük göreve hazırlamıştır. Drew Ali'nin bu ateşten kurtulma hikayesi, Hz. İbrahim'in ateşten Allah'ın yardımıyla kurtulmasına benzetilmektedir. Bu benzerliğin varlığı Drew Ali'ye de bir ilahi misyon yüklenmesine sebep olmuştur. Çocukluluğu boyunca ırkçılığa maruz kalmış, çok yoksulluk çekmiş ve teyzesi tarafından

---

⁷² Hakan Öztürk- Şahin Kızılabdullah, "Geçmişte Yaşamış Din Kurucusu veya Peygamberler ile İlgili Rivayetlerin Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesine Etkisi: Doğum Olayları Örneği", *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (Haziran 2021), 382-388.

⁷³ Herbert Berg, "Mythmaking in the African American Muslim Context: The Moorish Science Temple, the Nation of Islam, and the American Society of Muslims", *Journal of the American Academy of Religion* 73/3 (2005), 689.

⁷⁴ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 4.

şiddet görmüştür. Vücudundaki yara izleri de bunların bir kanıtıdır.⁷⁵ Teyzesi ile yaşarken gördüğü şiddete daha fazla dayanamayıp teyzesinin yanından kaçmış ve çingenelerle beraber yaşamaya başlamıştır. Çingenelerle yaşadığı esnada sürekli olarak “Sen gidersen, ben de seni takip edeceğim.” şeklinde ilahi bir ses duyduğu söylenmektedir. Bu sesi duyduktan sonra çingenelerin yanından ayrılıp 16 yaşındayken denizci bir tüccar olmuştur. Bu vesileyle dünyanın pek çok yerine seyahat etme fırsatı bulmuştur.⁷⁶ Seyahatlerinde yaptığı ziyaretler sonucunda İngiltere Kraliçesi tarafından soylu (noble) ilan edilmiştir. İsmindeki “Noble” ifadesini buradan almıştır. Mekke ziyareti esnasında Suudi Arabistan’ın kurucu kralı Abdülaziz İbn Suud ise kendisine “Ali” ismini vermiştir. Böylelikle artık Noble Drew Ali ismiyle anılır olmuştur.⁷⁷

Seyahatlerini genellikle doğuya gerçekleştirmiştir. Bu da onun doğu kültürü ve İslam dini ile tanışmasına vesile olmuştur. Mısır’a gerçekleştirdiği seyahati esnasında Mısırlı bilginlerle bir araya gelmiş ve Afrika’nın kuzeyinden Amerika kıtasına doğru yapılan köle ticareti hakkında bilgiler edinmiştir. Burada İslam dini ile tanışmış ve İslam’ın Siyahilerin asıl dini olduğuna inanmıştır.⁷⁸ Fas Kralı tarafından kendisine Afrika kökenli Amerikalılara İslam inancını öğretme görevi verilmiştir.⁷⁹

Clifton Marsh, “From Black Muslims to Muslims” adlı kitabında MSTA üyesi olan Sam Bey ile yaptığı röportajda Sam’in anlattığı bir bilgiye yer vermiştir. Bu bilgiye göre Drew Ali Mısır’a gerçekleştirdiği seyahat esnasında bir teste tabi tutulmuştur. Bu testte, bir piramidin içerisine yerleştirilip çıkış yolunu bulması istenmiştir. Drew Ali çıkış yolunu tek başına bulmuştur. Böylelikle inanırlarına kendisinin ilahi güç tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğunu kanıtlamıştır. 1913 yılında ise Mısır’dan New

---

⁷⁵ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 4.

⁷⁶ Berg, “Mythmaking in the African American Muslim Context”, 689.

⁷⁷ Yvonne Yazbeck Haddad- Jane I. Smith, *Mission to America: Five Islamic Sectarian Communities in North America* (Gainesville: University Press of Florida, 1993), 82.

⁷⁸ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 5.

⁷⁹ Haddad- Smith, *Mission to America*, 82.

Jersey'ye İslam dinini Afro-Amerikalılara anlatmak için geri dönmüştür. New Jersey'e döndükten sonra mesajlarını insanları bodrumlara, boş arazilere ve sokak köşelerine toplayarak yaymaya başlamıştır.⁸⁰ Vefatına kadar da insanlara mesajlarını iletmeye devam etmiştir. 1929 yılında ise şüpheli bir şekilde ölü bulunmuştur. Nasıl öldüğüne dair bazı söylentiler bulunmaktadır. Bir rivayete göre, bir cinayet suçunun üzerine kalmasından dolayı girdiği hapiste ağır şiddete maruz kalmış ve bunun sonucunda hastalanarak ölmüştür. Diğer bir rivayete göre ise Drew Ali'yi yerinden etmek isteyen bazı hareket üyeleri tarafından öldürülmüştür.⁸¹

MSTA'nın bir üyesi olan Sheik Way-El'in⁸² aktardığına göre Drew Ali ve MSTA hakkında yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun gerçekliği bulunmamaktadır. Bu çalışmalar genellikle Drew Ali hakkında tarihsel bilgilerden ziyade söylentilerden, mucizevi ve kulaktan dolma bilgilerden oluşturulmuştur. Özellikle Iowa Eyalet Üniversitende Profesör olan Richard Brent Turner'ın *İslam in the African American Experience* isimli kitabının Drew Ali hakkında doğru bilgiler içermediği ve onu küçümsemek amaçlı yazmış olduğunu iddia etmektedir. Sadece Turner değil, İslamiyet'e mensup olanlar da Drew Ali'yi sahtekâr ve müşrik onun aktarmış olduğu ideolojik fikir ve doktrinleri bid'at olarak nitelendirmişlerdir. Ayrıca Sheik Way-El, Drew Ali'nin doğu ve batının öğretilerinin senkretik bir karışımı olarak MSTA'yı oluşturduğunu aktarmaktadır. Fakat Turner'ın bu konuda öne sürmüş olduğu MSTA'nın Eklektik Teosofiden (Eclectic Theosophy) etkilenmiş olma ihtimalini de reddetmektedir.⁸³

---

⁸⁰ Clifton E. Marsh, *From Black Muslims to Muslims: The Transition from Separatism to Islam, 1930-1980* (Metuchen, N.J.: Scarecrow press, 1984), 43.

⁸¹ Edward L. Queen vd., *Encyclopedia of American Religious History* (New York, N.Y.: Facts On File, 2009), 653.

⁸² MSTA'nın önemli üyelerinden bir tanesidir. MSTA'nın tarihini ve öğretilerini araştıran bir yazardır.

⁸³ Sheik Way-El, "Was Noble Drew Ali Allah's Prophet in the West? Pt 1: How Academics and Leaders Got It Wrong", *Moorish American Research Group*, (2016), 3-5.

2.2. Marcus Garvey (doğ.1887-öl.1940)'in Etkisi

Marcus Garvey, 1887 yılında Jamaika'da doğmuştur. Jamaika'daki beyazlar, siyahlar ve karışık ırktan olanlar olmak üzere resmi olmasa da sosyal sınıf ayrımı şeklinde var olan üçlü kast sistemine maruz kalmıştır. Babasının Maroonların (Maroons) soyundan geldiği bilinmektedir.⁸⁴ “Maroonlar” adıyla bilinen bu toplum İspanyolların elinde olan Jamaika'nın 1655 yılında İngilizler tarafından işgal edilmesi ile özgür topluluklar kurmak için kaçan Afrikalılardandır. İngilizler ile mücadele etmiş ve birkaç saldırıyı dahi püskürtmüşlerdir. 1739 yılında ise yerel özerklik kazanmışlardır.⁸⁵ Garvey özgürlüğünü savunan Maroon toplumdan geldiği için her zaman gurur duymuştur.⁸⁶

Marcus Garvey'in annesi Sarah, oğlunun tıpkı Musa gibi halkına liderlik etmesini istediği için oğluna Musa (Moses) ismini vermek istemiştir. Babası da oğluna Marcus adını vermek istediği için adı “Marcus Moses Garvey” olmuştur. Annesinin istediği gibi de gerçekten Garvey, halkına lider olmuş ve Kara Musa (Black Moses) ismiyle bilinir olmuştur.⁸⁷

Avrupalı milletler tarafından sömürgecilik faaliyetleri yürütülen bir dönemde Afrika'da doğan Garvey, gençlik zamanında pek çok kez ırkçılığa maruz kalmış ve pek çok sıkıntı yaşamıştır. Hem atalarının hem de bizzat kendisinin maruz kalmış olduğu ırkçı yaklaşımlar onu yeni bir arayışa sevk etmiştir. Bu arayış sonucunda pek çok seyahate çıkmış ve çeşitli işlerde çalışmıştır. Dusé Mohamed Ali tarafından çalışmaları sürdürülen *African Times ve Orient Review* (Afrika Zamanları ve Doğu Dergisi) dergisinde 1913 yılında bir süre çalışmıştır.⁸⁸ Bu dergide çalıştığı süreçte Dusé Mohamed Ali ile kurduğu

---

⁸⁴ Queen vd., *Encyclopedia of American Religious History*, 426.

⁸⁵ Amy Jacques Garvey, *Philosophy and Opinions of Marcus Garvey or Africa for the Africans* (Frank Cass And Company Limited, 2005), 10.

⁸⁶ Queen vd., *Encyclopedia of American Religious History*, 426.

⁸⁷ Garvey, *Philosophy and Opinions of Marcus Garvey or Africa for the Africans*, 11.

⁸⁸ Nadide Doğru, “Marcus Garvey- Siyah Musa (1887-1940)”, *Amerikan Tarihine Yön Veren Afro-Amerikalılar*, ed. Şahin Kızılabdullah (Ankara: Berikan, 2022), 144.

ilişki onun fikirlerinin oluşmasında büyük rol oynamıştır. Ayrıca Booker T. Washington'ın yazmış olduğu *Up from Slavery* isimli kitabı okuduktan sonra da Garvey'in düşünce yapısı ve fikirlerinde önemli gelişmeler olmuştur. Siyahilerin başkalarının boyunduruğu altında yaşaması, kendilerine ait ülke ve hükümetlerinin olmaması gibi meseleleri kendine sorun ederek bu meselelere bizzat kendisinin çözüm bulacağını şu şekilde dile getirmiştir: 'Siyah adamın hükümeti nerede? Kralı ve krallığı nerede? Başkanı, ülkesi, büyükelçisi, ordusu, donanması, büyük işlere bakan adamları nerede? Onları bulamadım ve sonra, onları yapmak için yardım edeceğim dedim'⁸⁹

Yaşadığı fikri değişimler sonucunda Garvey, Afrika kökenli siyahi insanları birleştirmek amacıyla bir hareket kurmayı düşünmeye başlamış ve hareketi kurmak amacıyla İngiltere'den ayrılarak Jamaika'ya gitmiştir. 1914 yılında Evrensel Zencileri Geliştirme Derneği ve Afrika Toplulukları Birliği'ni (UNIA) kurmuştur.⁹⁰ Bu hareketi kurarken 'Tek amaç, Tek Tanrı, Tek kader'⁹¹ mottosuyla, dünya üzerindeki tüm siyahi halkları Afrika kıtasına geri dönmeye davet ederek siyahileri tek bir vücut haline getirip kendilerine ait bir ülke kurma fikrini savunmuştur.⁹² İlerleyen zamanlarda Garvey, UNIA'nın Jamaika'da başarılı olamayacağını anlayarak derneği Amerika'ya taşıma kararı almıştır. 1917 yılında Harlem'de UNIA'nın şubelerini açmış ve çalışmalarını Amerika'da yönetmeye devam etmiştir. UNIA, başlangıçta sadece birkaç üyesi varken ilerleyen zamanlarda yayılma imkânı bulmuş ve siyahi bir harekete dönüşmüştür.⁹³ Hareketi Amerika'ya taşıdıktan sonra Afrika-Amerika arasında siyahileri taşımak ve siyahileri ticari olarak birleştirmek amacıyla⁹⁴, tamamen siyahilerin işletip siyahilerin çalıştığı bir nakliye ve yolcu hattı olan Black Star Line'ı (Kara Yıldız Hattı) kurmuştur.

---

⁸⁹ Lincoln, *The Black Muslims in America*, 57.

⁹⁰ Garvey, *Philosophy and Opinions of Marcus Garvey or Africa for the Africans*, 14.

⁹¹ Doğru, "Marcus Garvey- Siyah Musa (1887-1940)", 144.

⁹² Garvey, *Philosophy and Opinions of Marcus Garvey or Africa for the Africans*, 14.

⁹³ Queen vd., *Encyclopedia of American Religious History*, 426.

⁹⁴ Lincoln, *The Black Muslims in America*, 60.

İlerleyen zamanlarda bu nakliye şirketi hakkında dolandırıcılık soruşturması açılmıştır. Bu soruşturma, Garvey'in 5 yıla kadar hapis cezasına çarptırılmasına sebep olmuştur. Siyahileri birleştirmek amacıyla kurmuş olduğu bu şirket, onun nerdeyse sonu olmuştur.⁹⁵

Garvey, Afrika milliyetçiliğini savunmasının aksine herhangi bir dini söylemde bulunmamıştır. Bir dinin sempaticanlığını yapmadığı veya herhangi bir dine çağrıda bulunmayıp sadece siyahilerin ırkına ve tarihine odaklandığı için de UNIA'nın fikir ve ideolojisi siyahiler arasında hızlıca yayılmıştır.⁹⁶ Gerek yaptığı çalışmalar gerekse fikir ve ideolojisinin siyahiler arasında hızlıca yayılması UNIA'nın modern tarihin en büyük siyahi kitle hareketi olarak görülmesine sebebiyet vermiştir.⁹⁷ Garvey'in ortaya attığı Afrika milliyetçiliği düşüncesi UNIA'nın üyesi olmayanları dahi oldukça fazla etkilemiş ve siyahilere özgüven aşılmuştur. Bu durum, pek çok siyahi sosyal örgüt ve hareketin Garveyizm'den ilham alarak ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Örneğin, tezin konusu olan MSTA'nın da Garvey'in düşünce yapısından esinlendiği söylenmektedir.⁹⁸ Tıpkı Garvey'in savunduğu gibi Noble Drew Ali de siyahilerin kendilerini beyaz ırkın boyunduruğundan kurtarmaları gerektiğini savunmaktadır.⁹⁹ Drew Ali, Garvey'i MSTA'nın bir habercisi olarak nitelendirerek bir nevi onu "Vaftizci Yahya" olarak konumlandırmaktadır. Bu durumu *Holy Koran*'daki şu cümleler desteklemektedir:

1-Bu günlerdeki son Peygamber, Allah tarafından zamanı geldiğinde insanları günahkâr yollarından kurtarmak ve yeryüzüne gelmesi kesin olan büyük gazap konusunda onları uyarmak için ilahi olarak hazırlanan Noble Drew Ali'dir.

---

⁹⁵ Queen vd., *Encyclopedia of American Religious History*, 427.

⁹⁶ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 49.

⁹⁷ Mark Christian, "Marcus Garvey and African Unity: Lessons for the Future From the Past", *Journal of Black Studies* 2/39 (2008), 322.

⁹⁸ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 48-49.

⁹⁹ Haddad- Smith, *Mission to America*, 84.

2-Vaftizci Yahya o günlerde İsa'nın Öncüsüydü, ulusu uyarmak ve harekete geçirmek ve onları İsa tarafından öğretilecek olan ilahi inancı kabul etmeye hazırlamak için.

3-Bu modern günlerde, büyük Tanrı-Allah tarafından ilahi olarak hazırlanan bir öncü geldi ve onun adı Marcus Garvey'dir, yeryüzündeki uluslara gerçek ve ilahi İslam inancını getirecek olan gelecek peygamberi karşılamaya hazırlanmaları için öğreten ve uyarandır. Ve onun adı Noble Drew Ali'dir. O Allah tarafından eski zaman dinini ve sonsuz müjdeyi insan oğullarına öğretmek için hazırlanmış ve bu dünyaya gönderilmiştir. Her millet kendi asmasının ve incir ağacının altında ibadet edecek ve etmelidir. Kendilerine dönmeli ve Baba Tanrı-Allah ile bir olmalıdır.¹⁰⁰

Böylelikle Drew Ali; Garvey'i kendisinin peygamber olduğunun bir habercisi, kendisini de Garvey'in öğretilerinin bir doğal mirasçısı olarak gördüğü anlaşılmaktadır.¹⁰¹ Bu durumun aksine Garvey'in, Ali'nin misyonunu bildiği ve kabul ettiğine dair bilgi yoktur. Hatta UNIA'nın üyelerinden ve Detroit bölümünün başkanı olan Leonard Smith ile Garvey'in yazışmaları incelendiğinde Garvey'in, Drew Ali'den habersiz olduğu ve Ali'nin taraftar kazanmak için Garvey'in itibarını kullandığı sonucuna varılmaktadır. Hatta Garvey'in, Drew Ali için şu cümleleri kurduğu aktarılmaktadır:

“Bahsi geçen adam hakkında hiçbir şey bilmiyorum. İnsanların tanımadıkları her kişinin böyle ciddi konularda kendilerini kışkırtmasına ve etkilemesine izin vermeleri aptalcadır. Detroit halkının örgütlenmenin amacını anlaması ve yabancıların benim adımları kullanarak onları kandırmasına ve sömürmesine izin vermemesi için yeterince konuştum ve yazdım.”¹⁰²

MSTA'nın kurucusu Noble Drew Ali yalnızca Garvey'in öğretilerini tekrarlamamış aksine kendi yorumunu da katarak geliştirmiştir. Drew Ali, Garvey'den

---

¹⁰⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XLIII/ 1-3.

¹⁰¹ Haddad- Smith, *Mission to America*, 86.

¹⁰² Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 70-71.

farklı olarak hem Müslümanlığa hem de Hıristiyanlığa yakınlık duyarak Afrika milliyetçiliğinin yanı sıra, dini söylemlerde de bulunmuştur. Ayrıca Garvey'in düşünce yapısındaki temel mesele Afrika'nın özgürleşmesi ve tüm Afrika kökenlilerin anavatanlarına dönmesidir. Bunun aksine Drew Ali, kendilerini Afrikalı özellikle de Faslı olarak nitelendirse de anavatana dönüş fikrini savunmamışlardır. Aksine kendilerini Amerika'nın vatandaşı olarak görmektedirler.¹⁰³ Drew Ali'ye göre Afrika'ya dönüş fiziksel bir dönüş değil manevi olarak özüne dönmeyi ifade etmektedir.¹⁰⁴

2.3. Nation of Islam ile Bağlantısı

Nation of Islam (NOI) hareketi 4 Temmuz 1930 yılında Wallace D. Fard Muhammed tarafından Amerika Detroit'de kurulmuştur. Her ne kadar hareketi kurup temellerini atan kişi Fard Muhammed olsa da hareketi ilerleten, öğretilerinin büyük kısmında temelde yer alan kişi Elijah Muhammed (doğ.1897-öl.1975)'dir. MSTA'nın lideri Noble Drew Ali'nin ölümünden sonra kurulan bu hareket hakkında, ortaya çıkarken Drew Ali'nin fikir ve düşüncelerinden etkilendiği teorisi ortaya atılmaktadır. Bu iki hareket arasındaki ilişki netleştirilmemiş olsa da genel kaide Fard Muhammed'in NOI'yi kurarken Noble Drew Ali'nin fikir ve düşüncelerinden istifade ettiği yönündedir. Nitekim Nation of Islam kurulduğu zaman MSTA çoktan sistemleşmiş durumdaydı. Bu durumda ise NOI'nin, siyahiler arasında adını duyurmuş ve sistemleşmiş bir hareketten etkilenecek kurulması ise gayet olağan bir durumdur.¹⁰⁵

Bu düşünceyi desteklemek adına Nation of Islam ve MSTA'nın ortak bazı düşüncelerini ele alacağız. İlk olarak bunlar arasında en temelde yatan fikir siyah halkın "Asyalı" olarak nitelendirilmesidir. Drew Ali'ye göre dünyada iki ana ırk grubu vardır.

---

¹⁰³ Haddad- Smith, *Mission to America*, 85.

¹⁰⁴ Paul Easterling, "Moorish Science Temple of America", *African American Religious Cultures Volume 1: A-R* (California: ABC-CLIO, 2009), 225.

¹⁰⁵ Michael Angelo Gomez, *Black Crescent: The Experience and Legacy of African Muslims in the Americas* (Cambridge (GB): Cambridge University Press, 2005), 276.

Bunlar Avrupalılar ve Asyalılardır. Bununla bağlantılı olarak siyah halkı “Asyalı” olarak nitelendirmiştir. Bu düşünce Elijah Muhammed tarafından da benimsenmiştir.¹⁰⁶ İkinci olarak Elijah Muhammed de tıpkı Drew Ali gibi İslam’ı, Hıristiyanlığa karşı bir alternatif ve siyahilerin doğal dini olarak görmektedir. Ama Elijah Muhammed, Drew Ali’nin aksine siyahiler ve beyazlar arasında bir ortak noktayı bulma umudu yaşamamaktadır. Ona göre beyazlar bir şeytandır ve hem onlar hem de kurdukları medeniyetler yaklaşan kıyamette yok olacaktır.¹⁰⁷ Üçüncü olarak her ikisi de insanın varoluşunun bir başlangıcı ve sonunun olmadığını düşünmektedir. Çünkü her iki grup da insanın varoluşunu yalnızca fiziksel bir yapıdan ziyade Allah’ın düşüncesi olarak kabul edilmektedir. Allah’ın düşüncesinin de başlangıcı ve sonu yoktur. Dördüncü olarak her iki grup için de ölüm travmatik bir deneyim değildir, önemsiz olarak nitelendirilmektedir. Cenaze törenlerinin çok sade yapılmasından da bu durum anlaşılmaktadır. Ayrıca, her iki grup için de ölümden sonraki yaşamı reddedip cennet ve cehennemi dünyadaki yaşamın tezahürü olarak görmektedirler. Beşinci ve son olarak her ikisi de Tanrı’nın birliğine inanıp baba, oğul ve kutsal ruhtan oluşan Hıristiyan teslisini kabul etmemektedir. Ayrıca, her iki grup için de İsa tanrısallaştırılmamıştır ve sadece Tanrı’nın bir peygamberi olarak kabul edilmektedir.¹⁰⁸

NOI’nin MSTA’dan ayrıldığı en önemli noktalardan biri, Elijah Muhammed’in vefatından sonra Oğlu Wallace D. Muhammed’in liderliğinde hareketin Sünnî İslam’a yönelerek bir reform sürecine girmesidir. Bu dönüşümle birlikte hareket, namaz gibi İslamî ibadetleri benimsemiştir.¹⁰⁹

Bu argümanlar gerek ortak ideolojilerin bulunması gerek iki hareketin tarihsel zamanlaması dikkate alındığında NOI’nin MSTA’dan etkilenerek ortaya çıktığı

---

¹⁰⁶ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 149.

¹⁰⁷ Curtis, *Islam in Black America*, 63.

¹⁰⁸ Whyte, “Christian Elements in Negro American Muslim Religious Beliefs”, 384-388.

¹⁰⁹ Curtis, *Islam in Black America*, 113-121.

düşüncesini destekleyen argümanlardır. Bu durumun aksine Nation of Islam hareketi, Drew Ali'den etkilenecek ortaya çıktıkları düşüncesini kabul etmemektedir.¹¹⁰ Nation of Islam hareketi MSTA'dan ne kadar etkilenmiş olsa da onun çok ötesine geçerek savunduğu fikir ve ideolojilerindeki istikrar sayesinde daha çok kişiye adını duyurma imkanına erişmiştir.¹¹¹

3. HAREKETİN TEMEL İNANÇ VE ÖĞRETİLERİ

3.1. Tanrı İnancı

Tanrı inancı, dinlerin temelinde önemli bir yer tutmakla beraber genellikle diğer inanç ve ibadet sistemlerinin etrafında şekillendiği merkezi bir öge olarak bilinmektedir. Buna ek olarak, Tanrı inancına ilişkin yaklaşımlar dinlere göre farklı şekillerde yorumlanmaktadır.¹¹²

MSTA'ya göre Tanrı inancını incelendiğinde öncelikle isimlendirmelerine değinmek gerekmektedir. Yaratıcıyı isimlendirirken “Allah” terimini daha çok kullanmakla beraber “Tanrı (God)” terimini de kullanmaktadırlar. Kutsal metinlerinde de yaratıcıdan bahsederken “God, Father God, Great God, God-Allah ve Allah” terimleri sıklıkla geçmektedir.

MSTA üyeleri, Allah'ın birliğine her şeye kadir olup her şeye gücünün yettiğine inanmaktadırlar. ‘Dünyanın var edicisi, yaratıcısı ve yöneticisi olan tek bir Allah vardır; O her şeye kadir, ebedi ve anlaşılmazdır.’¹¹³ Allah doğmaz, o ne zattır ne de arazdır. Onun şekli ve sınırları yoktur.¹¹⁴ ‘Ve İsa dedi ki: Benim sözünü ettiğim Allah her yerdedir; O,

---

¹¹⁰ Lippy- Williams, *Encyclopedia of Religion in America*, 1497.

¹¹¹ Gomez, *Black Crescent*, 276.

¹¹² Ahmet Hikmet Eroğlu, “Tanrı İnancı”, *Dinler Tarihi* (Ankara: Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 2013), 42.

¹¹³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXV/1.

¹¹⁴ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 63.

ne duvarlarla çevrilebilir, ne de herhangi bir sınırla kuşatılabilir.¹¹⁵ O her şeyin bilgisine sahiptir hiçbir şey onun ilminden kaçamaz. O ses ve harflerin aracılığına gerek duymadan konuşur. Onda hiçbir eksiklik yoktur.¹¹⁶ İbadet ve tapınma yalnızca Allah'a yapılmaktadır. 'En yüce, en hikmetli ve en hayırlı olana ve sadece O'na ibadet, tapınma, şükretme ve övgü vardır'¹¹⁷ Allah adaletlidir, hüküm verdiğinde ise adil davranır. 'Allah adil ve dürüsttür, yeryüzünde adalet ve doğrulukla hüküm verecektir.'¹¹⁸

Kutsal metinlerinden olan *Koran Question of Moorish Children*'da yer alan öğretilerde de Allah'ın yaratıcı olduğu ve kâinatın babası olduğundan bahsetmektedir. Allah, insanlar tarafından görülmez. İnsan ona sadece kalbinde ulaşabilir. Büyük Tanrı, olarak isimlendirdiklerinde de Yine Allah'ı kastettikleri aktarılmaktadır.¹¹⁹

MSTA'ya göre Allah'ın düşüncesi sonsuzdur. İnsanı da fiziksellikinden ziyade, Allah'ın bir düşüncesi olarak ön plana çıkarmaktadırlar. Allah'ın da düşüncesi sonsuzdur, zamanla ölçülemez ve başlayıp bitmez. Yani onun bir başlangıcı ve sonu yoktur. 'İnsan Allah'ın bir düşüncesidir; Allah'ın tüm düşünceleri sonsuzdur, zamanla ölçülmezler, çünkü zamanla ilgili olan şeyler başlar ve biter. Allah'ın düşünceleri, geçmişin sonsuzluğundan geleceğin sonsuzluğuna kadardır. Ve insan, ruh insan da öyle.'¹²⁰ Dolaylı olarak, 'Allah'ın düşüncesi olan insanın da başlangıcı ve sonu yoktur' düşüncesi yaygınlık kazanmıştır.¹²¹ İnsan ruhu ile Allah birdir ve Allah yaşadığı sürece insan da ölmez.¹²² Bir insan kendisini Allah ile bir görmelidir. Allah ile bir gördüğü takdirde bir aracıya gerek duymaz.¹²³

---

¹¹⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/12.

¹¹⁶ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 63.

¹¹⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXV/3.

¹¹⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXV/23.

¹¹⁹ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 59-62.

¹²⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, 12.

¹²¹ Whyte, "Christian Elements in Negro American Muslim Religious Beliefs", 385.

¹²² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, 14.

¹²³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/22.

İnsanların hepsi Allah'ı aynı şekilde algılamaz, tüm milletler Allah'a kendi kültürel ve inançsal perspektifinden yaklaşmaktadır. Allah'ı gören insanlar gördüğü bir parçadan hareketle Allah'ı isimlendirmektedir. Ama o insana göre gördüğü bir kısım Allah'ın tamamıdır. Bu yüzden her kavim ve millet Allah'ı farklı nitelendirip farklı şekillerde isimlendirmektedir.¹²⁴ 'Siz Brahmanlar O'na Prabrahm dersiniz, Mısır'da Thoth'tur, Yunanistan'daki adı Zeus, İbranice adı Yehova'dır ama O her yerde nedensiz nedendir, her şeyin kendisinden büyüdüğü köksüz köktür.'¹²⁵ Her şeyin başlangıcı Allah'tan gerçekleşmiştir. Göklerin ve yerin yaratılmasından önce Allah'tan başka hiçbir şey hatta hiçlik bile var olmamıştı. Daha sonra Allah hiçliği yaratmıştır.¹²⁶

MSTA'nın Tanrı inancına genel olarak baktığımızda İslam dinindeki Tanrı inancıyla Tanrı'nın birliğine inanmaları açısından örtüşmektedir. Fakat kutsal kitapları incelendiğinde bazı bölümlerde İsa'yı, Tanrı'nın oğlu olarak ele aldıkları görülmektedir. Bu durum tezin ikinci bölümünde ele alınmıştır.

3.2. Kutsal Kitap

Tanrı, vahyini doğrudan veya dolaylı olarak çeşitli yollarla insanoğluna iletmiştir. Vahye muhatap olan din mensupları bu ilahi mesajları idrak edebilmek, yaşam biçimlerine entegre edebilmek ve içeriğini koruyabilmek için çeşitli yöntemlerle kayıt altına almışlardır. Tanrı tarafından iletilen vahyin kayda geçirilmesi ile oluşan bu kutsal metinler neredeyse her dini topluluk tarafından kullanılmaktadır. Fakat vahyin alınışı, yorumlanması ve kayda geçirilmesi dinlere göre farklılık göstermektedir. Bazı dinlerde vahyin kayda geçirilme süreci kısa bir zamanda gerçekleşirken bazılarında uzun yıllara hatta yüzyıllara yayılan bir süreçtir. Bu durum da kutsal metinlerin dili, üslubu, hacmi gibi niteliklerinde bir farklılık yaratabileceği gibi din mensuplarının inanç, ibadet, ahlak

---

¹²⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/15-18.

¹²⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/19.

¹²⁶ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 68-69.

ve kültür oluşumunda da çeşitliliğe neden olmaktadır.¹²⁷ Çeşitli yöntemlerle kayıt altına alınan bu kutsal metinler, temsil ettikleri dinin liderlerini ve onların ideolojilerini meşrulaştırarak müntesipleri arasında kolayca yayılmasına olanak sağlamaktadır.

MSTA'nın da kendine özgü kutsal metinleri bulunmaktadır. Kutsal metinleri arasında en başta gelen ve tam adıyla *The Holy Koran of the Moorsih Science Temple of America* olarak isimlendirdikleri kutsal kitap olmakla beraber *Koran Question for Moorish Americans* ve *The Divine Constitution and By-Laws* şeklinde isimlendirilen metinler de hareketin inanç ve ideolojisini aktaran metinler arasında bulunmaktadır.

The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America (Amerika Mağribi Bilim Tapınağının Kutsal Koran'ı), MSTA'nın temel kutsal kitabıdır. Kısa haliyle "Holy Koran" şeklinde bilinmektedir. Bu kutsal kitap, kutsal bir sayı olarak kabul edilen ve çember içine alınmış 7 sayısının, kapağında bulunmasından dolayı *Circle Seven Koran (Çember Yedi Koran)* şeklinde de adlandırılmıştır. 1927 yılında yayımlanmıştır ve herkes tarafından Drew Ali'nin yazdığı kabul edilmektedir.¹²⁸ Bir kutsal kitap olarak *Holy Koran* politik meseleler, yasalar ve dini kurallardan ziyade ahlaki konuları içermektedir. Bunun yanı sıra İsa'nın yolculuk ve ziyaretlerinden bahsetmektedir.¹²⁹ Kutsal kitabın yanlış anlaşılması veya kötüye kullanılmasını engellemek adına hareketin üyesi olmayanların *Holy Koran*'a erişim o dönemde yasaklanmıştır. Hatta harekete mensup insanların bile kutsal kitaba erişimi kısıtlanmıştır. Fakat cemaat üyesi olmayanların eline geçmesiyle bu kitap insanlar arasında yayılmaya başlamıştır. Şu anda herkes tarafından kolayca ulaşılabilmektedir.¹³⁰

---

¹²⁷ Ali İsa Güngör, "Kutsal Metin", *Dinler Tarihi* (Ankara: Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 2013), 118.

¹²⁸ Lippy- Williams, *Encyclopedia of Religion in America*, 1574.

¹²⁹ Curtis, *Islam in Black America*, 53-54.

¹³⁰ Haddad- Smith, *Mission to America*, 93.

Noble Drew Ali'nin *Holy Koran*'ının, Müslümanların *Kur'an-ı Kerim*'i ile tamamen alakasız olmakla birlikte *Holy Koran*'ın hiçbir yerinde *Kur'an-ı Kerim*'e atıf bulunmamaktadır.¹³¹ Bu durum da MSTA'nın hiçbir zaman İslam toplumunun bir parçası olarak görülmeceği şeklinde yorumlanmaktadır. Noble Drew Ali'nin *Holy Koran*'ının bekledikleri İslam'ın Kuran'ı olmadığını fark eden bazı Afro-Amerikalılar bu hareketten ayrılarak İslam dinine yönelmiştir.¹³²

Koran Question for Moorish Americans, (Mağribi Amerikalılar için Koran Soruları) adıyla bilinen metin, MSTA'nın öğretilerini aktaran önemli kaynaklardan biridir. Bu metin, büyük bir kısmı *Holy Koran*'dan alınan bilgilerle derlenen 101 öğretiyi içermektedir.¹³³

The Divine Constitution and By-Laws (İlahi Anayasa ve Yönetmelikler), 7 maddeden oluşan bu metin hareketin temel hedeflerini anlatmakta ve hareketin anayasası olarak nitelendirilmektedir.¹³⁴

MSTA hakkında bilgi veren ve kutsal olarak kabul edilen metinlerin bahsedilen bu metinler olduğu bilinmekle beraber tezin ikinci bölümünde daha ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

3.3. Peygamberlik

Din olgusu, insanlık tarihinin en eski ve evrensel olgularından birisi olarak ortaya çıkmaktadır. Dinin kadim ve evrensel bir olgu olması toplumun temel yapı taşlarından bir tanesi olmasını sağlamış ve tarihi süreç boyunca dinin olmadığı bir topluma neredeyse hiç rastlanmamıştır.¹³⁵ İnsan; dini yapılar içerisinde tıpkı mekanların, nesnelere, sözlerin

---

¹³¹ Bu konu hakkında bazı fikir ayrılıkları bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi için ikinci bölüme bakınız.

¹³² Haddad- Smith, *Mission to America*, 103.

¹³³ Haddad- Smith, *Mission to America*, 96.

¹³⁴ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 40-41.

¹³⁵ Behçet Batur, "Peygamber Kavramının Din Sosyolojisi Açısından Tahlili", *Din ve Bilim- Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi* 5/2 (Aralık 2022), 221.

ve yazıların kutsallaştırılması gibi kutsalla ilişkilendirilerek çeşitli formlar altında kutsiyet kazanmaktadır. Tarih boyunca hemen her dinde kutsal olarak kabul edilen şahıslar karşımıza çıkmaktadır. Bu kutsal şahıslar arasında rahipler, keşişler, atalar, hükümdarlar, peygamberler, mehdi veya mesihler vb. yer almaktadır.¹³⁶ Dinlerin genellikle ait oldukları toplumun içerisinde ve kutsal olarak kabul edilen belirli tarihi figürlerin etrafında şekillendiği görülmektedir.

Kutsal olarak nitelendirilen bu figürler arasında peygamberlik kavramı yaygın olarak ortaya çıkmakla birlikte peygamberlik kavramının pek çok dini yapının oluşmasında temel rol oynadığı bilinmektedir. Peygamber kelimesi kaynağını Farsçadan almakla beraber *haber getiren, elçi veya mertebesi yüksek olan* anlamında kullanılmaktadır. Bununla bağlantılı olarak peygamberler Tanrı'yla veya kutsal olanla bağlantıya geçip Tanrı'dan, geçmişten veya gelecekte haberleri insanlara aktarmışlardır.¹³⁷

MSTA üyelerine göre peygamber, Allah'ın bir bedende tezahür eden düşüncesidir.¹³⁸ Bu tanıma ek olarak Noble Drew Ali, bir peygamberi 'Allah'ın düşüncesinin insanları Allah'ın gazabından kurtarmak için bir bedende tezahür etmesidir'¹³⁹şeklinde tanımlamıştır.

Noble Drew Ali kendisinin İslam'ın öğretilerini ve mesajını Amerika'da yaşayan Afrika halkına anlatmak¹⁴⁰, Amerika'daki Asya ırkından olanlara aslen "Moors" soyundan olduklarını bildirmek¹⁴¹ ve halkının günahlarından tövbe edip atalarının ilkelerine geri döndürmek amacıyla Allah tarafından gönderilen bir peygamber olduğunu

---

¹³⁶ Durmuş Arık, "Kutsal Kişi", *Dinler Tarihi* (Ankara: Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 2013), 109.

¹³⁷ Batur, "Peygamber Kavramının Din Sosyolojisi Açısından Tahlili", 221.

¹³⁸ Scott J. Varda, "Drew Ali and the Moorish Science Temple of America: A Minor Rhetoric of Black Nationalism", *Rhetoric and Public Affairs* 16/4 (2013), 698.

¹³⁹ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 35.

¹⁴⁰ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 31.

¹⁴¹ Ali, *Moorish Literature*, 20.

bildirmektedir.¹⁴² Clifton Marsh'ın aktardığına göre, Drew Ali'nin iletlediği bu ilahi mesaj yalnızca Kafkas soyundan olmayan Asyalıları kapsamaktadır. Buna rağmen hareketin üyeleri büyük çoğunlukla siyahilerden oluşmaktadır.¹⁴³

Kutsal kitapları olan *Holy Koran*'da ise Drew Ali'nin peygamberliğine şu şekilde vurgu yapılmaktadır: “Bu kutsal ve ilahi yasalar, Moorish Science Temple of America'nın birleşmesinin kurucusu olan peygamber Noble Drew Ali'den gelmektedir.”¹⁴⁴ Hareketin üyeleri Drew Ali'yi peygamber olarak kabul etmekle beraber daha çok Afro-Amerikan halkı için önemli işler yapmış bir devlet adamı olarak nitelendirmektedirler.¹⁴⁵

Drew Ali, daha önce de belirtildiği gibi Fas'a yaptığı yolculuk esnasında peygamber olduğunu ispat etmek amacıyla bir teste tabi tutulmuştur. Bu teste göre Mısır piramidinin içerisinden kendi çabasıyla çıkması gerekmektedir. Bu testten başarılı bir şekilde geçen Drew Ali, bir nevi peygamberliğini ispat etmiştir.¹⁴⁶ Drew Ali, hareketin inanışlarına göre tıpkı İsa gibi bazı mucizeler göstermiş ve onun bu mucizeleri ilahi gücün tezahürü olarak görülmüştür.¹⁴⁷ Moors ırkının önemini aktarmak amacıyla yapılan bir MSTA dramasında tıpkı İsa'nın Kudüs tapınağında bağlı olduğu halde kendi çabasıyla kurtulması gibi Drew Ali de aynı şekilde bağlıyken kendi çabalarıyla kurtulmuş şekilde tasvir edilmiştir. Aynı zamanda bu dramada yine İsa gibi insanları iyileştirme özelliği de vurgulanmaktadır.¹⁴⁸ Burada İsa gibi özellikler atfedilerek Drew Ali'nin ilahi gücüne vurgu yapılarak peygamber olduğu desteklenmiştir. Bunlara ek olarak bir kutsal metin ortaya koyarak da peygamberliğini desteklemiştir.

---

¹⁴² Ali, *Moorish Literature*, 8.

¹⁴³ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 31.

¹⁴⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XLVII/12.

¹⁴⁵ Haddad- Smith, *Mission to America*, 93.

¹⁴⁶ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 29.

¹⁴⁷ Herbert Berg, *Elijah Muhammad and Islam* (New-York: New-York University Press, 2009), 55-56.

¹⁴⁸ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 225-226.

Drew Ali'nin peygamberliğini kabul edip destekleyen MSTA üyeleri, Drew Ali'nin Allah tarafından gönderilen “son peygamber” olduğunu kabul etmektedirler.¹⁴⁹ *Holy Koran*'da da son peygamber olduğuna dair şu şekilde vurgu yapılmaktadır: ‘Bu günlerdeki son peygamber, Allah tarafından zamanı geldiğinde insanları günahkâr yollarından kurtarmak ve yeryüzüne gelmesi kesin olan büyük gazaba karşı uyarmak üzere ilahi olarak hazırlanan Noble Drew Ali'dir.’¹⁵⁰ Buradaki “bu günlerde” ibaresi Drew Ali'den sonra yeni peygamberin gelip gelmemesi konusunda tartışmalara sebebiyet vermiştir. MSTA üyelerinin bir kısmına göre yakın zamanda yeni bir peygamberin gelmesi mümkün görülürken bir kısmına göre ise yakın zamanda gelmesi beklenmemektedir.¹⁵¹ Yaygın inanca göre, Drew Ali ölümünden sonra bile hareket üyeleriyle olan iletişimini sonlandırmamış farklı şahıslarda reenkarnasyona uğrayarak *Holy Koran* vasıtasıyla hareket üyeleriyle konuşmaya devam etmektedir.¹⁵²

MSTA'ya göre tıpkı Noble Drew Ali gibi Buda ve Konfüçyüs'te Tanrı'nın mesajlarını insanlara ileten birer aracı olarak nitelendirilmektedir.¹⁵³ Bir MSTA üyesinin her zaman yanında taşıdığı kimlik kartında da bu isimlerin birer peygamber olduğu şu şekilde geçmektedir:

“Bu, sizin MSTA için vatandaşlık ve kimlik kartınızdır ve MSTA üyeleri için doğum haklarınız için karttır. Biz ilahi peygamberler İsa, Muhammed, Buda ve Konfüçyüs'e hepsine hürmet ediyoruz. Babamız Allah Tanrı'nın lütfu bu kartı taşıyanların üzerine olsun...”¹⁵⁴

---

¹⁴⁹ Lippy- Williams, *Encyclopedia of Religion in America*, 1086.

¹⁵⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVLIII/1.

¹⁵¹ Haddad- Smith, *Mission to America*, 83.

¹⁵² Lippy- Williams, *Encyclopedia of Religion in America*, 1574.

¹⁵³ Haddad- Smith, *Mission to America*, 98.

¹⁵⁴ Fauset vd., *Black Gods of the Metropolis*, 42.

Bu metne bakıldığı zaman Hz. İsa ve Hz. Muhammed'in de birer peygamber olduğu kabul edilmektedir. Hatta Drew Ali'nin, Muhammed (sav)'in bir reenkarnasyonu olduğu düşüncesini de savunanlar bulunmaktadır.¹⁵⁵

Drew Ali'nin peygamberliği esnasında uyguladığı genel politika Afro-Amerikan halkın milli duygularını kullanmasıdır. Yıllarca Amerika'da köleleştirilip ötekileştirilen bu insanların da aslen değerli olduklarını ırklarının yüceliğini vurgulayarak bir araya gelmeleri gerektiğini aktarmıştır. Bu düşünce sistemini oluştururken de Afrikalıların birlik ve beraberlik içerisinde olmaları ve kendilerine ait bir devlet kurmaları gerektiğini savunan Garvey'den etkilenerek bu düşüncesini geliştirmiştir. Garvey'in halefi olduğunu da aktararak insanları yanına daha kolay bir şekilde çekmeye çalışmıştır.¹⁵⁶ İnsanların milliyetçi duygularını öne çıkarırken İslam dininden yararlanarak insanları yanına çekmeye çalışmıştır. Etrafındaki insanların büyük çoğunluğu Hristiyanken, Hristiyanlık'tan ve İncil'den faydalanmak kolay değildir. Fakat Amerika toplumu tarafından çok bilinmeyen İslam dinini ve İslam'ın *Kur'an-ı Kerim*'ini kullanmak daha kolay olmuştur.¹⁵⁷ Hem de bu noktada yıllarca ırklarından ve ten renklerinden dolayı maruz kaldıkları zorluklara karşılık olarak İslam dininin insanları ırklarına göre nitelendirip değerlendirmemek gerektiği ve üstünlüğün ırkta değil takvada olduğunu vurgulaması tam da Drew Ali'nin aradığı bir çıkar nokta olarak değerlendirilebilir.

3.4. Ahiret

Ahiret inancı, Tanrı'nın varlığını kabul eden neredeyse tüm din ve düşünce sistemlerinde bulunmaktadır.¹⁵⁸ Çünkü insan sonu olmayan bir şeyi kavramakta zorlanır. Bundan dolayı insan tarihsel süreç boyunca dünyanın bir amacının ve sonunun olduğunu

---

¹⁵⁵ Lincoln, *The Black Muslims in America*, 55.

¹⁵⁶ Haddad- Smith, *Mission to America*, 86.

¹⁵⁷ Berg, "Early African American Muslim Movements and the Qur'an", 23-24.

¹⁵⁸ Bekir Topaloğlu, "Ahiret", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 24 Mart 2025).

düşünmüş, kıyamet ve ahirete dair inanç motiflerini benimsemiştir.¹⁵⁹ Bu inanç motiflerini belirlerken ölümden sonraki hayatın mahiyeti ve tasviri hakkında çeşitli yaklaşımlar benimsenmiştir.

MSTA öğretilerinde ölümü genel olarak çok vurgulamamaktadır. Çünkü onlar için ölüm travmatik bir deneyim değil oldukça önemsiz bir durumdur.¹⁶⁰ Kutsal metinleri olan *Holy Koran*’da ölüm için şu cümleler geçmektedir:

“Ölüm insanın düşmanı değildir; yaşamın işi bitiğinde, daha yumuşak denizlerde yol alabilmesi için insan teknesini dünyaya bağlayan ipi kesen bir dosttur. Ölüm çağrıları her zaman en iyisi içindir, çünkü burada olduğu gibi orada da sorunları çözüyoruz ve kişi sorunlarını en iyi çözebileceği yerde kendini bulacağından emindir.”¹⁶¹

Normal şartlarda siyahilerin cenaze törenleri kendilerine has ve özenli gerçekleşmesine rağmen MSTA’nın cenaze törenleri çok sade gerçekleşmektedir. Bu durum da ölümün onlar için önemsiz bir durum olduğunu göstermektedir. MSTA’ya göre, ölümden sonra yaşam bulunmamaktadır. Cennet ve cehennem ise dünyadaki yaşamın tezahürleridir.¹⁶² ‘Ve İsa dedi ki: Kardeşim, düşüncelerin yanlış; senin cennetin uzakta değil, sınırları olan bir yer değil, ulaşılabilecek bir ülke değil; o bir ruh halidir.’¹⁶³ *Holy Koran*’da geçen bu cümleden ölümden sonra ulaşılabilecek bir cennet ve cehennemin varlığının olmadığı anlaşılmaktadır. Onlara göre cennet ve cehennem insanın içinde bulunduğu ruh haline göre değişmektedir. Yine *Holy Koran*’da geçen şu cümle de cennet ve cehennemin madden bir şekilde yaratılmadığına işaretler: ‘Allah insan için asla bir

---

¹⁵⁹ Işıl Altun- Menderes Çınaroğlu, “‘Tarihin Sonu’ Olgusu ve Eskatologya Mitleri”, *Milli Folklor*, (2020), 30.

¹⁶⁰ Whyte, “Christian Elements in Negro American Muslim Religious Beliefs”, 385.

¹⁶¹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, IV/3-5.

¹⁶² Whyte, “Christian Elements in Negro American Muslim Religious Beliefs”, 385-386.

¹⁶³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XII/8.

cennet yaratmadı, asla bir cehennem yaratmadı, biz yaratıcıyız ve kendimizinkini yaparız.’¹⁶⁴

Ölümden sonra gidilecek bir cennet ve cehennemin var olmaması kişinin yaptıklarının karşılıksız kalacağı anlamına gelmemektedir. ‘Her zaman yaptıklarınızın hesabını vermeye hazır olun ve en iyi ölüm, en az önceden planlanmış olandır.’¹⁶⁵ *Holy Koran*’da geçen bu ifadeden anlaşılacağı üzere insan yaptığı her davranışların karşılığını mutlaka görecektir. Ama ölümden sonra bir yaşamın olmamasından kaynaklı yaptıklarının karşılığını bu dünya hayatında görecektir.

‘Ve ölümden yaşam doğar; bedensel biçim tanrısal biçime dönüşür.’¹⁶⁶ Ölüm ile insanın ruhu ve bedeninin yok olmayacağı, Tanrı’dan bir parça olarak var olan insanın öldükten sonra da bir nevi Tanrı ile bütünleşip Tanrı ile özdeşleştiği anlaşılmaktadır. Bu durum ile Hint dinlerindeki Mokşa/Nirvana inancı arasında bir benzerlik kurulabilmektedir.

3.5. Hıristiyanlık ve İsa Hakkındaki Görüşleri

Afrika kıtasından çalıştırılmak için Amerika kıtasına getirilen ve yıllarca ağır şartlar altında yaşayan siyahiler, zorla Hıristiyanlaştırılarak kimliklerini ve benliklerini kaybederek asimile olmuşlardır. Kendi dinlerini terk edip beyazların dini olan Hıristiyanlığı benimsemiş olsalar dahi yine beyazlar arasında ten renklerinden dolayı ayrımcılığa maruz kalıp ikinci sınıf insan muamelesine tabi tutulmuşlardır.¹⁶⁷ Beyazlar tarafından ten renklerinden dolayı yıllarca köleleştirilip ikinci sınıf insan muamelesi görmeleri, onların “Beyaz olan kötüdür, beyaz olmayan iyidir.” anlayışını benimsemelerine sebep olmuştur. Bu durum maruz kaldıkları nefretin ürettiği bir sonuç

---

¹⁶⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XII/9.

¹⁶⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XLIV/23.

¹⁶⁶ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVII/40.

¹⁶⁷ Şentürk, “Amerika’da Yaşayan Müslümanlar”, 103.

olarak görülebilmektedir. Onların beyaz adama olan nefreti beyaz adamın dini olan Hıristiyanlığa da tepkili olmalarına sebebiyet vermiştir.¹⁶⁸ Çünkü Hıristiyanlık, İsa'nın evrensel sevgi misyonunu insanlara yaymış olsa dahi müntesiplerini renk temeline göre ayırmaktadır.¹⁶⁹ Bu duruma ek olarak Drew Ali, "Bu nedenle Kilise'yi ve Hıristiyanlığı, ataları tarafından dünyevi kurtuluşları için hazırlandığı şekliyle Avrupa uluslarına geri döndürüyoruz" diyerek, Hıristiyanlığın sadece beyazlara ait bir din sayıldığını ve Afro-Amerikalıları siyasi ve sosyal olarak ilerletmekte başarısız olduğunu savunmaktadır.¹⁷⁰ Drew Ali'ye göre Hıristiyanlık Roma İmparatorluğu tarafından temsil edilen Avrupa dinidir.¹⁷¹

MSTA her ne kadar kendisini İslami bir hareket olarak görüp Hıristiyanlığa olan tepkisini ve nefretini dillendirse de Hıristiyanlığa ait çok fazla öge içermektedir. İsa, onların ibadetlerinde ve kutsal kitaplarında önemli yer tutmaktadır. Kutsal kitapları olan *Holy Koran*; Hıristiyanlığın İncilinden, İsa ve onun öğretilerinden etkilenerek oluşturmuştur.¹⁷² MSTA'ya göre sevgi tıpkı Hıristiyanlıkta olduğu gibi yol gösterici unsur olarak görülmektedir.¹⁷³ Drew Ali, *Holy Koran*'da da sevgiye şu şekilde değinmektedir: 'Kuzey Amerika'nın Asyalı Ulusunun düşmüş oğulları ve kızları, nefret yerine sevmeyi öğrenmeli ve yüksek benliklerini ve alçak benliklerini bilmeliler.'¹⁷⁴

MSTA'nın kutsal kitabı olan *Holy Koran* incelendiğinde ilk bölümün tamamen İsa'ya ait ögeler barındırmakta ve İsa'nın hayatına dair çok fazla bilgi içermektedir. İsa'nın hakikati arama yolcuğu ve bu yolculukta elde ettiği bilgiler ve kazandığı

---

¹⁶⁸ Lincoln, *The Black Muslims in America*, 9-11.

¹⁶⁹ Lincoln, *The Black Muslims in America*, önsöz 3.

¹⁷⁰ Susan Nance, "Mystery of the Moorish Science Temple: Southern Blacks and American Alternative Spirituality in 1920s Chicago", *Religion and American Culture: A Journal of Interpretation* 12/2 (2002), 137.

¹⁷¹ Sylvester A. Johnson, "Scripturalizing Religion and Ethnicity: The Circle Seven Koran", *The Bible in American Life* (United States of America: Oxford University Press, 2017), 103.

¹⁷² Nuri Tinaz, *Conversion of African Americans to Islam: A Sociological Analysis of the Nation of Islam Associated Groups* (University of Warwick, Doktora Tezi, 2001), 10.

¹⁷³ Lincoln, *The Black Muslims in America*, 54.

¹⁷⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XLV/1.

tecrübeler aktarılmaktadır. Her MSTA üyesinin taşıması gereken kimlik kartlarında da İsa'nın peygamberliğine vurgu yapılmaktadır.¹⁷⁵

Hıristiyanlığa ait çok fazla öge bulunmasına rağmen Hıristiyanlığın mihenk taşı olarak kabul edilen Baba, Oğul ve Kutsal Ruh 'tan oluşan Hıristiyan teslisini kabul etmemektedirler. Tanrı'nın birliğine inanmakla beraber İsa, tanrısallaştırılmamıştır. Sadece Tanrı'nın bir peygamberi olarak görülmektedir.¹⁷⁶

Hıristiyanlığa olan tepkilerini her fırsatta dile getirmelerine rağmen, Hıristiyanlık'tan ögeler içermeleri ve İsa'yı çok önemli bir figür ve peygamber olarak kabul edip kutsal kitaplarında çok fazla yer vermeleri çelişkili bir durum gibi görünmektedir. Etrafları tamamen Hıristiyanlarla dolu ve önceden Hıristiyan olan bir toplumun eski dinlerinden kolayca geri dönüp yeni bir dini benimsemeleri kolay değildir. Daha önce de bahsettiğimiz gibi Drew Ali'nin asıl amacı zaten doğru olan bir dine insanları yönlendirmek değil, Afro-Amerikan toplumunu bir araya getirip onların bir kimlik kazanmasını sağlamaktır. Bunu da onları eski dinlerinden tamamen kopartarak yapmaktan ziyade eski dinlerine ait öğeleri de kullanarak, insanları kazandırmak istediği yeni kimliğe çekmeye çalışmıştır.

Drew Ali, İsa'dan bahsederken onu Mağriblilerin atası olarak nitelendirmiş ve *Holy Koran*'da İsa için şunu söylemiştir: 'İsa'nın kendisi de eski Kenanlılar, Moavlılar ve Afrika sakinlerinin gerçek kanından geliyordu.'¹⁷⁷ Buna ek olarak İsa, halkını solgun derililerin boyunduruğundan kurtarmak için gelmiştir. Ama Roma İmparatorluğu tarafından çarmıha gerilmiştir ve amacını gerçekleştirememiştir.¹⁷⁸ Yani Drew Ali'ye göre İsa, Pan-Asyatik bir ideolojiye sahip bir peygamber olarak kabul edilmekte ve

---

¹⁷⁵ Lincoln, *The Black Muslims in America*, 55.

¹⁷⁶ Whyte, "Christian Elements in Negro American Muslim Religious Beliefs", 384-388.

¹⁷⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XLVI/2.

¹⁷⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America* XLVI/3.

İsa'dan sonra Roma tarafından oluşturulan Hıristiyanlık dinin aslında İsa'nın öğretileri ile uyuşmadığını savunmaktadır.¹⁷⁹

MSTA, Amerikan Hıristiyanlığının yine Amerikan İslam'ının oluşumunda ne derece önemli olduğunun ve Müslüman kimliğin Amerika tarihinde nasıl önem kazandığının önemli bir örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.¹⁸⁰

3.6. İslam ve Hz. Muhammed Hakkındaki Görüşleri

Afro-Amerikan halkının yıllarca ten renklerinden dolayı ötekileştirilmeleri ve köleleştirilerek her türlü zorlu işlerde çalıştırılmaları, onları ten renklerine göre insanları ayırtırmayan bir din arayışına sevk etmiştir. Tam bu noktada İslam'a yönelmelerindeki en önemli etken İslam'ın renk, dil ve ırk ayrımı yapmadan her milletten insanı bünyesinde barındırması ve müntesiplerine de insanlar arsında renk, dil ve ırk ayrımı yapmamayı öğütlemesidir. İslam dininin bu tutumundan etkilenen Afro-Amerikan halkının bir kısmı Amerika'da köleliğin kaldırılması sonucunda, İslam'a ya da İslam'dan etkilenerek yeni topluluklar oluşturmaya yönelmiştir. Tezin konusu olan MSTA da İslam dininden etkilenerek oluşturulan topluluklardan bir tanesi olarak nitelendirilmektedir. Hatta Amerika'da kölelik sistemi kalktıktan sonra gerçek anlamda siyahileri İslam ile tanıştıran kişinin MSTA'nın lideri Noble Drew Ali olduğu söylenmiştir.¹⁸¹ Lincoln, siyahiler için İslam'ı şu şekilde anlatmaktadır: 'Beyaz olmayan adam için İslam, yarın inşa etmemiz gereken dünyada adalet ve eşitliğin umududur.'¹⁸²

Drew Ali, Asya ve Afrika halkının uzun yıllardır sahip olduğu ama gizli tutulan bir kadim bilginin varlığına değinmektedir. Bu kadim bilginin İslam'ın hakikatleri olduğu

---

¹⁷⁹ Edward E. Curtis- Danielle Brune Sigler, *The New Black Gods: Arthur Huff Fauset and the Study of African American Religions* (Bloomington: Indiana University Press, 2009), 73-74.

¹⁸⁰ Johnson, "Scriptualizing Religion and Ethnicity: The Circle Seven Koran", 106.

¹⁸¹ Kaya, *Müslüman Amerikalılar*, 62.

¹⁸² Lincoln, *The Black Muslims in America*, önsöz 3.

söylenmektedir.¹⁸³ Drew Ali'ye göre, siyahilerin kadim inançlarının İslam dini olması ve İslam dininin hakikatlerinin ilk olarak eski Moab ataları tarafından bilinmesi de bu kadim bilginin İslam dininin hakikatleri olduğu düşüncesini desteklemektedir. Bu kadim bilgi, Hz. Muhammed'e kadar farklı şekillerde isimlendirilmekteyken Hz. Muhammed tarafından "İslam" olarak isimlendirilmiştir.¹⁸⁴ Bu kadim bilginin Afro-Amerikan halkına açıklanması ve aktarılması için Drew Ali, kendisine görev verildiğini iddia etmektedir.¹⁸⁵ Hatta Fas ziyareti esnasında Fas Kralı tarafından kendisine bu görevin verildiği ve görevinin gereği olarak Amerika halkına İslam dinini anlatması gerektiği kaynaklarda aktarılmaktadır.¹⁸⁶

Bu konu hakkında Kambiz GhaneaBassir, *A History Islam in America* isimli kitabında; Hindistan, Mısır ve Filistin Müslümanlarının İslam'ın öğretilerine sahip oldukları halde bu öğretileri uzun yıllar boyunca insanlara aktarmayıp sır olarak sakladıkları ve Allah'ın belirlediği zamanda bu sırların gizliliği kaldırılıp ilk olarak bu sırların Amerika'daki Müslümanlara sunulduğundan bahsetmektedir.¹⁸⁷

Drew Ali'nin İslami bilgileri Fas ziyareti esnasında aldığı söylenmekle beraber İslami sembollerin çoğunluğunu "Black Shriners" veya "Ancient Egyptian Arabic Order of the Nobles of the Mystic Shrine" ismiyle bilinen bir kardeşlik tarikatından aldığı da söylentiler arasındadır.¹⁸⁸

Drew Ali, bahsettiğimiz gibi farklı toplumlardan farklı şekillerde İslami öğeleri almıştır. Fakat İslam hakkında sahip olduğu bilgiler sınırlıdır. Sınırlı bilgiye sahip olmasından kaynaklı kurmuş olduğu dini hareket normatif bir İslam'dan ziyade doğu

---

¹⁸³ Susan Nance, "Respectability and Representation: The Moorish Science Temple, Morocco, and Black Public Culture in 1920s Chicago", *American Quarterly* 54/4 (2002), 628.

¹⁸⁴ Nance, "Mystery of the Moorish Science Temple", 137.

¹⁸⁵ Nance, "Respectability and Representation", 628.

¹⁸⁶ E.U.Essien Udom, *Black Nationalism: a Search for Identity in America* (New York: University of Chicago Press, 1962), 371.

¹⁸⁷ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 221.

¹⁸⁸ Edward E. Curtis, *Muslims in America: A Short History* (New York Oxford: Oxford University Press, 2009), 35.

felsefesini içermektedir. Bu noktada İslami bilgilere sınırlı miktarda sahip olmak Drew Ali için çok da önemli bir konu değildir. Çünkü onun asıl amacı, İslam dinini benimseyip insanlara aktarmaktan ziyade Afro-Amerikalıları birleştirmek, siyahi insanın kültür sembollerini değiştirip doğu felsefesi ve doğu dini ile özdeşleştirerek siyahi insan için bulunduğu durumda bir kaçış noktası yaratmaktır.¹⁸⁹ Bu İslam inancı, kalbi hasta olan insanlara aktarılmaya çalışıldığı için kör insanların ışığı göremedikleri gibi insanlar da İslam dininin hakikatini görememişlerdir. ‘Tüm ışık doğudan gelir, ama güneş tam öğle vaktinde asılı olsa da körler göremez.’¹⁹⁰

Drew Ali; İslam’ı sevgi, hakikat, barış, özgürlük ve adalet olarak tanımlamıştır. Bu maddeler Hıristiyanlar tarafından reddedildikleri şeyler olarak görülmektedir.¹⁹¹ Bu anlamlarının yanı sıra “İslam” terimini temelde barış anlamında kullanmaktadırlar. Hatta birbirilerini “İslam” diyerek selamladıkları aktarılmaktadır.¹⁹²

MSTA’ya göre, gerçek din İslam’dır.¹⁹³ Hareket için önemli bir metin olan *Koran Questions for Moorish Americans* isimli metinde geçen soruda “Dinimiz nedir?” sorusuna verilen cevap için “İslam” denilmekte hatta hemen arkasından gelen diğer soruda ise bu dinin “Eski zaman dini” olduğuna vurgu yapılmaktadır.¹⁹⁴ MSTA, İslam’ı kendileri için bir yaşam biçimi olarak gördüklerini aslında dinlerinin İslam değil İslamcılık olduğunu aktarmaktadırlar.¹⁹⁵

Üyeleri, İslam’da da olduğu gibi Allah’ın tek olduğuna inanmaktadır. İslam’ın temel direği Tanrı’nın birliğidir ve tüm inançları bu ilkeye dayanmaktadır. Onlara göre

---

¹⁸⁹ Tinaz, *Conversion of African Americans to Islam: A Sociological Analysis of the Nation of Islam Associated Groups*, 7-8.

¹⁹⁰ Ali, *Moorish Literature*, 10.

¹⁹¹ Nance, “Mystery of the Moorish Science Temple”, 137.

¹⁹² Lawrence H. Mamiya, “African-American Muslims”, *Encyclopedia of Muslim-American History* (New York: Facts On File, 2010), 13.

¹⁹³ Tinaz, *Conversion of African Americans to Islam: A Sociological Analysis of the Nation of Islam Associated Groups*, 8.

¹⁹⁴ Noble Drew Ali, “Koran Questions for Moorish Americans”, ts.

¹⁹⁵ Muhammed Güngör, *Amerika Mağribi Bilim Tapınağı* (Ankara: İlahiyat, 2023), 124.

Allah ölmez, çürümez, uyumaz, doğmaz ve doğurmazdır. Bu özelliklerin hepsi zayıf olan insanın özellikleridir.¹⁹⁶ İslam dininin sembolü olan hilal de onlar için önemlidir. Tüm tarikat üyelerinin takması için verilen kimlik kartlarının üzerinde yıldız ve hilal sembolünün bulunması hilal sembolünün onlar için önemli olduğunun bir göstergesidir.¹⁹⁷

MSTA'ya göre, Hz. Muhammed yüce bir önder olarak görülmeğe¹⁹⁸ aynı zamanda da “İslam'ın yeniden birleşmesinin kurucusu” olarak kabul edilmektedir. Hz. Muhammed'e kadar gelen tüm peygamberler aslında aynı mesajı insanlara iletmişlerdir. Hz. Muhammed ise İslam dininin kendi zamanındaki peygamberliğini yapmıştır ve insanları aslında Asyalıların orijinal dini olan İslam dinine çağırıştır.¹⁹⁹

MSTA, Hz. Muhammed'in yanı sıra Fatih Sultan Mehmet'i de yüce biri olarak görmektedir. Bunun sebebi yıllarca Hıristiyanların siyahilere ırkçı davranışlarıdır. “Hıristiyanlar siyahilere ırkçı davrandığı için kötüdür, Hıristiyanların dini merkezi ise Bizans'tır. Bundan dolayı Bizans'ta kötüdür hatta Şeytandır.” anlayışına sahiplerdir. Onlara göre Fatih Sultan Mehmet Bizans'ı yıktığı için yüce biridir. Yüce ve önemli olarak görülmesinin yanı sıra İsa'nın ilk reenkarne olduğu kişi olarak kabul edilmektedir.²⁰⁰

MSTA kendisini İslam'a ait görmektedir. Fakat onun savunduğu İslam'ın ana akım İslam ile alakası yoktur. Onun İslam'ı diğer dinlerden de öğeler içermektedir. Örneğin *Holy Koran*'ı oluştururken İslam'ın *Kur'an-ı Kerim*'inden, Hıristiyanlığın İncilinden, İsa ve onun öğretilerinden ve Marcus Garvey'in sözlerinden etkilenerek oluşturmuştur. Kendilerini İslami bir hareket olarak görseler de İsa onların ibadetlerinde ve kutsal kitaplarında önemli yer tutmaktadır.²⁰¹

---

¹⁹⁶ Ali, *Moorish Literature*, 12.

¹⁹⁷ Tinaz, *Conversion of African Americans to Islam: A Sociological Analysis of the Nation of Islam Associated Groups*, 9.

¹⁹⁸ Ali, *Moorish Literature*, 25.

¹⁹⁹ Haddad- Smith, *Mission to America*, 84.

²⁰⁰ Ali, “Koran Questions for Moorish Americans”, 81-84.

²⁰¹ Tinaz, *Conversion of African Americans to Islam: A Sociological Analysis of the Nation of Islam Associated Groups*, 10.

Ek olarak MSTA, hareket hakkında bilgisi olan Müslümanlara göre sapkın olarak kabul edilmektedir. Bu duruma Sudanlı Sünni Müslüman Satti Majid'in²⁰² MSTA'ya karşı tutumu örnek gösterilebilir. Majid, Amerika'dayken Noble Drew Ali'nin kendisini peygamber olarak nitelendirdiğini ve *Kur'an-ı Kerim*'den tek bir ayet bile içermezken *The Holy Koran of Moorish Science Temple*'i vahiy yoluyla aldığını iddia ettiğini öğrenmiştir. Bu durum üzerine Kahire'ye döndüğünde bu dini hareket hakkında bir reddiye içeren fetva yayınlamış ve Drew Ali'yi "sahtekâr ve kâfir" ilan etmiştir. Bu fetvayı hem Arapça hem İngilizce olarak yayınlattığı tüm dünyanın ulaşımına açmıştır. Fakat bu fetvanın Amerika'ya ulaşip ulaşmadığı bilinmemektedir. MSTA ve MSTA gibi İslam'ı zedeleyecek olan hareketlerin kurulmasını az da olsa azaltması amacıyla Amerika'da resmi İslam misyoneri olarak görev yapma talebinde bulunmuş ama kabul görmemiştir.²⁰³ Müslümanlar tarafından sapkın bir hareket olarak görülmesi MSTA'nın Afro-Amerikan halkı içerisinde Hıristiyanlığa alternatif olarak çıkmış ve İslam'ı farkındalığı ortaya çıkaran bir hareket olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.²⁰⁴

MSTA kendi tarihi süreci boyunca İslamiyet'in evrenselliği ve bu denli genişlemesini ön planda tutarak kendi Müslüman kimliklerini sürekli vurgulamaktadırlar. Bu noktada İslamiyet'i ön planda tutmalarının temelinde ise İslamiyet'in Hıristiyanlık'tan sonra dünyada en çok benimsenen ve tanınan dinlerden bir tanesi olmasından kaynaklı olabileceği ve İslamiyet'in Drew Ali'nin benimsediği ırkçılık karşıtlığı aynı zamanda doğu felsefesi ve ideolojisinin önemini yansıtmışından kaynaklı olabileceği

---

²⁰² Amerika'da İslam'ı organize bir Amerikan dini haline getirmek için çabalamıştır. Amerika'nın ilk Müslüman misyonerlerindedir. (Patrick D. Bowen, "Satti Majid: A Sudanese Founder of American Islam", *Journal of Africana Religions* 1/2 (2013), 194)

²⁰³ Patrick D. Bowen, "Satti Majid: A Sudanese Founder of American Islam", *Journal of Africana Religions* 1/2 (2013), 194-203.

²⁰⁴ Tinaz, *Conversion of African Americans to Islam: A Sociological Analysis of the Nation of Islam Associated Groups*, 8.

düşünülmektedir. Drew Ali, Hıristiyanlığı reddedip İslami kimliklerini vurgularken *Holy Koran* 'ı ve Mağribi teolojisini ve ideolojisini her zaman ön planda tutmuştur.²⁰⁵

4. HAREKETİN İBADET VE RİTÜELLERİ

MSTA, kendisini her ne kadar İslami bir hareket olarak kabul etse de diğer öğelerde olduğu gibi ibadet açısından da ana akım İslam ile oldukça farklılık göstermektedir. İslamiyet'in temel ibadetlerinden olan namaz, oruç, zekât ve hac gibi ibadetler bulunmamaktadır. Bunların yerine birlik olmanın ruhu, organize toplantıların ve Cuma toplantılarının nasıl gerçekleşeceği ve aidatların nasıl ödeneceğine dair bilgiler öğretilmiştir.²⁰⁶

Ulusal ofisleri Şikago'dadır. Tapınaklar genellikle merkeze bağlıdır. Fakat bazı yerel tapınaklar bağımsız hareket etmektedir.²⁰⁷ MSTA hareketi üyeleri, ibadetlerini haftanın belirli günlerinde cuma, pazar ve çarşamba akşamları saat 20.00 ile 22.00 arasında düzenlenmektedir. Bu toplantılar hareketin üyeleri için ortak ritüellerin ve manevi uygulamaların gerçekleştirildiği önemli buluşmalar olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca pazar günlerine özel saat 17.00'da "Pazar Okulu" olarak isimlendirilen bir etkinlikleri bulunmaktadır.²⁰⁸ Yıllık gerçekleştirilen toplantılar hem bölgesel hem de ulusal düzeyde gerçekleştirilmektedir.²⁰⁹ Gündoğumu, öğle vakti ve günbatımı olmak üzere günde üç kez Mekke'ye yönelerek dua etmekte ve katı bir bireysel ahlak anlayışını benimsemektedirler.²¹⁰

---

²⁰⁵ Johnson, "Scriptualizing Religion and Ethnicity: The Circle Seven Koran", 104.

²⁰⁶ Aminah Beverly McCloud, *African American Islam* (Hoboken: Taylor and Francis, 2014), 15.

²⁰⁷ Haddad - Smith, *Mission to America*, 98.

²⁰⁸ Tinaz, *Conversion of African Americans to Islam: A Sociological Analysis of the Nation of Islam Associated Groups*, 10.

²⁰⁹ Haddad- Smith, *Mission to America*, 98.

²¹⁰ Tinaz, *Conversion of African Americans to Islam: A Sociological Analysis of the Nation of Islam Associated Groups*, 10.

MSTA için cuma günü kutsaldır. McCloud, MSTA'nın cuma gününü bir nevi "Şabat" olarak nitelendirdiklerini ve özel anlam taşıdığını aktarmaktadır. Fakat buradaki Şabat'tan kastedilenin Yahudilikteki Şabat anlayışı ile örtüşüp örtüşmediği bilinmemektedir. Sadece kutsal olduğu için de Şabat olarak nitelendirilmiş olabilir. Cumanın kutsal olmasının sebeplerinden birisi, insanın ete kemiğe büründüğü ve etten kemikten ayrıldığı günün de cuma günü olarak kabul edilmesidir.²¹¹

Toplantılar, genellikle *Holy Koran* olmak üzere hareketin literatüründen okumalarla başlamaktadır. Ardından hareket üyeleri harekete dair öğretiler hakkında konuşmak için söz almaktadır. Toplantı boyunca hareketin öğretilerini içerecek şekilde yeniden düzenlenmiş Hıristiyan ilahileri söylenmektedir.²¹² İbadetlerinde Hıristiyan ilahilerinin yer almasının yanı sıra, Hıristiyanlığa ait bazı ritüellerin de yer alması kendilerini İslami bir hareket olarak nitelendirse de İsa'nın ibadetlerinde önemli bir yeri bulunduğunun göstergesidir.²¹³ İlahiler genellikle içeriği İslam'a uyacak şekilde değiştirilmiş Hıristiyan ilahileridir. Örneğin, meşhur Hıristiyan siyahi ilahisi olan "Gimme that Old Time Religion" içeriği değiştirilerek "Moslem's that old Time Religion" halini almıştır.²¹⁴

Dua ederken doğuya yani Mekke'ye bakacak şekilde dönerek ve sağ el kaldırılarak avuç içi dışa bakacak şekilde selamlama kelimeleri olan "Barış" ve "İslam" kelimeleri kullanılmaktadır.²¹⁵ Hareketin duası şu şekildedir: 'Evrenin Babası, Sevginin, Gerçeğin, Barışın, Özgürlüğün ve Adaletin Babası Allah, Allah, Kutsal Peygamberi Drew Ali aracılığıyla gece ve gündüz benim koruyucum, rehberim ve kurtuluşumdur. Âmin'²¹⁶

---

²¹¹ McCloud, *African American Islam*, 14.

²¹² Patrick Denis Bowen, *The African-American Islamic Renaissance and the Rise of the Nation of Islam* (Denver: University of Denver, Doktora Tezi, 2013), 178.

²¹³ Tinaz, *Conversion of African Americans to Islam: A Sociological Analysis of the Nation of Islam Associated Groups*, 10.

²¹⁴ Varda, "Drew Ali and the Moorish Science Temple of America", 698.

²¹⁵ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 46.

²¹⁶ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 40-41.

Bu duanın, Kutsal Kitap'ın Mezmurlar bölümünde geçen 'Rab benim ışığım ve kurtuluşumdur, Kimseden korkmam. Rab yaşamımın kalesidir, Kimseden yılmam.'²¹⁷ cümlesinden uyarılma olduğu aktarılmaktadır. MSTA, Mezmurlardaki 'Rab' ifadesini 'Allah' olarak kullanması ve aynı Hıristiyanlık'taki gibi evrenin babası olarak nitelendirmesi Hıristiyan dini fikirlerinin İslami inanç sistemine uyarlanmış bir şekli olarak nitelendirilmektedir.²¹⁸

MSTA üyeleri, genel Afro-Amerikalıların aksine etkileyici ve coşkulu bir şekilde ibadet etmemektedir. İbadetleri genellikle sessiz ve sakindir. İbadet esnasında herkesin ibadete odaklanıp gereksiz tepkiler vermemesi istenir. Ortam o kadar sessizdir ki cemaatten gelen sesler bile zor duyulmaktadır.²¹⁹ Yaşlı üyeler, ayin esnasında başlarını sallamaması konusunda uyarılmaktadır. Fakat küçük çocuklara karşı müsamaha gösterilmektedir. Çocukların şakalarına ve yaramazlıklarına karşı sempati ve anlayışla davranmaktadırlar.²²⁰ Buna ek olarak geleneksel Afro-Amerikan Hıristiyanlarının ibadet biçiminden farklı olarak ibadetler pazar günü yerine cuma günü yapılmakta ve bazı tapınaklarda ibadet esnasında kadınlar ve erkekler farklı yerlerde ibadet etmektedir. Yalnız bu durum, Drew Ali zamanında uygulanmamıştır.²²¹ İbadet toplantıları aşırı bir titizlik ve düzen içerisinde yapılmaktadır. Çok dakik bir şekilde ibadetler başlayıp ve bitmektedir. Lincoln "The Black Muslims in America" isimli kitabında Hıristiyan ibadetlerinden olan vaftiz ve komünyon adetinin MSTA'da bulunmadığını öne sürmektedir.²²² Fakat kutsal metinleri olan *Holy Koran*'ın 4. Bölümünde vaftize dair

---

²¹⁷ *Kutsal Kitap: Tevrat, Zebur, İncil* (İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi-Yeni Yaşam Yayınları, 2016), Mez.27/1.

²¹⁸ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 40-41.

²¹⁹ Lincoln, *The Black Muslims in America*, 54.

²²⁰ Fauset vd., *Black Gods of the Metropolis*, 50.

²²¹ Haddad- Smith, *Mission to America*, 100.

²²² Lincoln, *The Black Muslims in America*, 54.

ögeler bulunmakta, şu bilgi yer almaktadır: ‘Günahtan yüz çeviren ve hayatta saflık için çabalayan insanların bedenlerini suda yıkayın.’²²³

Hac ibadetine dair net bilgi bulunmamakla beraber üyeler Mekke’ye Hac için gitmeye teşvik edilmektedir.²²⁴ Fakat buradaki hac anlayışı İslam dinindeki hac ibadeti ile aynı mıdır yoksa kendi içerisinde farklılık göstermekte mi, bilinmemektedir. Hac için işaret edilen yerin Mekke olması da kafa karışıklığına sebebiyet vermektedir. Nitekim Drew Ali’nin, Abdülhamid Süleyman’ın²²⁵ öğretilerindeki Mekke’nin kutsal gücünü ve merkeziliğini Fas ile değiştirdiği bilinmektedir. Bu durumda, hac için işaret edilen yerin Fas olabileceği değerlendirilmektedir.²²⁶

Cuma, pazar ve çarşamba günleri yapılan ibadet ritüeli, akşam saat 20.00’da hareketin liderinin cemaate dönük ve sakin bir şekilde ilahi söylemesiyle başlamaktadır. Cemaat üyeleri de lidere katılarak ilahi söylemektedir. Ardından lider, oldukça kısık bir sesle *Holy Koran*’dan bölümler okumaktadır. Okuması bittikten sonra hareket üyelerine kökenlerini, atalarını ve kimliklerini bilmeleri için konuşma yapmaktadır. Ardından, hareketin bazı ideolojik fikirlerini aktararak konuşmasını bitirmektedir. Konuşması bittikten sonra cemaatte bulunan yaşlı üyelerden bir tanesi duvarda asılı duran tapınağın yasalarını (*The Divine Constitution and By-Laws*) okuyup yorumlarda bulunmaktadır. Yasaların okunması bittikten sonra, lider ayağa kalkarak *Holy Koran*’ı eline alarak üyeleri teker teker tanıklık etmeleri için yanına çağırılmaktadır. Tanıklık etmek için liderin yanına gelen üyeler, “Allah’ı ve bize bu Kuran’ı veren kutsal peygamber Drew Ali’yi onurlandırmak için ayağa kalkıyorum” diyerek sözlerine başlamaktadır. *Holy Koran*’dan bölümler okunur ve her bir üye liderin en başta yaptığı konuşmanın benzeri bir konuşma

---

²²³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*.

²²⁴ Haddad- Smith, *Mission to America*, 100.

²²⁵ Hakkında çok bilgi bulunmamaktadır. Afro-Amerikalıları yüceltmek ve Müslümanların birliği için çabaladığı bilinmekle beraber kendisini mistisizme ve masonluğa adanmış bir Mısırlı bir Müslümandır. (“Abdul Hamid AbuSulayman”, *Wikipedia*, 06 Kasım 2024.)

²²⁶ Fathie Ali Abdat, “The Moorish Science Temple of America”, *Handbook of Islamic Sects and Movements* (Leiden; Boston: Brill, 2021), 676.

yapmaktadır. Saat 21.30 civarı üyelerden birkaçı bağış toplamak için cemaat arasında gezinmeye başlamakta ve bağış toplamak yaklaşık olarak 15 dakika sürmektedir. Bu esnada lider, İslami öğelere uygun bir şekilde ilahi söylemektedir. Saat 22.00 olana kadar *Holy Koran*'dan bölümler okunmaya devam edilmektedir. Saat tam 22.00 olduğu esnada ise liderin işareti ile herkes ayağa kalkıp doğuya dönük bir şekilde kollarını yatay olarak kaldırıp sağ ellerinin birinci ve ikinci parmaklarını kaldırarak ardından şu duayı ederek ibadetlerini bitirmektedir: 'Evrenin Babası, Sevginin, Gerçeğin, Barışın, Özgürlüğün ve Adaletin Babası Allah, Allah, Kutsal Peygamberi Drew Ali aracılığıyla gece ve gündüz benim koruyucum, rehberim ve kurtuluşumdur. Âmin'²²⁷

Pazar günleri saat 17.00-19.00 arasında yapılan Pazar okulu olarak isimlendirilen bir ritüel daha bulunmaktadır.²²⁸ Pazar günü yapılan bu ritüel toplantılarında, soru-cevap oturumu gerçekleştirilme ve sorulan sorulara sırayla cevap verilmektedir.²²⁹ Bu ritüel liderin tapınağın etrafında dolaşmasıyla başlar ve elinde bulunun soru kağıdından yaşlı, genç, çocuk, erkek veya kadın fark etmeksizin tüm üyelere duyulması oldukça güç bir ses tonuyla sorular sormaktadır. Üyelerden, sorulara cevap verdikten sonra *Holy Koran*'dan bir cümle okumaları istenmektedir. Ardından lider, *Holy Koran*'dan seçilen bölümü yüksek bir sesle tüm cemaate okur ve cemaatin kendisine bu bölüm hakkında soru sormasını beklemektedir. Bu sorulara lider, kendisi cevap verebildiği gibi diğer üyelerden de cevap isteyebilmektedir. Ardından, gönüllü olan üyelerden okudukları bölümden bir cümleyi ezberden okumalarını istemekte ve ritüel sonlanmaktadır. Saat 20.00'da gerçekleşecek olan ritüele kadar ara verilmektedir.²³⁰

Hareket hakkında elimizde kesin bir şekilde sınırları belirlenmiş ibadet örnekleri bulunmamakla beraber, elde ettiğimiz bilgiler genellikle Arthur Fauset'in 1944 yılında

---

²²⁷ Fauset vd., *Black Gods of the Metropolis*, 48-49.

²²⁸ Fauset vd., *Black Gods of the Metropolis*, 49.

²²⁹ Varda, "Drew Ali and the Moorish Science Temple of America", 698.

²³⁰ Fauset vd., *Black Gods of the Metropolis*, 49-50.

yapmış olduğu çalışmaya dayanmaktadır. Harekete ait farklı grupların kendilerine has ibadet yöntemleri geliştirmiş olmasından dolayı Drew Ali tarafından belirlenen ibadet unsurları tam olarak bilinmemektedir.²³¹

5. KURALLAR VE YASAKLAR

5.1. Giyim Kuralları

MSTA erkek üyelerinin resimlerine bakıldığı zaman; genellikle takım elbise, bazıları püsküllü bazıları püskülsüz kırmızı bir fes ve harekete göre kutsal kabul edilen “7 rakamı” işlemeli ya da hilal ve yıldız işlemeli düğmeler takmaktadırlar. Patrick Denis Bowen ya tamamen sinekkaydı tıraş olmaları ya da sadece bıyık bırakmaları gerektiğini aktarıırken²³² Cilfton Marsh ise sakal bırakmakta serbest olduklarını aktarmaktadır.²³³ Resmî törenler için bazen kuşak, cübbe ve sarık takmaktadırlar. Kadınlar ise resimlerde genellikle bir cübbe ve saçlarını örten bir başörtü ile görülmektedir.²³⁴ Resmî tören dışında rahat giyinebilmektedirler. Kadınlar genellikle pantolon veya uzun elbise giymektedir. Başörtüsü ile pantolon giymek uygun görülmediği için, başörtüsünü genellikle uzun elbise ile takmaktadırlar. Kutsal olarak kabul ettikleri cuma günü ise kadınlar etek boyu otururken diz altına gelecek şekilde beyaz bir elbise giymektedirler. Ama diğer ibadet günlerinde istedikleri gibi giyinebilmektedirler. Açık bir elbise giymek ise genel olarak yasaktır. Fes ve sarık onlar için bilginin içlerinde gömülü olduğunu ifade etmektedir. Fesin, takan kişiyi koruduğuna inanmaktadırlar. Fes erkeklere, sarık ise kadınlara ait olan başa dolayarak takılan bir giysi olarak nitelendirilmektedir.²³⁵

Nation of Islam hareketinin güvenlik ile görevli olan grubu Fruit of Islam (FOI)’ın üniforması da MSTA’dan etkilenecek oluşturulmuştur. Başta MSTA’nın lideri Drew

---

²³¹ Bowen, *The African-American Islamic Renaissance and the Rise of the Nation of Islam*, 177.

²³² Bowen, *The African-American Islamic Renaissance and the Rise of the Nation of Islam*, 179.

²³³ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 44.

²³⁴ Bowen, *The African-American Islamic Renaissance and the Rise of the Nation of Islam*, 179.

²³⁵ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 44-46.

Ali'nin genelde giydiği kıyafeti ile aynıyken Drew Ali'den sonra harekette genel kabul gören kıyafet kurallarından esinlenerek yeni bir üniforma oluşturulmuştur.²³⁶

Şekil 1: Noble Drew Ali'nin bir görünümü.²³⁷

Şekil 1'de Drew Ali'nin giymiş olduğu MSTA kıyafetlerindeki kuşak dikkatimizi çekmektedir. Kuşak, omuza veya bele takılan bir kumaş parçasıdır. Noble Drew Ali'nin kullandığı kuşağın şekli, Amerikan Mason topluluğu olan Shriners'in kuşağı ile aynıdır. Noble Drew Ali'nin giyim tarzında "Onur Rozeti" olarak da bilinen masonların giydiği gibi bir önlük dikkat çekmektedir. Drew Ali, bu önlüğü masonların giydiği gibi beline takarak değil, Shriners grubunun kullandığı gibi vücudunun yan tarafına takarak kullanmıştır. İsa El Haadi El Mahdi'nin aktardığına göre bu önlüğün üzerinde masonluğun bir nevi tarihini aktaran karmaşık pek çok sembol bulunmaktadır.²³⁸

5.2. Diğer Kurallar ve Yasaklar

Noel, Drew Ali'nin yeniden doğduğu gün olarak kabul edilen 5 Ocak'ta kutlanmaktadır. Hareketin üyeleri, Amerika hükümetinin yasalarına uymak zorundadır.

²³⁶ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 44-46.

²³⁷ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 80.

²³⁸ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 87-88.

Radikalizm yasaktır. Tek eşlilik bulunmaktadır. Evlilikler, hareketin önemli liderleri olarak nitelendirilen şeyhlerin izin verdiği takdirde yapılmaktadır. Şeyh, normalde Hıristiyanlık'ta yasak olan bir evliliği onaylayabilmektedir. Boşanmaya nadiren de olsa izin verilmektedir. Vücut yıkanarak temiz tutulmalıdır. Erkekler kırmızı feslerini her zaman ve her yerde takmalıdır. Vejetaryen diyeti uygulanmakta; balık dışında her türlü et türevleri ve yumurta kullanımı yasaktır.²³⁹ Kölelik dönemlerinde domuz eti yemeye zorlanmalarından dolayı o dönemleri sembolize etmek adına domuz eti yemek yasak olarak kabul edilmektedir.²⁴⁰ Çeşitli bitkisel ilaçlar hem ruhsal hem de fiziksel hastalıklardan kurtulmak amacıyla kullanılmaktadır.²⁴¹ Sarhoş edici maddeler kullanmak ve sigara içmek yasaktır. Avrupa oyun ve sporlarına katılım yasaktır. Sinemaya gitmek ve seküler bir şekilde dans etmek yasaktır. Tıraş olmak, kozmetik ürünleri kullanmak ve saç düzleştirmek yasaktır.²⁴²

6. HAREKETİN SEMBOLLERİ

Sembol, duyularla doğrudan algılanamayan bir şeyi dolaylı olarak temsil eden ve onunla ilişki kuran bir unsur olarak tanımlanmaktadır. Sembol, yalnızca somut bir nesne değil aynı zamanda kelime, şekil, resim, renk, ses, eylem mekân veya bir zaman dilimi ya da bir kişi olabilmektedir. Sembolün amacı, temsil ettiği şeyin önemini ön plana çıkartarak derinlik kazandırmaktadır.²⁴³ Kelimelerin anlamının yeterli gelmediği bazı durumlarda ön plana çıkan semboller dünyanın var olmasından bugüne kadar gelen tüm dinlerde var olduğu gibi tezin konusu olan MSTA'da da var olmuştur.

---

²³⁹ Fauset vd., *Black Gods of the Metropolis*, 51.

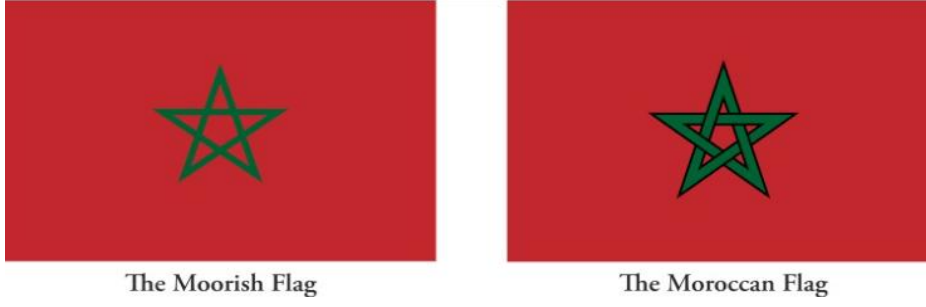
²⁴⁰ Richard Brent Turner, *Islam in the African-American Experience* (Bloomington, Ind.: Indiana Univ. Press, 1997), 94.

²⁴¹ Said Abdelrahman, "Dietary Laws", *Encyclopedia of Muslim-American History* (New York: Facts On File, 2010), 145.

²⁴² Fauset vd., *Black Gods of the Metropolis*, 51.

²⁴³ Durmuş Arık, "Dinî Sembol", *Dinler Tarihi* (Ankara: Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 2013), 35.

6.1. Bayrak

Şekil 2: Moorish bayrağı ve Fas bayrağı karşılaştırması.²⁴⁴

Ortasında yeşil beş köşeli bir yıldız bulunan kırmızı bir bayrakları bulunmaktadır. Yıldızın beş köşesi milliyetçiliğin rehber ilkeleri olarak kabul edilen “hakikat, sevgi, barış, adalet ve özgürlük” kavramlarını temsil etmektedir.²⁴⁵ MSTA'nın bayrağı Şekil 2.'de olduğu Fas bayrağı ile çok benzemektedir. MSTA bu iki bayrağın aynı olmadığını Fas bayrağının ortasındaki yıldızın, ‘pentagram yıldızı’ olduğunu kendi bayraklarındaki yıldızın ise kendilerine özel bir anlamı olduğunu vurgulamaktadır.²⁴⁶ MSTA, kendi bayraklarının yanında Amerikan devletinin bayrağına da önem göstermekte ve ona bağlılıklarını ilan etmektedirler. Nitekim toplantılarında her zaman kendi bayraklarının yanında Amerika devletinin bayrağı da bulunmaktadır.²⁴⁷

6.2. Hilal ve Yıldız

Şekil 3: MSTA'nın sembollerinden hilal ve yıldız.²⁴⁸

²⁴⁴ “Moorish Science Temple of America- Uplifting Fallen Humanity” (Erişim 14 Nisan 2025).

²⁴⁵ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 46.

²⁴⁶ “Moorish Science Temple of America- Uplifting Fallen Humanity”.

²⁴⁷ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 46.

²⁴⁸ “Moorish Science Temple of America- Uplifting Fallen Humanity”.

MSTA'nın birinci sembolü, hilalin içerisinde beş köşeli küçük bir yıldız olan hilal ve yıldızdır. Hilal, bu hareket için kurtuluşu sembolize etmektedir.²⁴⁹ Yıldız, tıpkı bayraklarında olduğu gibi “hakikat, sevgi, barış, adalet ve özgürlük” kavramlarını temsil etmektedir.²⁵⁰ Hilal ve yıldız sembolü, sadece MSTA tarafından kullanılmamakla birlikte diğer pek çok din ve toplulukta da ortaya çıkmaktadır. İsa'nın doğumundan bugüne kadar yıldız sembolü; birlik, güç ve kudretin sembolü olarak karşımıza çıkmaktadır. Hilal ve yıldız sembolü, temelde İslamiyet'in sembolü olarak bilinmektedir. Sağa bakan hilal, Orta Doğu'daki beyaz Müslümanlar tarafından kullanılırken; sola bakan hilal, Amerika'daki siyah Müslümanlar tarafından kullanılmaktadır.²⁵¹ Bu beş köşeli yıldız sembolü ters çevrildiğinde de şeytana tapınmanın sembolü olarak koç başını temsil ederek Satanizm'de de bulunmaktadır. Ayrıca beş köşeli yıldız ve hilal sembolü, masonluğun sembolü olarak bilinmekle beraber Amerikan mason topluluğu olarak bilinen Shriners'in de sembolü olarak ortaya çıkmaktadır. Bu noktada diğer masonluk sembollerinin de bu harekette görülmesi, Drew Ali'nin de bir mason olduğu düşüncesini ortaya atılmasına vesile olmuştur.²⁵² Bu konuya ileride değinilecektir.

6.3. Çemberin İçerisindeki 7 Sayısı

Şekil 4: MSTA'nın sembollerinden çember içerisindeki 7 sayısı.²⁵³

Dört kesikli bir çemberin içerisinde yer alan “7 sayısı” sembolü, kutsal metinleri olan *Holy Koran*'ın başında da yer almaktadır. Bu yedi sayısı, yaratılışın yedi günde

²⁴⁹ Haddad- Smith, *Mission to America*, 100.

²⁵⁰ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 46.

²⁵¹ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 90.

²⁵² El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 88-90.

²⁵³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*.

gerçekleştirdiğini ve haftanın yedi gününü temsil etmektedir. Yedi sayısı yaşamın kendisini ifade ederken, çember ise yaşamın sürekliliğini ifade etmektedir. Çemberin kesikli olması ise, topluluğun içinde veya dışında özgürce hareket etmeyi temsil etmektedir.²⁵⁴

6.4. Göz ve El Sıkışma (Kenetlenmiş eller)

Şekil 5: MSTA'nın sembollerinden göz ve el sıkışma.²⁵⁵

El sıkışma sembolü, Allah'ın varlığı altında tüm insanların eşit olmasını ve birliğini temsil etmektedir.²⁵⁶ Bu sembolün, Amerikan Mason topluluğu Shriners'dan alındığı bilinmektedir.²⁵⁷ Her şeyi gören göz sembolü ise, bizzat Allah'ı ve onun her şeye hâkim olmasını temsil etmektedir.²⁵⁸

6.5. Fes

Şekil 6: Shriners grubunun fesi.²⁵⁹

Amerikan Mason grubu olan Shriners tarafından da fes kullanılmaktadır. Shriners'ın fesinin üzerinde kendilerine has semboller olan bir hilal ve yıldızın üzerinde işlemeli bir kılıç bulunmaktadır. MSTA'nın taktığı fesin üzerinde ise herhangi bir işleme

²⁵⁴ Haddad- Smith, *Mission to America*, 100.

²⁵⁵ Noble Drew Ali, "The Divine Constitution and By-Laws", ts.

²⁵⁶ Haddad- Smith, *Mission to America*, 100.

²⁵⁷ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 91.

²⁵⁸ Haddad- Smith, *Mission to America*, 100.

²⁵⁹ "Shriners International" (Erişim 27 Mayıs 2025).

bulunmamakla birlikte siyah bir püskülü bulunmaktadır. Bu şekliyle fes, Osmanlı'da takılan feslerin aynısı olarak ele alınabilmektedir. Fakat fesin MSTA'ya geçmesi Osmanlı ile değil Shriners grubu ile ilişkilendirilebilmektedir.²⁶⁰ Moorish üyeleri için fes, bilgeliğin en yüksek zirvesi olarak kabul edilmektedir.²⁶¹ Fes, onlar için bilginin içlerinde gömülü olduğunu temsil etmektedir. Fesin, takan kişiyi koruduğuna inanmaktadırlar.²⁶² Elijah Muhammed tarafından da fes takılmaktadır.²⁶³

6.6. Masonluk

Modern mason locaları, ilk olarak 18.yy.'da İngiltere'de kurulmuştur. Batı Afrika'da ise mason locaların varlığı 1735 yılına dayanmaktadır.²⁶⁴ Afro-Amerikan toplumu içerisinde ise Prince Hall (doğ.1735/38-öl.1807), Siyah Masonluğun öncü figürlerinden kabul edilmektedir.²⁶⁵ Ayrıca Absalom Jones (doğ.1746-öl.1818), Philadelphia'da İlk Afro-Amerikan Mason Locasını kuran kişi olarak önemli bir figürdür.²⁶⁶ Marcus Garvey'de masonlukla ilişkilendirilen Afro- Amerikalılar arasındadır. 1920'li yıllardan önce İslami sembollerin ve isimlerin masonlar tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Masonlukla ilişkilendirilen önemli Müslüman Afro-Amerikanlar arasında Ömer bin Said 'in varlığı da bilinmektedir.²⁶⁷

Marcus Garvey, mason olmasına rağmen sadık bir mason değildir. Masonluk kültürü, UNIA'ya genel olarak prestijli bir hava kattığı için Garvey, masonluğu hareketini oluştururken kullanmıştır. Garvey'in; masonluğu, masonik kıyafet ve örgütlenmeleri, Afro-Amerikalılara gerçek anlamda sürgünde olan bir ulusun parçası olduklarını

---

²⁶⁰ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 8-9.

²⁶¹ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 91.

²⁶² Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 46.

²⁶³ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 91.

²⁶⁴ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 197.

²⁶⁵ Peter P. Hinks - Stephen David Kantrowitz (ed.), *All Men Free and Brethren: Essays on the History of African American Freemasonry* (Ithaca: Cornell University Press, 2013), 4.

²⁶⁶ Mehmet Mustafa Erkal, "Absalom Jones (Afro-Amerikan İlk Psikopos ve Kölelik Karşıtı Aktivist)", *Amerika Tarihine Yön Veren Afro- Amerikalılar*, ed. Şahin Kızılabdullah (Ankara: Berikan, 2022), 10.

²⁶⁷ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 197.

göstermek amacıyla kullandığını söyleyenler bulunmaktadır. Bu konuda da Afro-Amerikalıları kendi saygınlıkları konusunda ikna edebilmiştir. Garvey'in Masonik öğeleri bu şekilde kullanması, Afro-Amerikan Müslüman gruplar tarafından da taklit edilerek Masonik öğeleri kullanmalarına sebep olmuştur. Tezin konusu olan MSTA'da aynı şekilde, Masonik öğeleri kullanan gruplardan bir tanesidir.²⁶⁸

MSTA'yı inceleyen tarihçiler, hareketin Afro-Amerikan Masonluğu tarafından şekillendiği konusunda hemfikirdirler.²⁶⁹ Turner, "Islam in the African-American Experience" kitabında Drew Ali'nin; hareketi kurarken Afro-Amerikan kültürünün genel kaynakları olan İncil'de geçen imgeler, Pan-Afrikanizm, Teosofi ve Mason kardeşlik grupları gibi öğelerden faydalandığını söylemektedir.²⁷⁰ Temelde bu argümanın ortaya atılmasının sebebi, Drew Ali'nin fotoğraflarında masonluğa dair bazı sembollerin bulunmasıdır. Örneğin, Drew Ali'nin Şekil 7.'deki duruşundaki ayaklarının ve elinin konumu tamamıyla bir masonun duruşu ile aynı olduğu görülmektedir. MSTA üyelerinin ibadetlerini yerine getirirken de aynı pozisyonda olması dikkat çekmektedir. Masonluğun belirgin sembollerinden birisi de sağ ellerinin göğüslerinde kıyafetinin altında olmasıdır. Drew Ali'nin de bir resminde aynı bu şekilde sağ elinin göğsünde ve kıyafetinin içerisinde olduğu görülmektedir. Mason olduğu bilinen Napolyon ve Richardson'da aynı şekilde, sağ elleri göğsünde ve kıyafetlerinin altında resmedilmektedir. El Mahdi, bu işaretin masonluğa göre Allah'ın Hz. Musa'ya elini koynuna sokmasını emrettiği ve elini çıkarttığı anda ise elinin bembeyaz çıkması olayının²⁷¹ bir taklidi olduğu aktarmaktadır.²⁷²

---

²⁶⁸ Bowen, *The African-American Islamic Renaissance and the Rise of the Nation of Islam*, 116-117.

²⁶⁹ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 109.

²⁷⁰ Turner, *Islam in the African-American Experience*, 96.

²⁷¹ Bu olay Kur'an-ı Kerim'de en-neml 27/12, Tâhâ 20/22, el-kasas 28/32 de ele alınmaktadır.

²⁷² El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 83-85.

NAPOLEON

NOBLE DREW ALI

RICHARDSON

Şekil 7: Napolyon, Noble Dre Ali ve Richardson'ın duruşundaki benzerlik.²⁷³

Mason toplulukları arasında, İslami sembolleri en açık ve kapsamlı şekilde kullananlar arasında Shriners grubu da bulunmaktadır. Bu grubun daha sonra siyahiler için olanı, “Black Shriners” olarak kurulmuştur. Bu grup; hilal, yıldız ve siyah taş (hacerül esved taşı) gibi İslami sembolleri ve kıyafetleri kullanmışlardır.²⁷⁴ Drew Ali'nin, Masonlardan birçok sembolü ve geleneği aldığı görülmektedir. Üniformasındaki fes, önlük, kuşak gibi öğeleri Mason grubu Shriners'den aldığı bilinmekle beraber, üyelerine soyadı olarak verdiği “El” ve “Bey” unvanlarını da aynı şekilde masonlardan aldığı söylenmektedir. Ayrıca ismine sonradan eklediği “noble(kutsal)” ifadesinin de Shriners grubundan aldığı söylenmektedir.²⁷⁵ Bu ifade, Shriners gurubu tarafından tapınakta ve geçit törenleri esnasında isimlerinin önüne koymuş oldukları bir ifadedir.²⁷⁶ Ayrıca MSTA'nın kullandığı semboller arasında Masonluğun işaretlerinden olan el sıkışma, hilal ve yıldız sembolleri de bulunmaktadır. Ayrıca Giza Sfenksi ve piramitler gibi masonluğun bazı sembollerini de benimsemişlerdir.²⁷⁷ Drew Ali'nin; “Profesör Drew, Mısırlı Üstat” (Professor Drew, The Egyptian Adept) unvanını da kullanması, Black Shriners ile yakından bir ilişkisinin olduğunun göstergesi olarak nitelendirilebilir.²⁷⁸ Tüm

²⁷³ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 85.

²⁷⁴ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 200.

²⁷⁵ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 81.

²⁷⁶ Nance, “Mystery of the Moorish Science Temple”, 141.

²⁷⁷ Turner, *Islam in the African-American Experience*, 94.

²⁷⁸ Stephanie A. Wilms, “Shadow and Substance: Photography, Freemasonry, and the Moorish Science Temple of America”, *The Journal of African American History* 101/1-2 (2016), 58.

bu unsurlar, Drew Ali'nin de bir mason olabileceği iddialarını desteklemektedir. GhaneaBassiri, "A History of Islam in America" isimli kitabında, MSTA'nın lideri Noble Drew Ali'nin ve NOI'nin lideri Elijah Muhammed'in mason tarikatlarına kabul edilen liderler arasında olduğunu aktarmaktadır.²⁷⁹

Masonluk, siyahi Afro-Amerikan hareketleri için kendi din anlayışlarını yaratabilecekleri ve kurumsallaştırabilecekleri bir ortam sağlamıştır. Ayrıca, İslami öğelerin mason grupları ve Shriners tarafından kullanılması da çeşitli İslami Afro-Amerikan topluluklarının gelişmesinde önemli rol oynamıştır.²⁸⁰ Drew Ali'nin, Shriners grubunun kültürel sembollerini kullandığı bilirse de 20.yy.'ın başlarında İslam kültürünün avantajlarından ve İncil'den de faydalanarak MSTA'yı Afrika kökenlerinin bir yansıması olarak oluşturmuştur.²⁸¹ Sonuç olarak bu hareket, tamamıyla bir mason hareketi değil masonluktan etkilenecek ve onun imkanlarından faydalanarak oluşturulan bir hareket olarak nitelendirilebilmektedir.

7. HAREKETİN HİYERARŞİK DURUMU VE DİN ADAMININ KONUMU

Hareketin bürokratik yapısı demokratik bir şekildedir. Tapınaklardaki büyük şeyhler merkez tarafından atanarak değil yerel bir seçim yöntemi ile belirlenmektedir. Büyük şeyhlerle beraber kardeş olarak isimlendirilen ve El veya Bey adı verilen düzenli katılım yapan üyeler de görev yapmaktadır. Büyük Şeyhler, erkek de kadın da olabilmektedir. Daha üst düzeyde bulunan eyaletlerde faaliyet gösteren valiler, Şikago'daki merkez tarafından belirlenmektedir. Bu valiler yerel tapınakları denetler, çalışmalarını koordine eder, tapınakları ziyaret edip sorunlarını çözer. Yönetim kurulunda bulunan üyeler ise, ülkenin her tarafından gelen delegeler tarafından seçilir. Valiler genellikle "Bey" unvanını almaktadır. "Ali" unvanını da kullanırlar olmuştur. Fakat bu

---

²⁷⁹ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 198.

²⁸⁰ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 198-202.

²⁸¹ Wilms, "Shadow and Substance", 61.

unvan, sadece yüksek mertebede ve çok önemli kişiler için kullanılmaktadır. Drew Ali'nin vefatından sonra hareketin başına C. Kirkman Bey (doğ.1894-öl.1945) geçmiştir.²⁸²

8. HAREKETİN FİNANSAL KAYNAKLARI VE YAYIN ORGANLARI

8.1. Finansal Kaynakları ve Ticari Faaliyetleri

Tıpkı Marcus Garvey ve Dusé Muhammed Ali gibi Noble Drew Ali de siyahilere yönelik işletmeler kurarak, siyahilerin ekonomik olarak kendi kendilerine yetmesi gerektiğini savunmaktadır.²⁸³ Drew Ali, MSTA üyelerinin ekonomik olarak bağımsızlıklarını elde etmeleri ve ırkçılık yüzünden ekonomik alanda da maruz kaldıkları ötekileştirme politikasından kurtulmak için gerekli çalışmaların yapılması noktasında üyeliklerini teşvik etmektedir. Drew Ali; üyelerini başta bakkal, mağaza, güzellik salonları ve restoran gibi küçük işletmeler kurarak hareketi ekonomik olarak güçlendirme açısından teşvik etmiştir. Daha sonraki aşamada tamamıyla, Afro-Amerikalıların sahip olduğu ve işlettiği ekonomik bir sistemin kurulmasının gerekliliğini savunmuştur.²⁸⁴

MSTA'nın ekonomik özgürlüklerini elde etme çabaları, 1939 yılında zirveye ulaşmıştır. Virginia'da 138 dönümlük bir arazi satın alıp bu araziye "national home (ulusal ev)" ismini verdikleri ticaret için ekonomik bir temel atmak amacıyla mahsul üretimi yapabilecekleri bir yer inşa etmişlerdir. Bu inşa ettikleri yer; emeklilik tesisi, üyeler için bir dinlenme ve tatil yeri olarak da kullanılmıştır. Bu 'ulusal ev'i desteklemek adına üyeler tarafından düzenli bağışlar sağlanmıştır. Ayrıca, bu evin ilk liderinin Fred Nelson-Bey olduğu bilinmektedir.²⁸⁵

---

²⁸² Haddad- Smith, *Mission to America*, 98-99.

²⁸³ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 222.

²⁸⁴ Haddad- Smith, *Mission to America*, 87-88.

²⁸⁵ Johnson- Weitzman, *The FBI and Religion*, 59-60.

Drew Ali, üyelerini ekonomik olarak güçlenme noktasında teşvik ederken kendisi de ekonomik olarak harekete farklı yollarla destek sağlamıştır. Drew Ali, özellikle tüberküloz ve akciğer kanserini 10-30 gün arasında iyileştirebilme özelliği ve kadın hastalıklarını yok etmek gibi şifacı özellikleri olduğunu iddia etmiştir. Bu şifacı özelliğini kullanarak harekete ekonomik katkıda bulunmuştur. Bunun yanı sıra; vücut geliştirici, kan temizleyici ve iyileştirici yağlar gibi ilaçlar da üreterek harekete ekonomik olarak destek sağlamıştır.²⁸⁶ Ürettiği bu tarz ürünleri satabilmek için *Moorish Manufacturing Company* isimli şirketi kurmuştur. Tanesini on sente satılan ve hareketin önemli yayın organlarından olan *Moorish Guide* isimli gazeteyi kurarak da ekonomik olarak harekete katkı sağlamıştır.²⁸⁷ Ayrıca bu gazetede satışları artırmak amacıyla *Moorish Manufacturing Company* isimli şirkette sattıkları ürünlerin reklamı yapılmakta kullanıcı yorumlarına da yer verilmektedir.²⁸⁸

Ayrıca *Young Men Moorish National Business League* (Genç Erkekler Mağribi Ulusal İş Birliği)'yi kurarak, üyelerini ekonomik açıdan girişimcilik yapmaları noktasında teşvik etmiştir. 1928 yılında yapılan tespite göre Drew Ali, yapmak istediğine biraz da olsa ulaşarak kurduğu işletmeler sayesinde hareket 36.000 dolar kazanmıştır.²⁸⁹

Hareketin içerisinde temelde bağışların toplanması için projelerin geliştirildiği ve bunun dışında farklı görevlerinin de bulunduğu *Moorish Sisters Auxiliary* (Mağribi Rahibeler Yardım Kuruluşu) isimli organizasyonlar bulunmaktadır. Bunun gibi kuruluşlar sayesinde bağış toplamak için faaliyetler yürütülmektedir. Bu kuruluşların aynı

---

²⁸⁶ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 91.

²⁸⁷ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 222.

²⁸⁸ Emily Suzanne Clark, "Noble Drew Ali's 'Clean and Pure Nation': The Moorish Science Temple, Identity, and Healing", *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions* 16/3 (2013), 37.

²⁸⁹ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 222.

zamanda ihtiyaç sahibi olan insanlara yardım ulaştırmak gibi görevleri de bulunmaktadır.²⁹⁰

8.2. Yayın Organları

Yayımladıkları eserler genellikle insan yaşamı için rehber olacak bilgiler, dini öğretiler ve insanları ekonomik bağımsızlık için teşvik edici yazıları içermektedir. Bu eserler arasında ilk olarak, 1928 yılında yayımlanmaya başlayan ve cuma günleri olmak üzere haftalık olarak yayımlanan *Moorish Guide National* isimli gazeteleri yer almaktadır. Buna ek olarak *Moorih Science Monitor* isimli dergileri de bulunmaktadır.²⁹¹ Bu dergi bilindiği kadarıyla ilk olarak 1960 yılında yayımlanmış, 1966 yılında basımı durdurulup 1986 yılında yeniden başlatılmıştır. 1950-1960'lı yıllarda ise Virginia'da yayımlanan *Moorish Review* isimli bir dergi de çıkarmışlardır. Ayrıca 1990'lı yıllarda yayımlanan²⁹² *Moorish American Voice* isimli bir aylık dergi de çıkardıkları bilinmektedir.²⁹³

Moorish Guide isimli gazete, peygamberin sözcüsü olarak nitelendirilerek uzak eyaletlerde ikamet eden hareket üyelerine ulaşmayı amaçlayan bir gazetedir. Gazetenin içeriği genel olarak Drew Ali'nin insanlara şifa dağıtıp iyileştirdiğine dair anlatılar içermekle beraber, o dönemde daha yayımlanmamış olan kutsal metinleri *Holy Koran*'dan da alıntılar içermektedir. Bu gazete aynı zamanda, Afro-Amerikan kimliğini inşa etmek amacıyla kullanılarak aile değerlerinin anlatıldığı ahlaki öğretileri de içinde barındırmaktadır.²⁹⁴ Aynı zamanda, hareket üyelerinin işletmeleri için ve Drew Ali'nin kurmuş olduğu *Moorish Manufacturing Company* isimli şirketin satmış olduğu ürünlerin de reklamlarını içermektedir. Ürünlerin reklamını yapmanın yanı sıra o ürünlerin insan

---

²⁹⁰ Haddad- Smith, *Mission to America*, 99.

²⁹¹ McCloud, *African American Islam*, 17.

²⁹² McCloud, *African American Islam*, 55.

²⁹³ Sylvester A. Johnson, "Moorish Science Temple", *Encyclopedia of Muslim-American History* (New York: Facts On File, 2010), 383.

²⁹⁴ Nance, "Respectability and Representation", 633.

vücuduna olan faydalarını da anlatan makaleleri de içermektedir.²⁹⁵ Aynı zamanda bu gazete yerel seçimlerde siyasi amaçla da kullanılmıştır.²⁹⁶

8.3. Medya Platformları

MSTA; gazete ve dergi gibi yayın organlarının yanı sıra, sosyal medya platformları ve internet siteleri üzerinden de faaliyet göstermektedir. Hareketin resmi internet sitesi “Uplifting Fallen Humanity” ismiyle bilenen sitedir. Bu site üzerinden hareket hakkında çok fazla bilgi edinilmektedir. Hareketin amacı, misyonu ve vizyonu hakkında bilgilendirmelerin bulunmasının yanı sıra, bu site üzerinden hareketin ideolojik olarak benimsediği ilkeler, İslamiyet ve Hıristiyanlık hakkındaki görüşleri, kültürel kimlik ve kökenlerini anlatan blog yazıları bulunmaktadır. Aynı zamanda hareketin aktif olarak faaliyet gösterdiği tapınaklar, o tapınakların adresleri ve ibadet programlarına ulaşılabilir. İnternet sitesi üzerinden harekete kolaylıkla üye olup hareket için bağışta bulunulabilmektedir. Şu an bu internet sitesinde aktif olarak haberler, duyurular ve makaleler yayımlanmasa da sitenin en son 2024 yılı içerisinde yenilendiğini göstermektedir.²⁹⁷

Bu resmi internet sitelerinin yanı sıra başka internet siteleri de bulunmaktadır. Bu internet sitelerinden bir tanesi de “Moorish Science Temple- Uplifting Fallen Humanity” isimli sitedir. Bu site üzerinden hareketin kaynakları, üyelerin kıyafetlerinde kullanmış oldukları özel düğmeleri ve sağlık ürünlerinin satıldığı görülmektedir. Aynı zamanda, bu site üzerinden aktif bir şekilde canlı yayınlar gerçekleştirilerek üyelere hareket hakkında bilgiler verilmektedir.²⁹⁸

---

²⁹⁵ Clark, “Noble Drew Ali’s ‘Clean and Pure Nation’”, 36.

²⁹⁶ Nance, “Respectability and Representation”, 635.

²⁹⁷ “Moorish Science Temple of America- Uplifting Fallen Humanity” (Erişim 14 Nisan 2025).

²⁹⁸ “Moorish Science Temple – Uplifting Fallen Humanity” (30 Eylül 2024).

“Moorish Science Temple of America, Grand Major Temple” kullanıcı isimli bir Facebook hesapları mevcuttur. Bu hesapta, güncel olarak 4,3 bin takipçiye sahiptir. Hesapta aktif olarak paylaşımlarda bulunarak, toplantı saatleri ve yerleri için duyurular, bu toplantılarda çekilen fotoğraflar ve hareket hakkında genel bilgiler içeren paylaşımlar yapılmaktadır.²⁹⁹

“Grand Major Temple” isimli ve “@MSTOAGMT” kullanıcı adlı bir X hesapları mevcuttur. Bu hesap, Şubat 2017 yılında açılmıştır. Güncel olarak 87 takipçisi bulunmakta ve aktif olarak işlev görmemektedir. En son paylaşımın 2021 yılında gerçekleştiği görülmektedir.³⁰⁰

“mstoa_grandmajortemple” kullanıcı adlı bir Instagram hesapları mevcuttur. Bu sayfanın güncel olarak 756 takipçisi bulunmakla beraber, aktif olarak işlev görmemektedir. En son paylaşımın 2022 yılında olduğu görülmektedir. Bu sayfada genel olarak, hareketin gerçekleştirilen faaliyetlerinin paylaşıldığı anlaşılmaktadır.³⁰¹

“Grand Major Temple” kullanıcı adıyla aktif şekilde işlev gören YouTube kanalları mevcuttur. Bu kanalın güncel olarak 4 bin abonesi bulunmakta ve 86 adet video içermektedir. En son paylaşılan video 6 yıl önce paylaşılmış olsa da bu videolar hareket hakkında önemli bilgiler içermektedir. Bu videolar genellikle toplantılar esnasında çekilmiş videolardır.³⁰²

Ayrıca “Amexem” kullanıcı adıyla bir YouTube kanalı daha dikkat çekmektedir. Bu kanalın, güncel olarak 89,8 bin abonesi ve 199 adet yayınlamış videosu mevcuttur. Hareket hakkında geniş kapsamlı bilgiler aktaran bu kanal da hareket hakkında bilgi veren

---

²⁹⁹ “Moorish Science Temple of America, Grand Major Temple | Chicago IL” (Erişim 14 Nisan 2025).

³⁰⁰ “Grand Major Temple (@MSTOAGMT) / X”, X (formerly Twitter) (Erişim 14 Nisan 2025).

³⁰¹ “MSTOA GMT (@mstoa_grandmajortemple) • Instagram fotoğrafları ve videoları” (Erişim 14 Nisan 2025).

³⁰² “Grand Major Temple- YouTube” (Erişim 14 Nisan 2025).

çok fazla video bulunmaktadır. Bu paylaşımlar, hareketin benimsemiş olduğu ideolojileri açıklayan ve toplantılarını paylaştıkları videolardır.³⁰³

9. HAREKETİN GÜNÜMÜZDEKİ DURUMU

Hareketin kurucu lideri ve peygamberi sayılan Noble Drew Ali'nin, vefat etmeden önce kendisinden sonra hareketin başına geçecek bir halef belirlememesi, vefatından sonra Drew Ali'nin yerini doldurmak için pek çok kişinin liderliğini ilan etmesine sebep olmuştur. Kendi liderliğini ilan edenler arasında, Ira Jhonson Bey, Mealy El ve C. Kirkman Bey bulunmaktadır. Drew Ali'nin avukatlığını yapan Aoran Pyne, birden fazla kişinin kendisini lider ilan etmesinden kaynaklı hareketin dağılmasını önlemeye çalışmış ve bu yönde faaliyetler sürdürmüştür. Bu süreç içerisinde kendisini, Drew Ali'nin reenkarnasyonu ilan eden çok fazla kişi çıkmıştır. Hatta Wallace Fard Muhammed'in de Drew Ali'nin reenkarnasyonlarından biri olduğu söylenmektedir.³⁰⁴ Kendisini Drew Ali'nin reenkarnesi ilan edenler arasında dikkat çeken kişi, Drew Ali'nin şoförlüğünü yapan John Givens El'dir. Drew Ali öldüğü esnada onun şoförlüğünü yapan John, kısa bir süre sonra baygınlık geçirdiği esnada gözlerinde yıldız ve hilal işareti belirlemiştir. Gözlerinde beliren bu işaret, onda Drew Ali'nin reenkarnesi olduğu düşüncesinin oluşmasına sebep olmuştur.³⁰⁵

Drew Ali'nin vefatından sonra sekreteri olan C. Kirkman Bey 1929 yılında düzenlenen kongrede valiler tarafından lider ilan edilmiştir. Fakat C. Kirkman Bey'in lider ilan edildiği esnada aynı kongrede John Givens-El de kendisini Drew Ali'nin reenkarnesi ilan ederek peygamber ve lider olduğunu açıklamıştır. Bu durum hareketin temelde ikiye bölünmesine sebebiyet vermiştir.³⁰⁶ Kongredeki yaşanan bu olay sebebiyle

---

³⁰³ "Amexem- YouTube" (Erişim 14 Nisan 2025).

³⁰⁴ Constance M. Jones vd. (ed.), *Melton's Encyclopedia of American Religions* (Detroit: Gale, Cengage Learning, 2009), 953.

³⁰⁵ Marsh, *From Black Muslims to Muslims*, 35.

³⁰⁶ McCloud, *African American Islam*, 18.

enkarnasyon meselesi ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda hareket, enkarnasyonu kabul edenler ve etmeyenler olarak ikiye ayrılmıştır. Halen günümüzde de bazı tapınaklar ‘enkarnasyonist tapınaklar’ olarak nitelendirilirken, enkarnasyonu kabul etmeyen tapınaklar da bulunmaktadır.³⁰⁷

John Givens- El’i takip edenler, Givens-El’in 1945 yılında vefat etmesinin ardından dağılmıştır.³⁰⁸ Üyelerin bir kısmının kendisini 1975 yılında 3. Drew Ali ilan eden Richardson Dingle-El’i³⁰⁹ takip ettiği bilinmektedir.

C.Kirkman Bey, liderliğini 1959 yılında vefat edene kadar sürdürmüştür.³¹⁰ Kendisinden sonra da sırasıyla F.Nelson-Bey (1959-1962), J.Blakely-Bey (1963-1971) ve R. Love- El (1971-2002) hareketin başına geçmiştir.³¹¹ İnternet sitelerinde de günümüzdeki liderlerinin E. Braswell Bey olduğu aktarılmaktadır.³¹²

Yaşanan liderlik çatışmalarından dolayı hareket biraz sarsılmış olsa da doğu ve Orta Batı Amerika’nın pek çok kentsel bölgesinde ilerlemeye devam etmiştir. Nitekim bu hareket, siyahi Hıristiyanlar için ilgi çekici bir konumda olmuştur. İlgi çekici olmasının yanı sıra, tıpkı NOI gibi bu hareketten faydalanarak ortaya çıkan hareketler de bulunmaktadır. Hatta NOI’nin liderinin, eski bir MSTA üyesi olduğu da iddia edilmektedir.³¹³ Bu durum; hareketin sadece Drew Ali döneminde yükselmiş daha sonra nüfuzunu kaybetmiş bir hareket olmadığını, etkilerinin sonra da devam ettiğini göstermektedir.

Hareketin üye sayısı tam olarak bilinmemekle beraber Peter Lamborn Wilson; yazmış olduğu “Sacred Drift:Essays on the Margins of Islam” isimli eserde, 1986 yılında

---

³⁰⁷ Haddad- Smith, *Mission to America*, 91.

³⁰⁸ Bowen, *The African-American Islamic Renaissance and the Rise of the Nation of Islam*, 207.

³⁰⁹ Jones vd., *Melton’s Encyclopedia of American Religions*, 954.

³¹⁰ Bowen, *The African-American Islamic Renaissance and the Rise of the Nation of Islam*, 204.

³¹¹ Debra Washington Mubashshir, “Forgotten Fruit of the City: Chicago and the Moorish Science Temple of America”, *CrossCurrents* 51/1 (2001), 16.

³¹² “Moorish Science Temple of America- Uplifting Fallen Humanity”.

³¹³ Haddad- Smith, *Mission to America*, 92.

Drew Ali'nin doğumunun 100. Yılına özel yapılan toplantıda yapmış olduğu bir tespiti göre, hareketin ilerlemeye ve büyümeye devam ettiğini tespit etmiştir.³¹⁴ Aminah Beverly McCloud, 1995 yılında yayımlanmış olduğu "African American Islam" isimli kitapta 10.000 civarında üyenin olduğu söylemiştir.³¹⁵ Şuan ise aktif üye sayısı tam olarak bilinmemektedir.

İnternet sitelerinde ele alındığına göre 2025 yılı itibariyle aktif olarak hizmet veren tapınakları; Chicago, Newark, Atlanta, Nashville, Washington D.C., Birmingham, Dallas, Cleveland, Baltimorre, New York City, Houstos, Huntsville, Portland ve Dothan şehirlerinde bulunmaktadır.³¹⁶

---

³¹⁴ Wilson, *Sacred Drift*, 48.

³¹⁵ McCloud, *African American Islam*, 55.

³¹⁶ "Moorish Science Temple of America- Uplifting Fallen Humanity".

İKİNCİ BÖLÜM: KUTSAL METİNLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

1. KUTSAL METİNLERİ

Neredeyse her dinin veya dini oluşumun kendilerince önemli olarak nitelendirdikleri ve kutsallık atfettikleri metinleri veya kitapları bulunmaktadır. MSTA'nın da kendilerine özgü kutsallık atfettikleri metinleri bulunmaktadır. Kutsal metinlerinin arasında; *The Holy Koran of the Moorish Science Temple*, *Koran Question for Moorish Americans* ve *The Divine Constitution and By-Laws* isimli metinler gelmektedir.

1.1. The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America

The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America, MSTA'nın bilinen en temel kutsal kitabıdır. Noble Drew Ali tarafından yazılan bu kutsal kitabın, 1916 yılında yazıldığına dair bazı iddialar bulunsa da 1927 yılından bir baskısı bulunmamaktadır.³¹⁷ Bundan dolayı metin, genel olarak 1927 yılında yayımlanmış kabul edilmektedir. Bu kutsal kitap kısa haliyle *Holy Koran* şeklinde adlandırılmakla beraber, kitabın kapağında bulunan ve harekete göre kutsal olarak kabul edilen çember içine alınmış 7 sayısından dolayı *Circle Seven Koran* (*Çember Yedi Koran*) şeklinde de adlandırılmaktadır.³¹⁸

Holy Koran, Drew Ali'ye vizyon veya rüya aracılığıyla verilmiş³¹⁹ ve Drew Ali tarafından ilahi olarak hazırlanmış³²⁰ bir metin olarak nitelendirilmektedir. Bu kutsal metnin vizyon veya rüya aracılığıyla ona verildiğinin iddia edilmesi, metnin ilahiliğini ve kutsallığını destekleyen bir argüman olarak karşımıza çıkmaktadır. Ona verilen bu

---

³¹⁷ Berg, "Early African American Muslim Movements and the Qur'an", 22.

³¹⁸ Lippy- Williams, *Encyclopedia of Religion in America*, 1574.

³¹⁹ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 58.

³²⁰ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 220.

vizyonun doğrudan Tanrı tarafından mı yoksa İslamiyet'teki Cebrail vasıtasıyla verildiği gibi bir aracı vasıtasıyla mı verildiği tam olarak bilinmeyen ve açıklanmayan bir husustur.

Sylvester A. Johnson, *Holy Koran*'ın kutsal olarak kabul edilmesinde bazı önemli noktalar bulunduğuna değinmektedir. Bu önemli noktalardan birincisi, içeriğinde Kitabı Mukaddes'te yer alan başlıca karakterlerin de yer almasından dolayı özellikle Kitabı Mukaddes'in Yeni Ahit bölümü ile bağlantılı bir kutsal kitap olarak görülmektedir. İkincisi, *Holy Koran*'ın tarihsel özelliği ve etnogenetik³²¹ yansımasıdır. *Holy Koran*, Moors milletinin tarihi oluşumu ve reformuna dair bilgiler içermektedir. Ayrıca MSTA'luların kendilerine özgü kutsal kitaplarına sahip olmaları da etnik olarak bir aidiyet hissetmelerine sebebiyet vermiştir. Bu husus da kutsal kitaplarına ekstra bir kutsiyet atfetmelerini sağlamıştır. Üçüncüsü, Kutsal metinlerin kültürel bir güç olarak kullanılma kapasitesinin var olmasıdır. Genel olarak kutsal kitapların bu işlevde kullanılması, çok eski bir yöntem olsa da modern dönemde de bu kullanım yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır. Tarih boyunca kutsal metinler toplumsal gücü ve kaynakları elde tutmak için her zaman kullanılmıştır. Dördüncüsü, Kutsal kitaplarda isyanın ve ayrımcılığın değil ırk, cinsiyet ve sosyal statü açısından eşitliğin savunulması önemli bir husus olarak addedilmektedir. *Holy Koran*'da aynı şekilde, beyaz insanlara karşı hoş bir bakış açısına sahip olmasa da "Sevgi, Hakikat, Barış ve Özgürlük" kavramları her zaman ön plandadır. Bu durum, kutsal metinlerinde ahlaki öğelerin ön planda olduğunun bir göstergesidir. Genel olarak kutsal kitaplarda ahlaki öğelerin ön plana çıkması, bu metinlerin kutsallığını yansıtan önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.³²²

Hareketin kurulduğu dönemlerde kutsal kitabın yanlış kişilerin eline düşerek kötüye kullanılmasından ve çarpıtılmasından çekinen hareket lideri, kutsal kitaba olan

---

³²¹ Bir grubun etnik olarak farklı bir kimlik kazanma süreci, bir etnik grubun oluşumu ve gelişimi. (Merriam-Webster, "Ethnogenesis" (Erişim 16 Temmuz 2025).)

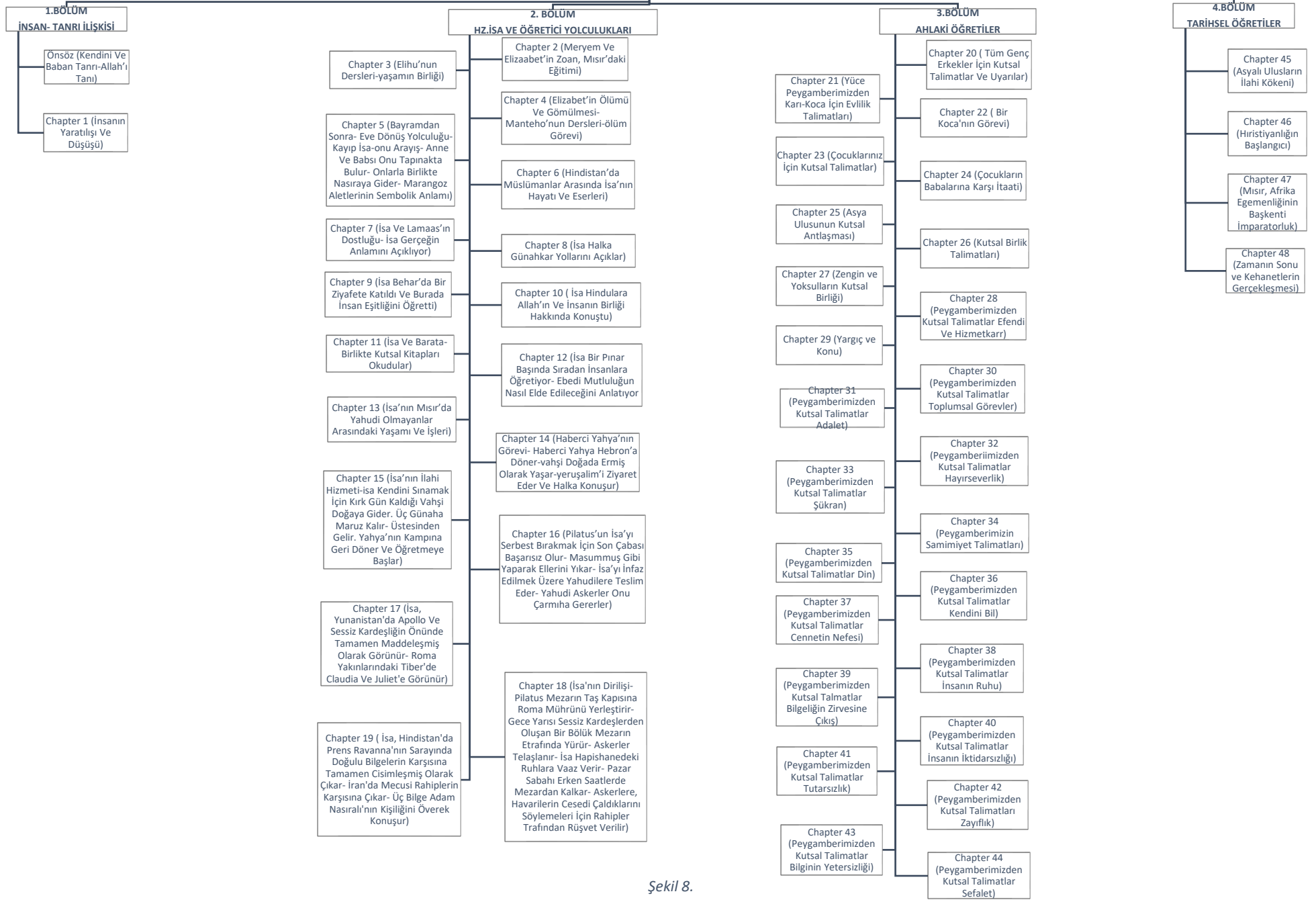
³²² Johnson, "Scriptualizing Religion and Ethnicity: The Circle Seven Koran", 103-105.

erişimi kısıtlamıştır. Cemaat üyesi olmayanların erişimine zaten izin verilmemekle beraber, ilk zamanlarda cemaate üye olanların dahi erişimi engellenmiştir.³²³ Bu kısıtlanmadan dolayı, kutsal kitabın yazım süreci hakkında elimizde yeteri kadar bilgi bulunmamaktadır. Kutsal kitabın parça parça mı yoksa tamamının bir anda mı yazıldığı, yazımının ne kadar sürdüğü, Drew Ali'nin yazım için görevlendirdiği birilerinin olup olmadığı ve yazım süreci hakkında elimizde bir bilgi bulunmamaktadır. Kitap cemaat üyesi olmayanların eline geçmesiyle, insanlar arasına yayılmış ve günümüzde de rahatlıkla ulaşılabilir hale gelmiştir. Ulaşılabilen tüm metinler, içerik olarak aynı olmakla beraber metin puntosundaki değişikliklerden veya çeşitli düzenlemelerden dolayı sayfa sayısı farklılık göstermekte ve 67-126 sayfa aralığında değişebilmektedir. Metin, 48 bölümden oluşmakta ve bu bölümler temelde dört temel başlık altında sınıflandırılabilir. Birinci kısım; iki başlıktan oluşmakta ve temelde kutsal kitaba giriş, insanın niteliği ve insan-Tanrı ilişkisini konu almaktadır. İkinci kısım; İsa'nın hayatından anlatılar, İsa'nın yolculukları ve bu yolculukta insanlara aktardığı öğretileri içermektedir. Üçüncü kısım; hareketin peygamberi Noble Drew Ali'nin, üyelerine tavsiyeleri ve ahlaki öğütlerini içermekle beraber hareket üyelerinin temel görevlerine de değinmektedir. Dördüncü ve son kısım; üyelere tarihsel bilgiler aktarmaktadır. Kutsal metnin genel biçimi Şekil.8'deki gibi değerlendirilebilir

---

³²³ Haddad- Smith, *Mission to America*, 93.

THE HOLY KORAN OF THE MOORISH SCIENCE TEMPLE OF AMERICA

Şekil 8.

MSTA, kurulduğu ilk zamanlarda kutsal metninin tahrif olması korkusundan dolayı metinlerini erişime kapatsa da ilerleyen yıllarda bu kısıtlama kaldırılmış ve üyelere metinler dağıtılır hale gelmiştir. Bu durum, üyelerin *Holy Koran*'ı benzersiz ve yetkili bir kutsal kitap olarak kabul etmelerine olanak sağlamıştır. Ayrıca kutsal kitapları, toplantı ve ibadetlerinde başvurulan temel kaynak olarak karşımıza çıkmakta, gerek haftalık gerek aylık dergi ve gazetelerinde kutsal kitaplarından pasajlar içermekte, üyelerin daha kolay anlaması ve benimsemesi için yazılar ve makaleler bulunmaktadır.³²⁴

Drew Ali'nin *Holy Koran*'ı, üyeler için benzersiz ve yetkili bir kutsal kitaptır. Fakat *Holy Koran* kendi başına otorite olarak kabul edilmemektedir. O, sadece Drew Ali'nin peygamberliğinin sembolü olarak nitelendirilmektedir. Diğer kutsal kabul edilen MSTA metinlerinde *Holy Koran*'dan bahsedilmemesi de bu düşünceyi desteklemektedir. Özellikle hareket hakkında temel noktaları soru cevap şeklinde ele alan *Koran Questions for Moorish Americans* metninde, mantıken kutsal kitaptan bahsetmesi gerekirken aksine kutsal kitaba dair herhangi bir öge bulunmamaktadır. *Koran Questions for Moorish Americans* veya *The Divine Constitution and By-Laws* metinlerinde, *Holy Koran*'dan bahsedilmemesi bu metinlerin *Holy Koran*'dan oluşturulmuş olmalarının rağmen *Holy Koran*'ın henüz tam bir metin haline getirilmemiş olmasından (o dönemde sadece bazı bölümleri gazetelerde yayımlanmaktaydı) kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.³²⁵

Richard Brent Turner, *Islam in the African-American Experience* isimli kitabında Drew Ali'nin *Holy Koran*'ı yazarken; *Kur'an-ı Kerim*, *Kitabı Mukaddes*, *The Aquarian Gospels of Jesus Christ* ve *Unto Thee I Grant* isimli metinlerden faydalandığını aktarmaktadır.³²⁶ Sheik Way-El'e göre bu bilgiler, tam anlamıyla gerçekliği

---

³²⁴ Johnson, "Scriptualizing Religion and Ethnicity: The Circle Seven Koran", 104.

³²⁵ Berg, "Early African American Muslim Movements and the Qur'an", 24.

³²⁶ Turner, *Islam in the African-American Experience*, 93.

yansıtmamaktadır. Ona göre Drew Ali, Kutsal kitabını oluştururken şu kaynaklardan faydalanmıştır:

1-Levi H. Dowling'in *The Aquarian Gospel of Jesus Christ* isimli kitabı.

2-Robert Dodsley ve Philip Dormer Stanhope Earl of Chesterfield tarafından çevrilen *The Economy of Human Life*'dan bazı bölümler. (Bu metin ilerleyen yıllarda Gül-Haç tarikatı tarafından *Unto Thee I Grant*'a çevrilmiştir.)

3- Kim tarafından yazıldığı bilinmeyen *Elegant Extracts*'tan³²⁷ bazı bölümler.

4- Mısır, Atlantis, Kenanlılar, Batı Afrika, Moabitler, Fas İmparatorluğu vb. tarihi öğretiler.³²⁸

Her iki iddiayı da göz önünde bulunduracak olursak, Drew Ali bu metni oluştururken çoğunlukla *The Aquarian Gospel of Jesus Christ* ve *Unto Thee I Grant* isimli spiritüalist ve masonik öğeler içeren bu iki metinden etkilendiği anlaşılmaktadır. Hatta etkilenmekten de öte, *Holy Koran*'ın 1. ve 19. bölümlerinin *The Aquarian Gospel of Jesus Christ* isimli kitaptan değiştirilmeden doğrudan alındığı görülmektedir.³²⁹ Drew Ali'ye vizyon olarak verilen *Holy Koran*'ın aslında, *The Aquarian Gospel*'in bir kopyası olarak aktarılması için tanrısal bir emir olduğu da iddialar arasındadır.³³⁰

Holy Koran'ı sınıflandırdığımız şekilde ele alacak olursak, önsöz ve birinci bölümden oluşan "İnsan-Tanrı İlişkisi" isimli ilk kısmı Drew Ali'nin yazdığı düşünülmektedir. II-XIX. Bölümlerden oluşan "İsa ve Öğretici Yolculukları" isimli ikinci kısım da daha önce bahsettiğimiz gibi yapılan ufak değişiklikler dışında doğrudan *The*

---

³²⁷On sekizinci yüzyıl vaazlarından, tarihlerinden, edebiyatından ve üslup kılavuzlarından okuyucularının ahlaki ve entelektüel yararına pasajlar içeren bir derlemedir. (Vicesimus Knox, *Elegant Extracts: Or, Useful and Entertaining Passages in Prose, Selected for the Improvement of Young Persons: Being Similar in Design to Elegant Extracts in Poetry* (London : Printed for C. Dilly, 1794).)

³²⁸Way-El, "Was Noble Drew Ali Allah's Prophet in the West?", 6.

³²⁹GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 220.

³³⁰El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 58.

Aquarian Gospel of Jesus Christ isimli kitaptan alınmıştır. XX-XLIV. Bölümlerden oluşan “Ahlaki Öğretiler” isimli üçüncü kısım ise, *Unto Thee I Grant* isimli metinden alındığı bilinmektedir.³³¹ Drew Ali’nin, kutsal kitabına yapmış olduğu tek özgün katkı son bölüm olan tarihsel bilgilerin verilmiş olduğu kısımdır. Bu kısım ile amaçlanan şey, ulusal bir kimlik oluşturmaya çalışmaktır. Bunun dışında diğer bölümlere olan katkısı ise, “Tanrı” ifadesi ile “Allah” ifadesinin yerlerinin değiştirilmesidir.³³² Ayrıca İsa’nın sarışın ve mavi gözlü olduğu bilgisini kitaba alınmamıştır.³³³

Drew Ali’nin, kutsal kitabını oluştururken hangi kaynaklardan faydalandığı hakkında farklı görüşler bulunsa da başka kutsal metinlerden faydalandığı genel olarak kabul görülen bir algıdır. Bu durum da *Holy Koran*’ın başka dinlerden öğeler taşıdığını ve senkretik bir metin olduğunun açıkça göstergesidir. *Holy Koran*’ın senkretik olup diğer dinlerden öğeler taşıması durumu ise, metnin ilahi bir özellik taşıdığı düşüncesini sarsmaktadır. Çünkü; ilahi olan bir metnin başka kutsal metinlerden etkilenerek yazılmasının, hatta etkilenmekten de ötede bazı bölümlerinin doğrudan alınıp kutsal metinlerine eklenmesinin, kutsal metnin ilahiliği noktasında düşündürücü bir etkisi bulunmaktadır. Bu durum da İsa Al Haadi Al Mahdi’nin kitabında bahsettiği gibi, *Holy Koran*’ın insan ürünü³³⁴ bir metin olduğu argümanını desteklemektedir.

1.1.1. The Aquarian Gospel of Jesus Christ

The Aquarian Gospel of Jesus Christ isimli metin, 18 Mayıs 1884’te Ohio kentinin Belleville bölgesinde doğmuş ve İskoç kökenli³³⁵ olan Levi H. Dowling tarafından 1908 yılında yazılmıştır.³³⁶ Dowling’e göre *The Aquarian Gospel*; en yüksek bilinç aleminde var olan, evrendeki var olmuş ve var olacak tüm formların ruhani bir özü olan Akashic

---

³³¹ Wilson, *Sacred Drift*, 21.

³³² GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 221.

³³³ Wilson, *Sacred Drift*, 21.

³³⁴ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 54.

³³⁵ El Mehdi, *Who Was Noble Drew Ali?*, 55.

³³⁶ Berg, “Early African American Muslim Movements and the Qur’an”, 22.

(Akaşık) kayıtlarının³³⁷ bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır.³³⁸ Bu kitap, Yeni Ahit'in apokrif bir versiyonu olarak kabul edilmektedir. İsa'yı Avrupa, Mısır, Hindistan ve Tibet'e seyahat etmiş ve bu yerlerin dini geleneklerini, ruhani bilgeliklerini ortaya koyan ve varoluşun metafiziksel birliğini göstermek için çabalayan mistik bir figür olarak tanıtmaktadır.³³⁹

Levi H. Dowling, karşılaştırmalı din ve teosofi öğrencisidir. Yazmış olduğu bu apokrif İncil, diğer modern teosofik metinler gibi tüm dinlerin evrensel olmasına ve doğunun mistikliğine dair öğeler içermektedir. Dowling, diğer pek çok teosofi öğretisini benimseyenler gibi Mesih'in tanrısallığına inanmayı sembolik olarak görmektedir. Ayrıca ona göre, cennet bir ödül olarak görülmemelidir. Dowling, İsa'yı dünyada tüm eski öğretileri benimseyen yerleri dolaşıp iyi haberleri insanlara ileten evrensel bir karakter olarak ele almaktadır. İsa; bir Budist rahiple, bir Yahudi alimle ve Hindistan'daki bazı Brahmanlarla olmak üzere her dinin temsilcileriyle görüşerek hakikatleri aktaran bir figür olarak resmedilmiştir. Ayrıca, İsa'nın anne ve babasından, vaftizci Yahya'dan İsa'nın çarmıha gerilmesini ve çarmıha gerildikten sonra yeniden dirilmesini anlatan hikayelerden de bahsetmektedir. Drew Ali, Dowling'in 182 bölümden oluşan bu kitabından 19 bölümünü kendi kutsal kitabına alarak *Holy Koran*'ı oluşturmuştur.³⁴⁰ Drew Ali'nin, bu kitabın 19 bölümünü kendi kutsal kitabına alması tıpkı *The Aquarian Gospel of Jesus*'da olduğu gibi *Holy Koran*'da da İsa'nın metnin ana karakteri olmasını sağlamıştır. Her ikisinde de İsa'nın gençliği ile kendisine verilen hizmetin başlangıcı

---

³³⁷ Teosofi'de yalnızca insan değil, tüm varlıklar ve yaşam formları ile ilgili olarak geçmişte, şimdide veya gelecekte meydana gelmiş tüm evrensel olayların, düşüncelerin, sözcüklerin, duyguların ve niyetlerin bir özeti olduğuna inanılır. ("Akaşık kayıt | Kehanet, Tasavvuf, Reenkarnasyon | Britannica" (Erişim 31 Mayıs 2025).)

³³⁸ Curtis- Sigler, *The New Black Gods*, 75.

³³⁹ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 220.

³⁴⁰ Curtis- Sigler, *The New Black Gods*, 76.

arasındaki yıllardaki (bu yıllar Yeni Ahit'e göre kayıp yıllar olarak nitelendirilmektedir) seyahatlerini, farklı bilge ve üstatlarla olan karşılaşmalarını anlatmaktadır.³⁴¹

Dowling, bu kitabı yazarken Nicolas Notovitch tarafından Fransızca olarak yazılan *La Vie Inconnue De Jesus- Christ* (İsa Mesih'in Bilinmeyen Hayatı) isimli kitaptan faydalanmıştır. Bu kitap, İsa Mesih'in kayıp yılları olarak bilinen gençlik yılları hakkında bilgi vermektedir.³⁴² Notovitch, bir Tibet manastırında keşfedilen bir el yazmasından bahsetmektedir. Bu el yazmasına göre, Keşmir'deki bazı Müslümanlar tarafından İsa'nın çarpmıha gerilmeyip doğuya (Hindistan) kaçtığını ve orada bir mezarının olduğuna dair anlatılar bulunmaktadır. Hatta, Ahmedîlik mezhebinin kurucusu olan Mirza Gulam Ahmed'in de Notovitch'den etkilenerek *Jusus in India* (İsa Hindistan'da) isimli eseri yazdığı bilinmektedir.³⁴³

Levi H. Dowling, Hıristiyan çağını ve kilisenin egemenliğini üstü kapalı bir şekilde eleştirmiştir. Dowling'e göre, her çağ yirmi bir yüzyıldan oluşmaktadır. Yirminci yüzyıla girerken dünya, kova çağına doğru hazırlık yapmaktadır. Yani, dünya yirmi birinci yüzyılda kova çağını yaşayacaktır. Bu yaşanacak olan yeni çağ ise, önceki çağdan farklı olarak ruhani değerlerin ön planda olacağı bir çağ olacaktır.³⁴⁴ Kova çağının yaklaşmasından dolayı kitabına bu ismi vermiş olabileceği düşünülmektedir.

Drew Ali'nin, kutsal metnini oluştururken Dowling'in *The Aquarian Gospel of Jesus Christ* isimli metninden faydalanmasının amacı, onun metninde İsa'yı Batı'nın değil de Doğu'nun bir figürü olarak bahsetmesi ve Doğu'nun öğretilerini aktarmasıdır. Çünkü o dönem Avrupa'sında İsa; gerçek bir Batı Avrupalı, Yunan zihin yapısını ve Avrupalı insanı ön planda tutup ırksal Yahudiliği aşağılayan bir figür olarak kabul

---

³⁴¹ Spencer Dew, *The Aliites: Race and Law in the Religions of Noble Drew Ali* (Chicago (Ill.): The University of Chicago Press, 2019), 116.

³⁴² Curtis- Sigler, *The New Black Gods*, 75-76.

³⁴³ Wilson, *Sacred Drift*, 19.

³⁴⁴ Curtis- Sigler, *The New Black Gods*, 75.

edilmektedir. Drew Ali de Hıristiyan bir topluma hitap ettiğinden, İsa figürünü bir nevi kullanmak zorunda kalmıştır. Fakat kendi ideolojisine entegre ederek İsa'yı aslında Mağriblilerin atası olarak kabul etmiştir. Bu noktada da Dowling'in eserindeki İsa'nın Doğu ile olan münasebeti, yolculukları ve Doğu'daki din adamları ile olan ideolojik mülahazalarını kutsal metnine almak, Drew Ali'nin işini kolaylaştırmıştır. Yani Drew Ali'nin; İsa'dan bahsetmesi, onun Hıristiyanlığı benimsemesi ve İsa'yı Hıristiyanlığın peygamberi olarak kabul etmesinden kaynaklanmamaktadır.³⁴⁵

1.1.2. Unto Thee I Grant

Unto Thee I Grant isimli metin, kadim Çin-Tibet bilgeliğini aktarmayı amaçlayan bir metindir.³⁴⁶ Bu metin; tıpkı *The Aquarian Gospel of Jesus Christ* gibi apokrif bir metin olarak nitelendirilmekle beraber, pseudepigrafik³⁴⁷ bir metin olarak kabul edilmektedir. Kitap, *The Economy of Life and Infinite Wisdome* (Yaşam Ekonomisi ve Sonsuz Bilgelik) ismiyle de bilinmektedir. Kitabın editörü olan Sri Ramatherio, kitabın İngilizce versiyonunun 1760 yılına dayandığını iddia etmektedir. Bir diğer iddiaya göre eski bir Çince Tibet eseri olan bu metni, ismi bilinmeyen İngiliz bir adam Çin Başbakanı Cao-Tsou'dan temin ederek İngilizceye çevirmiştir. Başbakanın da bu metni Dalai Lama'dan temin ettiği aktarılmaktadır. Bu çevirinin, metnin 1760 yılındaki İngilizce versiyonu olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Ramatherio; metinde geçen timsah, deniz ve lale gibi ifadelerden kaynaklı olarak bu metnin Tibet'te yazılmış olabilme ihtimalinin olmayacağını, Mısır'ın ilk ve tek Tanrıci firavunu olan Akhenaton'un yazmış olduğu bir eserin çevirisi olabileceğini öne sürmüştür. Noble Drew Ali'nin de görmüş olabileceği versiyon, büyük ihtimalle Ramatherio tarafından 1925 yılında revizyona uğrayan baskısıdır.³⁴⁸ Drew Ali'nin kitabına almış olduğu kısım ise, Ramatherio'nun yazmış

³⁴⁵ Johnson, "Scriptualizing Religion and Ethnicity: The Circle Seven Koran", 101-103.

³⁴⁶ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 220-221.

³⁴⁷ İddia edilen yazarı gerçek yazarı olmayan yanlış atfedilen bir eser.

³⁴⁸ Wilson, *Sacred Drift*, 21.

olduğu ve Rosicrucian Order (Gül Haç Tarikatı) tarafından 1925 yılında yayımlanan baskısından almış olduğu bilinmektedir.³⁴⁹

Drew Ali, bu kitaptan kendi kutsal metnine eklemek için bazı bölümler belirlemiştir. Belirlediği bu bölümler; temelde kadınların, erkeklerin, çocukların ve eşlerin birbirine karşı görevlerini içeren ve toplumun genel sosyal görevlerini anlatmaktadır.³⁵⁰ Ayrıca evlilik, karakter inşası, anne-baba ile ilişkiler, çocuk gelişimi, adalet ve hayırseverlik gibi ahlaki öğretileri içeren kutsal talimatlardır.³⁵¹

1.1.3. Kur'an-ı Kerim

Holy Koran'da İslam'ın kutsal kitabı *Kur'an-ı Kerim*'e sadece bir yerde atıf yapıldığı düşünülmektedir.

“Kuzey Amerika'nın Asya ulusunun şehit düşmüş oğulları ve kızları nefret etmek yerine sevmeyi öğrenmeli; yüksek benliklerini ve alt benliklerini tanımaları gerekir. Bu, tüm Moors kökenli Amerikalılara öğretmek ve eğitmek için Mekke'nin Kutsal Kur'an'ının birleştirilmesidir vs.”³⁵²

Bu cümlede bahsedilen Kuran'ın, İslam'ın kutsal kitabı *Kur'an-ı Kerim*'i mi yoksa Drew Ali'nin Koran'ı mı olduğu noktasında net bir bilgi bulunmamaktadır. Bazılarına göre burada bahsedilen, Drew Ali'in Kuran'ı olan *Holy Koran*'dır. Bazı araştırmacılar ise, MSTA'da Hz. Muhammed hakkında “İslam'ın birliğinin kurucusu” olarak bahsedilmesi ve bu cümlede “Mekke'nin Kutsal Kuran'ı” olarak geçmesinden kaynaklı burada bahsedilenin İslam'ın kutsal kitabı *Kur'an-ı Kerim*'in olduğunu söylemektedirler.³⁵³ Daha önce de belirtildiği üzere, hac ibadeti için insanların Mekke'ye yönlendirilmesi söz konusudur. Fakat burada geçen Mekke'den kastın İslam'ın Mekke'si

---

³⁴⁹ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 220-221.

³⁵⁰ Curtis- Sigler, *The New Black Gods*, 77.

³⁵¹ GhaneaBassiri, *A History of Islam in America*, 220-221.

³⁵² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XLV/1.

³⁵³ Berg, “Early African American Muslim Movements and the Qur'an”, 23.

mi yoksa Fas'a bir atıf mı içerdiği açık değildir. Aynı şekilde, bu cümlede geçen Mekke'den kastın Fas olabilme ihtimali de bulunmaktadır. Çünkü Drew Ali'nin, Abdülhamid Süleyman'ın öğretisindeki Mekke'nin önemi ve kutsallığının Fas ile değiştirdiği aktarılmaktadır.³⁵⁴

Drew Ali'nin *Holy Koran*'ı; eğer İslamiyet'in *Kur'an-ı Kerim*'i ile herhangi bir benzerlik taşıyorsa, neden aynı isimle anılmıştır? Sorusu akıllara gelecek olursa da İslamiyet sonuçta Dünya'da en çok müntesibi olan dinlerden bir tanesidir. Drew Ali'nin hitap ettiği toplum, Hristiyanlığın çoğunlukta olduğu bir toplumdur ve İslamiyet hakkında çok bilgileri bulunmamaktadır. Ayrıca, İslam'ın *Kur'an-ı Kerim*'inin içeriğine de aşina değildir. Bu noktada da Drew Ali, bulunduğu toplumun İslamiyet'i bilmemesinden ve İslamiyet'in temelde ırkçılığı kabul etmemesinden faydalanmıştır.³⁵⁵

Drew Ali tarafından hazırlanmış olan *Moorish Literature* isimli metinde, "İslam nedir?" sorusuna verilen cevapta 'İslam'ın kutsal kitabı Kuran bize, insanın nihai ikametgahının, hiçbir boş sözün veya günahkâr söylemin duyulmayacağı "House of Peace (Barış Evi)" olduğunu söyler.³⁵⁶ ibaresi geçmektedir. Bu ibarede geçen, "Barış Evi" ifadesinin *Kur'an-ı Kerim*'de Yunus suresi 25. ayette geçen *dar al-salam* (Barış yurdu) ifadesine bir atıf olduğunu iddia edenler bulunmaktadır.³⁵⁷ 'Hiçbir boş sözün veya günahkâr söylemin duyulmayacağı'³⁵⁸ ifadesinin ise Nebe suresindeki '*Orada boş bir söz ve yalan işitmezler.*'³⁵⁹ Anlamına gelen 35. ayetten alındığı söylenmektedir. Bu noktada ise, Drew Ali'nin *Kur'an-ı Kerim*'e ulaşmış olabileceği öne sürülebilmektedir. Drew Ali gerçekten *Kur'an-ı Kerim*'e eriştiyse MSTA'yı kurarken ve *Holy Koran*'ı oluştururken bilinçli ve manipülatif bir şekilde *Kur'an-ı Kerim*'i değiştirip sadece adından faydalanmış

³⁵⁴ Abdat, "The Moorish Science Temple of America", 676.

³⁵⁵ Berg, "Early African American Muslim Movements and the Qur'an", 23.

³⁵⁶ Ali, *Moorish Literature*, 11.

³⁵⁷ Berg, "Early African American Muslim Movements and the Qur'an", 24-25.

³⁵⁸ Ali, *Moorish Literature*, 11.

³⁵⁹ Nebe 78/35.

olabileceği görülmektedir. Buradan da ‘Drew Ali için önemli olan noktanın “Kur’an” adının kendisi ve insanların zihninde oluşan yansımasıdır.’ sonucu çıkartılabilmektedir.³⁶⁰ Nitekim FBI’nın, MSTA hakkında yaptığı araştırma sonucunda, onların kendilerini Müslüman olarak tanıttıklarını ama dini bir sahtekarlık ve sahte bir kimlik inşası için hile amacıyla kullandıkları sonucuna varması da onların sadece *Kur’an-ı Kerim*’in adından ve prestijinden faydalanmış olabilecekleri fikrini desteklemektedir.³⁶¹ Drew Ali’nin; Yunus suresi ve Nebe suresindeki ayetlere benzer öğeleri, yazmış olduğu bir yazısında bahsetmiş olması, onun *Kur’an-ı Kerim*’in metnine ulaştığını kesin bir şekilde ortaya koyabilen bir husus değildir. Çünkü, bu bilgileri Fas ziyareti esansında da duymuş olabilir. Sonuç olarak, Drew Ali’nin İslam’ın kutsal kitabı *Kur’an-ı Kerim*’e gerçekten erişip erişemediği halen bilinmezliğini koruyan bir konu olarak devam etmektedir.

Drew Ali’nin, *Holy Koran*’ı oluştururken, İslam’ın kutsal kitabı *Kur’an-ı Kerim*’den ne kadar etkilendiği ve ondan ne kadar öge içerdiği anlaşılacağı üzere net olmayan bir meseledir. Ama kesin olarak bilinen mesele şudur ki; gerek hareket üyeleri gerek Müslümanlar olsun herkes Drew Ali’nin *Holy Koran*’ı ile İslam’ın kutsal kitabı *Kur’an-ı Kerim*’in aynı olmadığını bilmektedir. Nitekim 1944 yılında hazırlanmış olan bir FBI raporunun, MSTA üyelerinin kutsal metinleri olan *Holy Koran*’ın İslam’ın kutsal kitabı *Kur’an-ı Kerim*’den farklı olduğunu bildikleri ve *Holy Koran*’ın, Drew Ali tarafından değiştirilmiş bir kavram olarak ortaya çıktığının aktarılması da bu durumu desteklemektedir. Ayrıca, MSTA’nın önemli şeyhlerinden bir tanesine İslam’ın kutsal kitabı *Kur’an-ı Kerim* ile *Holy Koran*’ın benzerliği sorulduğu zaman ‘En azından Arapça çevirisinden İngilizceye revize edilmiş bir Kuranımız var’ şeklinde cevap vermiştir.³⁶²

---

³⁶⁰ Berg, “Early African American Muslim Movements and the Qur’an”, 24-25.

³⁶¹ Sylvester A. Johnson, “The FBI and the Moorish Science Temple of America, 1926-1960”, *The FBI and Religion: Faith and National Security Before and After 9/11* (Oakland, California: University of California Press, 2017), 59.

³⁶² Berg, “Early African American Muslim Movements and the Qur’an”, 25.

1.1.4. Kitabı Mukaddes

Holy Koran'da Kitabı Mukaddes'e dair pek çok öge bulunmaktadır. Bunun temel sebebi, Drew Ali'nin hitap ettiği toplumun çoğunluğunun Hıristiyan olmasıdır. Drew Ali, nitekim bu topluma hitap edebilmek için Hıristiyanlık'tan ve Kitabı Mukaddes'ten öğeler kullanmıştır. Fakat doğrudan Kitabı Mukaddes'ten öğeler veya bölümler almış diyemeyiz. Çünkü, o toplum zaten Kitabı Mukaddes'i çok iyi bildiği için doğrudan öğeler veya bölümler olsa dikkat çeker ve insanlar tarafından eleştirilere maruz kalırdı. Bunun yerine Drew Ali, çok da bilinmeyen bir metin olan ama Hıristiyanlık'tan da öğeler içeren *The Aquarian Gospel of Jesus Christ* isimli apokrif İncil'den faydalanmıştır. Bu apokrif İncil'den faydalanmış olmasından kaynaklı olarak, Kitabı Mukaddese dair öğeler ve temelde İsa ve Yahya olmakla beraber pek çok karakter de içermektedir.

Kitabı Mukaddes ile *Holy Koran* arasındaki en temel benzerliklere ele alınacak olursa bazı noktalar dikkat çekmektedir. Örneğin; Drew Ali'nin öğretileri ve kutsal kitabında Arfo-Amerikalılara kendi kimliklerini tanıması ve eski ilahi bir mirasın varisleri olarak³⁶³ nitelendirildiklerinin vurgusunun yapılması, Kitabı Mukaddes'in Eski Ahit bölümdeki İsrailoğullarının seçilmiş halk olarak³⁶⁴ nitelendirilmesi açısından benzerlik taşımaktadır. *Holy Koran*'da "Sevgi" kelimesinin vurgulanması ve İsa'nın sevgiyi insanlara anlatabilmek için dünyaya gelmesi³⁶⁵ yine Hıristiyanlık'taki "Tanrı Sevgidir"³⁶⁶ anlayışı ile örtüşmektedir. Bu durum, Kitabı Mukaddes ile *Holy Koran* arasındaki bir diğer benzerlik olarak ortaya çıkmaktadır.

---

³⁶³ Nance, "Respectability and Representation", 628.

³⁶⁴ Yas.14:2.

³⁶⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, II/21.

³⁶⁶ Yu.4:8.

Holy Koran’da Allah için “Baba”³⁶⁷ ifadesinin İsa için de “Allah’ın Oğlu”³⁶⁸ ifadesinin kullanılması ve Kitabı Mukaddes’in Yeni Ahit bölümdeki Tanrı’nın “Baba”³⁶⁹, İsa’nın ise “Baba-Tanrı’nın oğlu”³⁷⁰ olarak nitelendirilmesi iki kutsal kitap arasındaki benzeyen bir diğer öge olarak ele alınabilir. Son olarak, her iki kutsal metinde de İnsanlığın “Düşmüş (Günahkâr)” olduğuna bir vurgu vardır. Yeni Ahit’te insanoğlunun bu düşmüş sıfatından kurtulması için Mesih’e iman etmeliyken,³⁷¹ *Holy Koran*’a göre Mağribi kimliğe dönüşün yapılması ve Allah’ın kanunlarına itaat etmekle gerçekleşmektedir.³⁷² Daha benzeyen pek çok öge ve kavram bulunmaktadır. Tezin ilerleyen kısmında bu benzerlikler daha ayrıntılı ele alınacaktır.

1.2.Koran Questions For Moorish Americans

Koran Question for Moorish Americans, Koran Question for Moorish Children veya *Moorish Temple Questionnaire*) adıyla da bilinen bu metin, MSTA’nın öğretilerini içeren önemli metinlerden bir tanesidir. Bu metin, büyük çoğunluğu *Holy Koran*’dan alınan bilgilerle düzenlenen 101 adet temel öğretiyi ele almaktadır. Genel olarak çocuklara, gençlere veya harekete yeni giren üyelere hareketin kavramlarını tanıtmak amacıyla kullanılmaktadır.³⁷³ Hareketin temel ilkelerini özetleyen, kutsal kitabın ve peygamberlerinin öğretilerini soru cevap şeklinde ileten bu metnin bir nevi ilmihal³⁷⁴ niteliğinde olduğu söylenebilir.

---

³⁶⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VIII/17.

³⁶⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VI/8; XV/6; XV/7; XVIII/46.

³⁶⁹ Mat. 6:9; Yu. 20:17.

³⁷⁰ Mat. 3:17; Yu. 1:34; Luk. 1:35.

³⁷¹ Rom. 5:10-11; 2Ko. 5:18-19.

³⁷² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, I.

³⁷³ Haddad- Smith, *Mission to America*, 96-97.

³⁷⁴ Güngör, *Amerika Mağribi Bilim Tapınağı*, 146.

1.3. The Divine Constitution and By-Laws

The Divine Constitution and By-Laws, 7 maddeden oluşan bu metin hareketin temel hedeflerini anlatan maddeleri içermektedir. Hareketin anayasası olarak adlandırılan bu metinde genel talimatlar, üyeler, liderlik ve MSTA'nın amacı hakkında bazı ayrıntılar yer almaktadır. Ayrıca, "Moorish American Prayer" şeklinde isimlendirilen duaları da bu yasaların içerisinde yer almaktadır.³⁷⁵

Bu İlahi Anayasa'nın, birinci maddesinde kanun yapma ve uygulama yetkisinin kime ait olduğunu ve bu kanunların yapılırken veya uygulanırken kimden yardım alınması gerektiği aktarılmaktadır. Ayrıca, bir MSTA liderinin uyması gereken beş temel ilkedен söz edilmektedir.

'1. Bölüm: Büyük Şeyh ve MSTA Başkanı, Peygamberin ve MSTA'nın Büyük Kurulunun yardımıyla kanun yapma ve kanunları uygulama yetkisine sahiptir. Büyük Şeyh Yardımcısı; Sevgi, Hakikat, Barış, Özgürlük ve Adalete göre yaşarsa ve Moors kökenli Amerika vatandaşları nezdinde bilirse, Büyük Şeyh'e tüm işlerde yardımcı olacaktır.'³⁷⁶

İlahi Anayasa'nın ikinci maddesinde, MSTA'daki gerçekleşen tüm toplantıların bahsedilen beş temel ilkeye ve *Holy Koran*'a uygun olarak yapılmasının gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, MSTA'nın kutsal günün cuma olduğunu ve neden kutsal olduğuna değinilmiştir.

'2. Bölüm: Tüm toplantılar Yedi Çember ve Sevgi, Hakikat, Barış, Özgürlük ve Adalet ilkelerine uygun olarak açılacak ve derhal kapatılacaktır. Cuma günü bizim Kutsal Dinlenme Günümüzdür. Çünkü ilk insan bir cuma günü ete kemiğe büründü ve bir cuma

---

³⁷⁵ Wilms, *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*, 40-41.

³⁷⁶ Ali, "The Divine Constitution and By-Laws".

günü etten ayrılıp Babası Allah'a yükseldi, bu nedenle cuma günü tüm dünyadaki Müslümanlar için kutsal gündür.'³⁷⁷

İlahi Anayasa'nın üçüncü maddesinde; temel beş maddenin, önceki maddelerdeki geçtiği gibi liderlerin uyması veya toplantılarda da uyulması gerektiğinin yanı sıra tüm MSTA üyelerinin de uyması gerektiği vurgulanmaktadır. Ayrıca, hiçbir MSTA üyesinin kardeşine zarar verecek herhangi bir şey yapmaması gerektiğinden bahsedilmektedir.

'3. Bölüm: Sevgi, Hakikat, Barış Özgürlük ve Adalet, Moors Kökenli Amerikalıların tüm vatandaşları tarafından ilan edilmeli ve uygulanmalıdır. Hiçbir vatandaş, Kardeşine veya Kız Kardeşine zarar verebilecek herhangi bir durumda kardeşini ve kız kardeşini tehlikeye atmamalı veya haksız yere suçlamamalıdır, çünkü Allah Sevgidir.'³⁷⁸

İlahi Anayasanın dördüncü maddesinde, MSTA üyelerinin tamamının topraklarında yaşadıkları hükümetin yasalarına uymalarının gerektiğini ve hükümetin bir parçası olduklarını vurgulamaktadır. Bu maddedeki vurgu ise beşinci madde ile desteklenerek yaşadıkları topraklarda herhangi bir karşılıklı çıkartmamaları ve hükümetin yasalarını çiğnememeleri gerektiği vurgulanmaktadır.

'4. Bölüm: Tüm vatandaşlar bu Kutsal ve İlahi yasaları korumalı ve tüm vatandaşlar Hükümetin yasalarına itaat etmelidir. Çünkü Moors kökenli bir Amerikalı olarak, Hükümetin bir parçasısınız ve buna göre yaşamalısınız.

5. Bölüm: MSTA'nın hiçbir kuruluşu herhangi bir karışıklığa neden olmayacak ya da söz konusu Hükümetin Kanunlarını ve Anayasasını çiğnemeyecek, ancak buna itaat edecektir.'³⁷⁹

İlahi Anayasa'nın altıncı bölümünde, MSTA'luların kimliklerine vurgu yapılmıştır. MSTA'lular, eski kölelik dönemlerinden kalan isimlendirilmeleri

---

³⁷⁷ Ali, "The Divine Constitution and By-Laws".

³⁷⁸ Ali, "The Divine Constitution and By-Laws".

³⁷⁹ Ali, "The Divine Constitution and By-Laws".

kullanmamalıdır. Onun yerine kendi özgür ulus isimlerini ilan etmelidirler. Drew Ali'nin peygamber olarak gönderilmesinin sebebi de Moors kökenli Amerikalılara kendi kimliklerini öğretmektir. MSTA'luların soyunun eski Moabitlerden geldiğini bildirmektedir.

'6. Bölüm: Siyah İnsanlar veya Etiyopyalı olmadıklarını bilsinler, çünkü bu isimler 1779'da köle sahipleri tarafından kölelere verildi ve kölelik döneminde 1865'e kadar sürdü. Ancak bu artık yeni bir dönemdir ve şimdi tüm insanlar, içinde yaşadıkları hükümet ve dünya ulusları tarafından tanınmak için özgür ulusal isimlerini ilan etmelidir. Evrenin Ulu Tanrısı Allah'ın, halkını günahkâr yollarından kurtarması için Noble Drew Ali'yi peygamber olarak görevlendirmesinin nedeni budur. MSTA'lular, Afrika'nın Kuzey Batı ve Güney Batı kıyılarında yaşayan eski Moabitlerin torunlarıdır.'³⁸⁰

İlahi Anayasa'nın yedinci ve son maddesinde, MSTA üyelerinin toplantılara katılması ve aidatlarını ödemesi gerektiği vurgulanmıştır. Bir MSTA üyesinin, aile içerisindeki görevleri ve uyması gerekenlere değinilmiştir. Ayrıca üyelerin "Sadık" olarak nitelendirilmesi için gerekenler vurgulanıp, üyelerin bedenlerini su ile temizlemeleri tavsiye edilmiştir. En son olarak bu ilahi yasaların, Tanrı Allah tarafından Drew Ali'ye ilahi olarak verildiği vurgulanmaktadır.

'7. Bölüm: Tüm vatandaşlar derhal toplantılarına katılmalı ve MSTA'nın tüm yüceltici eylemlerinin bir parçası olmalıdır. MSTA'lular aidatlarını ödemeli ve MSTA'nın tüm gerekliliklerini yerine getirmelidir; işte o zaman "Sadık" adını alamaya hak kazanırsınız. Kocalar, karınıza ve çocuklarınıza destek olmalısınız; kadınlar kocalarına itaat etmeli, çocuklarına bakmalı ve ev işleriyle ilgilenmelidir. Oğullar ve kızlar babalarına ve annelerine itaat etmeli, çalışkan olmalı ve düşmüş insanlığın yükselişinin bir parçası olmalıdır. Tüm MSTA'lular kalplerini ve zihinlerini sevgiyle saf tutmalı ve bedenlerini

---

³⁸⁰ Ali, "The Divine Constitution and By-Laws".

suyla temizlenmelidir. Bu ilahi Antlaşma, Kutsal Peygamberimiz Noble Drew Ali'den, babası Tanrı Allah'ın rehberliği aracılığıyla alınmıştır.³⁸¹

Bu İlahi Anayasa olarak nitelendirilen bu 7 madde, Yahudilikteki On Emir ile benzeşmektedir. Tıpkı *The Divine Constitution and By-Laws*'ın Tanrı tarafından Drew Ali aracılığıyla MSTA'lılara verildiği³⁸² gibi, On Emir'de Musa aracılığıyla İsrailoğullarına³⁸³ verilmiştir. İkisi de birer ahit, antlaşma veya anayasa olarak nitelendirilir ve hareket üyelerinin uyması gereken temel kuralları içermektedir. On Emir, daha çok kısa maddelerden oluşmakta ve emir-yasak mantığıyla ilerlemektedirken *The Divine Constitution and By-Laws* ise daha uzun maddelerden oluşmakta, emir-yasak odaklı ilerlemekten ziyade MSTA'lıların kimliklerini, temel amaçlarını, hedeflerini ve liderlerin görevlerini anlatan özet niteliğinde bir metin olarak nitelendirilmektedir.

2. KUTSAL METİNLERİ IŞIĞINDA BAZI FENOMENLER

2.1. İnsanlığın Yaratılışı ve Düşüşü

MSTA'nın kutsal kitabı *Holy Koran*'a göre, insanlığın yaratılma süreci İslamiyet ve Hıristiyanlık'taki gibi Âdem'in cennetten kovulma serüveni ile gerçekleşmemekte ve insanlık tarihi, Âdem ile başlatılmamaktadır. Bu kutsal metin; insanlığın yaratılma sürecini ve insanlığın düşüşünü teistik anlayıştan farklı olarak, mistik bir boyutta ele almaktadır.

2.1.1. Holy Koran'da İnsanlığın Yaratılışı

Holy Koran'a göre yaratılış Üçlü Allah (Tirune Allah)'ın etrafında gerçekleşmektedir. 'Allah'ın kendi kayıt kitabından okuyoruz: Üçlü Allah nefes verdi ve yeryüzünün önünde yedi ruh durdu. İbraniler bu yedi ruha Elohim derler.'³⁸⁴ Bu yaratma

---

³⁸¹ Ali, "The Divine Constitution and By-Laws".

³⁸² Ali, "The Divine Constitution and By-Laws".

³⁸³ Yas. 5:1.

³⁸⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XI/20.

süreci, Allah'ın nefes vermesiyle yani kendinden bir parça vermesiyle (bu tohum olarak da geçmektedir) yedi ruhun ortaya çıkmasını oluşturmaktadır. Bu yedi ruh ise yaratma sürecinin bir parçası olarak var olan her şeyi yaratan ruhlardır: 'Ve bunlar, sınırsız güçleriyle, olan ya da olmuş olan her şeyi yaratanlardır.'³⁸⁵ Burada yaratma sürecinin tek ve bireysel bir Tanrı figüründen ziyade, çoklu ve kollektif bir ilahi varlıktan gerçekleştiği vurgulanmaktadır. Bu yaratma süreci şu şekilde tezahür edilmektedir: Var olan fiziksel dünyadan önce bir eter (ether) düzlemi³⁸⁶ bulunmaktadır. Bu eter düzlemi, yedi ruhtan yani "protoplast³⁸⁷, toprak, bitki hayvan, insan, melek ve kerubim (cherubim)³⁸⁸" oluşmaktadır. Allah, bu eter düzleminde bulunan yedi ruh vasıtasıyla evreni yaratmıştır. Bu Yedi Ruh, "Elohim" olarak isimlendirilmektedir.³⁸⁹ Var olan her varlık ilk önce bu eter düzleminde var olmuştur. Bu düzlemler, Allah'ın düşüncelerini kendi içerisinde barındırır ve bedenleşmiş insan tarafından gözlemlenemez. Onları sadece ruh gözüyle görülebilirler. Bu düzlemde bulunan tüm düşünceler, tüm varlıkların kendilerine ait bilinç irade ve seçimleri bulunmaktadır. Zamanla bu düzlemde bulunan varlıkların iradesi zayıflamaya ve enerji alanlarındaki titreşimleri yavaşlayarak yeni forma dönüşmeye başlamışlardır. Ardından, madde dünyası oluşmaya ve bedensel varlıklar oluşmaya başlamıştır.³⁹⁰

İnsanlığın ve evrenin var olma süreci hakkında, farklı din ve inanç sitemlerinde çeşitli teoriler ortaya atılmaktadır. Bunlardan bir tanesi de "Evrin Teorisi"dir. *Holy Koran*'ın, İsa'nın Barata ile olan konuşmalarını içeren 11. bölümde ise Barata, Evrin Teorisinin bir nevi zihinsel bir çeşidinin varlığını savunmaktadır. Barata; insanoğlu henüz

---

³⁸⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XI/21.

³⁸⁶ Holy Koran'da, madde dünyası var olmadan önce varlıkların bulunduğu farklı bir düzleme atıfta bulunan bir terimdir. (Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XI)

³⁸⁷ Burada ilkel madde olarak adlandırılmaktadır. Aynı zamanda bir biyoloji terimidir.

³⁸⁸ Burada tam anlamıyla kastedilen bilinmemektedir. İncil'de "Cherubim", Tanrı'nın taht taşıyıcıları olarak meleklerin en üst mertebelerinden biri olarak kabul edilmektedir. (*Britannica*, "Cherub" (Erişim 16 Temmuz 2025).)

³⁸⁹ Ali, *Koran Questions for Moorish Americans*, 97.

³⁹⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XI/20-45.

yokken zamanın varlığından bahsetmektedir. Ayrıca, evrensel yasanın gereği olarak her şey mükemmelliğe doğru gitme eğilimindedir. Bu bölümde anlatılana göre, insan da dahil olarak tüm varlıkların bazı süreçlerden geçerek evrimleştiğinden bahsedilmektedir. Varlıklar, ilk olarak “protoplast” düzeyinde var olur daha sonra hayvani düzeylerden geçerek insana dönüşmektedir. Bu süreç, biyolojik evrim yasasından ziyade metafizik boyutta zihnin evrimleştiği bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. ‘Evrensel yasa gereği, her şey mükemmelliğe doğru yükselme eğilimindedir. Protoplast evrimleşerek önce solucan, sonra sürüngen, kuş ve hayvan haline gelmiş ve en sonunda insan formuna ulaşmıştır.’³⁹¹ Barata’nın bu protoplasttan insana doğru gerçekleşen zihinsel evrim düşüncesine İsa, katılmamaktadır. Ona bu süreci geçirirken maymun veya kuş olduğu zamanları hatırlayıp hatırlamadığını sorarak kendinden önceki din adamlarının kendilerine anlattıkları her şeyi olduğu gibi kabul etmemeleri gerektiğini ve zihnin gerçeği asla unutmadığını vurgulayarak böyle bir şey olsaydı hatırlayacağını söylemiştir. İnsanda önce zaman da dahil hiçbir varlığın olmadığını ve insanın olmadığı hiçbir zamanın olmadığını vurgulamaktadır.³⁹²

2.1.2. Holy Koran’da İnsanlığın Düşüşü

Madde dünyasının oluşumu ve varlıkların bedenleşmesi insanlığın düşüşü olarak nitelendirilmektedir. Bu düşüş sadece insanda meydana gelmemiştir: ‘Ve insanın düşüşü olarak adlandırılan şey budur, ancak protoplast, toprak, bitki ve hayvanların hepsi düşüşe dahil olduğu için insan tek başına düşmemiştir.’³⁹³ Fakat iradeleri zayıflamayan her zaman güçlü kalan iki ruh düşmemiştir. ‘Melekler ve melekut düşmedi; onların iradeleri her zaman güçlüydü ve böylece kendi düzlemlerinin eterlerini Allah ile uyum içinde tuttular.’³⁹⁴ İnsanlığın ve diğer varlıkların düşmesi ile bu maddi dünyada çatışmalar

---

³⁹¹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XI/6.

³⁹² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XI/5-19.

³⁹³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XI/31.

³⁹⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XI/32.

meydana gelmeye ve güçlü olan her zaman zayıf olanı yemeye başlamıştır. Bu varlıkların en güçlüsü olan insan, hayvanı; hayvan, bitkiyi yemektedir. Bitki, topraktan; toprakta, protoplasttan beslenir. Bu, bedensel evrim olarak nitelendirilmektedir. Asıl evrim bu değil zihinlerin gelişerek tekrar ruh biçiminde bulunduğu eter düzlemine dönmektir. ‘Ruhun öteki krallığında bu bedensel evrim bilinmez ve zihinlerin en büyük işi, insanın mirasını geri getirmek, onu kaybettiği mülküne geri döndürmektir, zaman tekrar kendi doğal düzleminin eterlerinde yaşayacaktır.’³⁹⁵ Anlaşıldığı üzere, *Holy Koran*’da insanlığın düşüşü Hıristiyanlık öğretisinden farklı biçimde ele alınmaktadır.

Hıristiyanlık’ta İnsanlığın düşüş doktrinini Eski Ahit’in Yaratılış bölümünde ele alınmaktadır. Bu bölümde, Âdem ve Havva’nın Aden Bahçesindeyken Tanrı tarafından uyarılmalarına rağmen yasak meyveyi yemesi sonucu insanın Tanrı ile ilişkisinin bozulması ile insanlığın düşüşünün gerçekleşmesi ele alınmaktadır. Bu olay “ilk günah” olarak adlandırılmaktadır. Âdem ve Havva, bu itaatsizliklerinden dolayı cennetten kovulur ve insan doğası günahkâr hale gelerek insanlığın düşüşü gerçekleşmiştir.³⁹⁶

2.1.3. Kurtuluş Öğretisi

MSTA’ya göre, insanda iki adet benlik vardır: ‘İki benlik vardır; yüksek ve düşük benlik.’³⁹⁷ Yüksek benlik: ‘Allah suretinde yaratılmış, ruhla giydirilmiş insan ruhudur.’³⁹⁸ Alt benlik ise “bedensel benlik, arzuların bedeni” şeklinde de isimlendirilmektedir ve o ‘bedenin karanlık eterleriyle deforme edilen yüksek benliğin bir yansımasıdır.’³⁹⁹ Alt benlik, hakikatin tersi yani yalanın tezahürüdür. Yüksek benlik ise hakikatin ta kendisidir. Alt benlik, geçici bir yanılsamadır ve yok olmaya mahkumdur. Yüksek benlik ise insanın içinde var olan Allah’tır ve asla yok olmayacaktır. Alt benlik

³⁹⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XI/36.

³⁹⁶ Yar. 3:1-24.

³⁹⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, III/5.

³⁹⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, III/6.

³⁹⁹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, III/7.

nefret, şehvet, iftira ve hırsızlık gibi insanı kötü yola sevk edecek şeylerin kaynağı olarak kabul edilmektedir. Üst benlik ise, insanda bulunan saf bilinçtir ve Allah'ın insanda var olan bir yansımasıdır. İnsanın hakikate ulaşma serüveni de alt benlik ve üst benlik arasında yaşanan çatışma sürecidir. Alt benlik, aslında bir şeytandır ve insan kendi şeytanını bulmak istiyorsa kendi içine dönüp bakmalıdır. İnsan, alt benliği iyi tanıyıp onun yanıltıcılığını bilmektedir. Alt benlik, bu yanıltıcı öğelerine karşı önlemini alır ve sevgi saflık aracılığıyla onun oyunlarından kurtulur. Böylelikle insan, sevgi aracılığıyla kurtuluşa erişir ve insandaki ilahi öz görünür hale gelir.⁴⁰⁰

Anlaşılabacağı üzere kurtuluş düşüncesi, bazı dinlerde olduğu gibi bu dünya yaşamının sona ermesi ile insanın davranışları sonucu cennet veya cehennem metaforu ile özdeşleştirilmemiştir. Kurtuluş telakkisi psikolojik ve içsel bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. *Holy Koran*'da kurtuluşun üç aşaması vardır:

“Kurtuluş, insanın kalbinden Allah'ın kalbine uzanan bir merdivendir. Üç adımı vardır; inanç ilk adımdır ve bu insanın belki de gerçek olduğunu düşündüğü şeydir. Sırada iman vardır ve bu da insanın gerçek olduğunu bildiği şeydir. Ürün en sonuncusudur ve bu insanın kendisidir, gerçektir.”⁴⁰¹

Cennet veya cehennem, başka boyutta var olan ve öldükten sonra gidilecek bir yer değildir. Cennet veya cehennem, insanın zihninde yani içindedir. ‘Ve İsa dedi ki: Kardeşim, dostum, düşüncelerin yanlış; senin cennetin uzakta değil, sınırları olan bir yer değil, ulaşılabacak bir ülke değil; o bir zihin durumu!’⁴⁰² Böylelikle insan, kendi düşünce ve hisleriyle kendi cennetinin veyahut cehenneminin yaratıcısıdır. ‘Allah hiçbir zaman insan için bir cennet yaratmadı; hiçbir zaman bir cehennem yaratmadı, biz yaratıcıyız ve kendimiz yaparız.’⁴⁰³ Buradaki cennet cehennem metaforunun bir zihin hali olarak

---

⁴⁰⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, III/5-23.

⁴⁰¹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VII/27-30.

⁴⁰² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XII/8.

⁴⁰³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XII/9.

görülmesi, Hint dinlerindeki insanın samsara çarkı içerisindeki durumu ile paralellik göstermektedir. Hint dinlerinde de insanın samsara çarkından kurtulması zihinsel ve ahlaki olgunluğa ulaşması ile gerçekleşmektedir. Eğer bu olgunluğa sahip olmazsa bu çarkın içinde dönüp duracak ve ruhu acı çekecektir.⁴⁰⁴ Bu samsara çarkının girdabından kurtulup mutlak aydınlığa ulaşıp ölümsüzlüğü elde etmek ise, nirvana terimi ile ifade edilmektedir.⁴⁰⁵

MSTA'daki kurtuluş düşüncesi; İslamiyet, Hıristiyanlık veyahut Yahudilikten çok farklı bir şekilde ele alınmaktadır. Bu kurtuluş düşüncesi, daha çok doğu dinlerindeki kurtuluş anlayışına benzetilebilmektedir. Gnostisizm'de de buradakine benzer bir şekilde kurtuluş madde dünyasından öteye geçmekle gerçekleşir bu da bilginin doğru kullanımı ile ilahi kaynağa geri dönüş ile gerçekleşir.⁴⁰⁶

2.2.İnsanın Niteliği ve Allah-İnsan İlişkisi

Holy Koran'daki 'İnsanın olmadığı zaman hiç olmadı'⁴⁰⁷ cümlesinden ve insanın yaratılmış bir varlıktan ziyade Allah'ın bir düşüncesi olarak nitelendirilmesinden anlaşılacağı üzere insan, tıpkı Allah gibi başlangıcı ve sonu olan bir varlık değil ezeli ve ebedi bir varlık olarak ele alınmaktadır. Bu düşünce, tasavvufta İbn Arabî'nin de desteklemiş olduğu vahdeti vücut düşüncesindeki "hakikatin zamandan bağımsız olma" düşüncesiyle benzerlik göstermektedir.⁴⁰⁸ 'Ama insanın kendisi ne bedendir ne de ruh; o bir ruhtur ve Allah'ın bir parçasıdır. İnsan Allah'ın bir düşüncesidir; Allah'ın tüm düşünceleri sonsuzdur, zamanla ölçülemezler, çünkü zamanla ilgili olan şeyler başlar ve biter.'⁴⁰⁹ Allah'ın tüm düşünceleri sonsuz olduğundan, insan da Allah'ın bir düşüncesi

---

⁴⁰⁴ Ali İhsan Yitik, "Hinduizm", *Yaşayan Dünya Dinleri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları İlmî Eserler Serisi (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2007), 281-282.

⁴⁰⁵ Mehmet Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü* (Konya: Nüve Kültür Merkezi, 2005), 560.

⁴⁰⁶ Ali Avcu, "Gnostik 'Kurtarıcı Bilgi' (Gnosis) Anlayışı ve İsmaililik'teki Tezahürleri", *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 12/2 (Aralık 2019), 324-325.

⁴⁰⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, I.

⁴⁰⁸ Ekrem Demrli, "Vahdet-i Vücüd", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 25 Mayıs 2025).

⁴⁰⁹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, I.

olmasından kaynaklı olarak insan da sonsuz bir varlıktır. Ayrıca, insan kaynağında ilahi bir potansiyel taşımaktadır. Çünkü insan nitelendirilirken tıpkı Allah'ın diğer düşünceleri gibi bir tohum olarak nitelendirilmiştir. Tıpkı bir tohumun özünde ait olduğu bitkinin özelliklerini taşıması gibi, insan da içerisinde Allah'tan özellikler taşımaktadır. Allah, bu insan tohumunu toprak olarak nitelendirilebilen ruha ekerek orada insanın yeşermesine sebep olmuş ve insan yaşayan bir ruh haline gelmiştir. İnsan, içinde barındırdığı bu ilahi tohumu geliştirmeli ve Allah ile bütünleşmelidir. Bu da ruh aleminde insanın karşılaştığı tüm sıkıntılarla ve düşmanlarla baş etmesiyle gerçekleşecektir. Bu süreç, insanın beden düzleminde ve ruh düzleminde karşısına çıkacak olan engelleri aşması ile gerçekleşecektir. İnsan, beden düzlemi ve ruh düzlemindeki karşısına çıkan engelleri aşıp beden giysisinden kurtulabilirse Allah ile bütünleşip özgürlüğüne kavuşacaktır.⁴¹⁰

Bu noktada İslam dinindeki Allah'ta fani olma düşüncesi ile benzerlik kurulabilirken Hint dinlerindeki Nirvana/Mokşa inancı ile de benzerlik kurulabilmektedir. Ayrıca *Holy Koran*'da insanın, Allah'ın bir tohumu olarak nitelendirilmesi de İslam'daki Allah'ın kendi ruhundan insana üflemesi ile bir benzerlik içerirken 'Allah ol der ve her şey oluverir'⁴¹¹ anlayışındaki Allah'ın düşüncesi ile yaratmanın gerçekleşmesi de İslam ve MSTA arasındaki benzer düşüncelerden biri olarak örnek gösterilebilmektedir.

2.3. İsa Figürü

2.3.1. İsa'nın Doğumu

Holy Koran'da İsa'nın hayatını anlatırken ilk olarak Herod karakteri karşımıza çıkmaktadır. İsa'nın doğumunun daha iyi anlaşılabilmesi için ilk olarak Herod'a değinmek gerekmektedir.

---

⁴¹⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, I.

⁴¹¹ el-Bakara 2/117

Holy Koran'da Herod, iki yerde geçmektedir. Birincisi, “Meryem ve Elizabet’in Zoan ve Mısır’daki Eğitimi” başlıklı 2. bölümünün 1. cümlesidir. İkincisi ise, İsa’nın çarmıha gerilme serüvenini anlatan 16. bölümün 23. cümlesidir. İlk geçtiği yerde “Herod’un oğlu Archelaus Yeruşalim’de (Kudüs) hüküm sürdü.”⁴¹² şeklinde geçmektedir. Yani burada asıl vurgulanmak istenen, Büyük Herod’un bizzat kendisi değil oğlu Archelaus’tur. Büyük Herod’un ölümünden sonra krallık yetkisini Herod Archelaus almış diğer oğulları Herod Antipas ve Herod Philip ise valilik görevini idame ettirmişlerdir. Archelaus; Yeruşalim (Kudüs), Samiriye ve İdumea (Edom)bölgesini Antipas; Celile ve Amman bölgesini Philip ise Kuzey doğu bölgesinin yönetimine verilmiştir.⁴¹³ *Holy Koran*'da Herod Archelaus için verilen “Yeruşalim’in yöneticisi” olduğu bilgisi tarihsel kayıtlar açısından doğrudur. Fakat *Holy Koran* oluşturulurken faydalanılan *The Aquarian Gospel of Jesus Christ*'in 1. bölümünün ilk cümlesinde “Herod Antipas Yeruşalim (Kudüs)’de hüküm sürmekteydi”⁴¹⁴ ifadesi geçmektedir. Bu ifade ise tarihi bilgilere göre yanlış bir bilgi olarak nitelendirilmektedir. Fakat aynı kitabın 3. bölümünün ilk cümlesinde “Herod Archelaus’un Yeruşalim’in yöneticisi”⁴¹⁵ olduğundan bahsetmektedir. Drew Ali de kitabına tarihsel doğruluğu olan 3. bölümdeki kısmını almış 1. bölümdeki bilgiyi almamıştır. Nitekim Drew Ali, *Aquarian Gospel*'in 3. bölümünden sadece bu bilgi kendi kitabına dahil etmekle kalmamış bölümün tamamını kitabına doğrudan eklemiştir. Buradan anlaşılacağı üzere Drew Ali kitabına bir bilgiyi alırken doğruluğuna ve çelişki olup olmayacağına dikkat etmiştir.

Herod’un, *Holy Koran*'da ikinci kez geçtiği 16. bölümün 23. Cümlesinde ise İsa’nın çarmıha gerilmeden önceki bir anı anlatarak şu şekilde ifade eder: “İsa yerde yara

---

⁴¹² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, II/1.

⁴¹³ Nurgül Akçin, *Herod Krallığı ve Kudüs (MÖ.37-4)* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019), 42.

⁴¹⁴ Levi H. Dowling, *The Aquarian Gospel of Jesus the Christ: The Philosophic and Practical Basis of the Religion of the Aquarian Age of the World* (Los Angeles, California: The Royal Publishing Company, 1909), 25.

⁴¹⁵ Dowling, *The Aquarian Gospel of Jesus the Christ: The Philosophic and Practical Basis of the Religion of the Aquarian Age of the World*, 31.

bere içerisinde yatarken bir başrahip; Durun, durun! Herod'un muhafızları geliyor ve bu adamı çarmıha gerecekler."⁴¹⁶ Bu cümleden anlaşılacağı üzere, Herod'dan İsa'yı çarmıha germek isteyen ve döneminde yaşamış olduğu lider olarak bahsedilir. Ama bu Herod'un hangi Herod olduğundan bahsedilmemektedir. Nitekim bu Herod'un MÖ. 37-4 yılları arasında yaşamış, Kudüs ve Yehuda bölgesinin Kralı olan Büyük Herod⁴¹⁷ olmayacağı bilinmektedir. Çünkü tarihi kaynaklarda Büyük Herod'un MÖ 4 yılında öldüğü, İsa'nın doğum yılının ise Herod'un öldüğü yıl olan MÖ 4 yılı olduğu iddia edilmektedir.⁴¹⁸ Nitekim burada bahsedilen, Herod'un oğullarından olan Herod Archelaus, Herod Antipas veya Herod Philip'ten bir tanesi olabileceği düşünülmektedir. Tarihsel veriler açısından ele alınacak olursa, burada bahsedilenin Herod Antipas (doğ.MÖ 20- öl.?) olabileceği düşünülmektedir. Çünkü o dönemde Celile bölgesinin valisi Herod Antipas'tır. İsa'nın cezalandırılıp çarmıha gerilmesi emrini veren Roma Valisi Pontius Pilatus olmasına rağmen İsa'nın Celileli olduğunu öğrenince onun hakkında karar vermesi için Antipas'a gönderir. Antipas ise İsa'dan mucize göstermesini ister ve alay eder. Hakkında bir karar vermeyip onu tekrar Pilatus'a gönderir. Pilatus, onun hakkında ne yapacağına karar veremez ve serbest bırakacağını dile getirir. Pilatus'un bu kararına yöneticiler ve halk tepki göstererek onun öldürülmesini ister. Bunun sonucunda da Pilatus, halkın baskısına dayanamayıp İsa'nın çarmıha gerilmesine karar verir.⁴¹⁹

Holy Koran'ın 2. bölümünde Herod'un oğlu Archelaus'un döneminde tahtına göz diken bir çocuktan bahsederek şöyle der:

“1-Herod'un oğlu Archelaus Yeruşalim'de hüküm sürdü. O bencil ve zalim bir kraldı; kendisine saygı göstermeyen herkesi öldürttü.

---

⁴¹⁶ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVI/23.

⁴¹⁷ Akçin, *Herod Krallığı ve Kudüs (MÖ.37-4)*, 26.

⁴¹⁸ Mahmut Aydın, “Hıristiyanlık”, *Yaşayan Dünya Dinleri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları İlmî Eserler Serisi (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2007), 85.

⁴¹⁹ Luk. 23: 6-24.

2-En bilge adamları konseye çağırır ve tahtın talip olan çocuk hakkında sorular sordu.

3-Konsey Yahya ve İsa'nın her ikisinin de öldüğünü söyledi; o zaman tatmin oldu."⁴²⁰

Holy Koran'daki bu kısmı ele alınacak olursa, bu kısım Matta İncilinde Herod hakkında anlatılan çocuk katliamı anlatısını anımsatmaktadır. Hatta Matta İnciline dolaylı bir atıf olarak da değerlendirilebilmektedir. Bu anlatıya göre Herod Archelaus'un tahtına talip olan bir çocuğun varlığı dikkat çekmektedir. Bu çocuk hakkında bilgi almak için en bilge adamları yanına çağırır ve çocuğun öldüğü haberini alır. Matta İncilinde de bu olayı anımsatacak şekilde bir anlatı vardır. Bu anlatıya göre, Kral Herod devrinde bazı yıldızbilimciler Yahudilerin kralı olacak olan çocuğun doğmasına bir alamet olarak bir yıldızın belirlediğini söylemektedir. Herod, Yahudilerin kralının geleceğini duyunca telaşa kapılır ve bu yıldızbilimcileri toplayarak bu konu hakkında bilgi almak ister. Onlara gidip bu çocuğu bulup getirmelerini ve ona kendisinin de inanıp tapınacağını söyler. Ama asıl amacı ona tapınmak değildir. Yıldızbilimciler, Herod'un bu sözü üzerine o çocuğu aramaya çıkarlar ve yıldızı gördüklerinde sevinip o yıldızın işaret ettiği evde İsa ve annesi Meryem ile karşılaşır. Ona hediyeler armağan edip ona tapınırlar. Daha sonra bir rüya görürler ve bu rüyaya göre İsa'yı Herod'a götürmemeleri gerektiği konusunda uyarılırlar. Bunun üzerine, bu yıldızbilimciler İsa'yı Herod'a götürmekten vazgeçerler. Herod yıldızbilimcilerin kendisini kandırdığını anlayınca 2 yaşından küçük olan tüm erkek çocukların ölüm emrini verip çocukları katleder. İsa'nın öldürüleceğinden korkan Yusuf ve Meryem onu alıp başka yere götürürler. Kısa zamanda Herod'un ölüm haberi gelir ve bunu duyan Yusuf, Meryem ve İsa'yı alıp İsrail'e geri döner.⁴²¹

Bu iki anlatı karşılaştırılacak olursa, *Holy Koran*'daki bu anlatının Matta 2'deki bu anlatının bir yansıması olduğu öne sürülebilir. Yalnızca *Holy Koran* bu anlatıyı ele alırken kişileri değiştirmiş olduğu görülmektedir. Matta 2'deki anlatıda tahtına talip

---

⁴²⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, II/1-3.

⁴²¹ Mat. 2:1-21.

olunan liderin Büyük Herod olduğu anlaşılmaqla beraber *Holy Koran*'da bu kişinin Büyük Herod'un oğlu Herod Archelaus olarak ele alındığı görölmektedir. *Holy Koran*'daki bu anlatının Herod Archelaus döneminde yaşanan benzer bir olay olabileceğini ele alsak dahi tarihi verilere göre Archelaus döneminde herhangi bir tahta talip olan çocuk ve çocuk katliamı olayı yaşanmamıştır.

Hıristiyanların çoğunluğuna göre İsa'nın, Meryem'den Rûhulkudüs aracılığıyla babasız bir şekilde doğduđu⁴²² kabul edilmektedir. Hıristiyan geleneğine göre; Meryem, İsa'ya hamile kaldığında Yusuf ile nişanlıydı. Meryem, bu durumu nişanlısı Yusuf'a anlattı ve Yusuf bu meseleyi öğrenince dedikodulara sebebiyet vermemek için onu gizlice boşamayı (o dönem Yahudi geleneğine göre bir kız nişanlanınca artık nişanlandığı erkeğin tasarrufuna girmiş olarak kabul edilir ve kocası hükmünde sayılırdı. Sadece cinsel ilişkiye girme yetkisine sahip kabul edilmezdi. Eğer nişanlılık sürecinde istenmeyen bir durum olursa boşanma durumu gerçekleşirdi.⁴²³) düşündü. Fakat bir melek Yusuf'un rüyasına girerek onu boşamaması gerektiğini ondan doğacak olan çocuğun Rûhulkudüs'ten olduğunu söyledi. Bunun üzerine Yusuf, Meryem'i boşamadı ve onunla evlendi.⁴²⁴Bu anlatılar Matta ve Luka İncilinde ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır.

Kur'an-ı Kerim'de *Kitabı Mukaddes*'teki anlatıma paralel bir şekilde Meryem'in İsa'yı babasız bir şekilde dünyaya getirdiği aktarılmaktadır. Ruh (Cebrail), Hz. Meryem'e gelip bir oğul müjdeleyerek kendisinin Allah tarafından gönderilen bir elçi olduğunu aktarmıştır. Bu mesele Meryem suresinde şu şekilde ele alınmaktadır:

“Derken ona rûhumuzu (Cebrâil'i) gönderdik de kendisine düzgün bir insan sûretinde göründü. (Meryem:) “Doğrusu ben, senden Rahmân (olan Allah)'a sığınırım; eğer

---

⁴²² Mat. 1:30-35.

⁴²³ Günay Tümer, *Hıristiyanlıkta ve İslam'da Hz. Meryem* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2021), 122.

⁴²⁴ Tümer, *Hıristiyanlıkta ve İslam'da Hz. Meryem*, 83-84. (Aynı bağlamda yaşanan hadiselerin farklı rivayetleri de bulunmaktadır. Ayrıntılı bilgi edinmek için bk. (Zafer Duygu, *İsa, Pavlus, İnciller: Hıristiyanlık Neden Ve Nasıl Ortaya Çıktı?* (İstanbul: Düşün Yayıncılık, 2022), 187.))

(Allah'tan) sakınan bir kimse isen (benden uzak dur!)” dedi. (Cebrâîl:) “Ben ancak, sana tertemiz bir erkek çocuk bağışlamam için Rabbin elçisiyim” dedi. (Meryem:) “Bana bir insan dokunmadığı ve (ben) iffetsiz bir kadın olmadığım halde benim için bir oğul, nasıl olabilir?” dedi. (Cebrâîl) dedi ki: “(Allah'ın hükmü) böyledir...Böylece (Meryem, Cebrâîl'in üflemesiyle) ona (İsa'ya) hâmile kaldı; bunun üzerine onunla (karnındaki çocukla) uzak bir yere çekildi.”⁴²⁵

Holy Koran'da *Kitabı Mukkades* ve *Kur'an-ı Kerim*'deki anlatımdan çok farklı olarak ele alınmaktadır. İsa, herhangi bir şekilde Allah tarafından bir aracı vasıtasıyla Meryem'e müjdelenip babasız olarak mucizevi bir şekilde dünyaya gelmemiştir. *Kitabı Mukaddes*'teki gibi Meryem ve Yusuf'un nişanlılığından da bahsedilmemektedir. *Holy Koran*'a göre İsa doğrudan Meryem ve Yusuf'un oğludur. ‘Yusuf, Meryem ve oğulları Mısır’da, Zoan’daydılar; Yahya ise annesiyle birlikte Yahudiye Tepeleri’ndeydi.’⁴²⁶ *Holy Koran*'ın bu cümlesinde geçen “Yusuf, Meryem ve oğulları” ifadesinden İsa'nın kastedildiği anlaşılmaktadır. ‘Ve Meryem dedi ki. “Neden İsa, neden anne babana böyle davranıyorsun? Biz iki gündür seni arıyorduk. Sana büyük bir kötülük gelmesinden korktuk.’⁴²⁷ Bu cümlede geçen anne- baba ifadesi Meryem ve Yusuf'a bir atıf içermektedir. ‘Sonra anne ve babasıyla birlikte Nasıra'ya doğru yola çıktı; evlerine vardıklarında Yusuf'un yanında marangoz olarak çalıştı.’⁴²⁸ Bu cümlede geçen anne ve baba ibaresinden de Meryem ve Yusuf'un kastedildiği anlaşılmaktadır.

Anlaşılacağı üzere MSTA, İsa'nın doğumu noktasında İslamiyet ve Hıristiyanlığa göre konuyu farklı ele almaktadır. İsa'nın doğumu ve Meryem'in hamile kalması, *Holy Koran*'da ele alınmazken herhangi bir mucizevi olaya da değinmemektedir. Annesi olarak Meryem, babası olarak ise marangoz Yusuf kabul edilmektedir. Yani

---

⁴²⁵ Meryem 19/17-22.

⁴²⁶ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, II/4.

⁴²⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, V/8.

⁴²⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, V/11.

MSTA'ya göre İsa, babasız mucizevi bir şekilde dünyaya gelmiş değildir onun biyolojik babası vardır. Bu konuda da *Holy Koran*, *Kur'an-ı Kerim* ve *Kitabı Mukaddes* ile çelişmektedir.

Matta ve Luka İncilindeki anlatılar bağlamında İsa'nın nesebinin Yahudi olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır.⁴²⁹ Nitekim, *Holy Koran*'da da İsa Yahudi olarak kabul edildiği bazı yerlerde “Jewish Boy” (Yahudi çocuk) şeklinde bahsedildiği görülmektedir.⁴³⁰

Herod'un ölüm haberini aldıktan sonra Yusuf, İsa'nın ölüm tehlikesinin geçtiğini düşünerek ailesini alıp Nasıra'ya geri dönmüştür. Böylelikle İsa, Nasıra'da hayatını devam ettirmiştir. İlerleyen yıllarda İsa, yine her yıl olduğu gibi 12 yaşına geldiğinde de ailesiyle birlikte Fısıh Bayramında Kudüs'e gitmiştir ve orada kaybolmuştur. Ailesi, onu tapınakta din bilginleriyle önemli konular hakkında konuşurken bulmuştur.⁴³¹ Bu olay, *Holy Koran*'ın 5. bölümünde de Kitabı Mukaddes'teki anlatıya benzer şekilde ele alınmaktadır.

2.3.2. İsa'nın Çarmıha Gerilme Süreci

Holy Koran, Yahudilerde bulunan bir adetten bahsederek kendilerine bir kurban seçmek suretiyle günahlarını o kurbanın üzerine yükleyip onu bir nevi günah keçisi ilan ettiklerinden bahsetmektedir. Belirledikleri o günah keçisini, topraklarından sürdükleri takdirde günahlarından arınıp temizlenecekleri inancına sahiplerdir. İsa'nın çarmıha gerileceği zamanda yine böyle bir günah keçisi belirlemişlerdi. Belirledikleri bu kişi de Barabbas adında çarmıha gerilmeye mahkûm edilmiş bir suçluydu. Fakat Barabbas günah keçiliğini üstlenerek çarmıha gerilmekten kurtulmayı planlamıştı. Pilatus'ta bu inançtan faydalanarak Barabbas'ın yaptığı gibi İsa'nın da çarmıhtan kurtulmasını planlayarak

---

⁴²⁹ Mat. 1:1-17; Luk. 3:23-38.

⁴³⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VI/18; VII/1.

⁴³¹ Duygu, *İsa, Pavlus, İnciller: Hıristiyanlık Neden Ve Nasıl Ortaya Çıktı?*, 188.

insanlara böyle bir teklifte bulunmuştu. Pilatus'un bu fikrine insanlar sıcak bakmamış ve İsa'nın çarmıha gerilmesine karar vermişlerdir. *Holy Koran*, Yahudilerde bulunan bu adetin putperestlikten gelme bir adet olduğundan bahsetmektedir.⁴³² İsa'nın çarmıha gerilmesi konusunda Caiphas'da onun çarmıha gerilmemesi ve taşlanarak öldürülmesi fikrini ortaya atmıştır. Halk da bunun üzerine İsa'yı taşıyıp onu yara bere içerisinde bırakmıştır. İsa, yara bere içerisindeyken Herod'un muhafızları gelerek onu çarmıha germek için almıştır. O esnada da şehrin kapısının yanında Barabbas için kurulan çarmıh bulunmaktaydı. İsa, yaralı olduğundan dolayı çarmıha kadar gelemeyeceği için İsa'nın arkadaşı olan Cryneli Simon'a İsa'yı çarmıha kadar taşıtmışlardır. Çarmıha gerilen İsa, orada son nefesini vermiştir. İsa'nın cesedini, Salom bahçesinde bir mezara gömmüşlerdir. Roma valisi Pilatus, İsa'nın o mezarda olduğuna ve arkadaşları tarafından götürülmediğine emin olmak için mezarına bir mühür yerleştirme emri vermiştir. Başına da Yahudi askerleri yerleştirmiştir. Askerler, mezar başında nöbetteyken mezardan birden ışıklar çıkmaya ve mezarın etrafında beyaz kıyafetli askerler tek sıra şeklinde yürümeye başlamıştı. Yahudi askerler bu beyaz giysili askerleri görünce, onları İsa'yı kaçırmak için geldiklerini zannetmişlerdir. Onlara saldırmışlar ama hiçbir zarar verememişlerdir. Beyaz giysili askerler, Roma mührünün önünde durmuştu ve onlardan korkan Yahudi askerler kaçmışlardı. Beyaz giysili asker uzaklaşana kadar mezara yaklaşamadılar. Mezarın etrafındaki ışık sönmeye başlayıp beyaz giysili askerler gidince, mezarın başına gelip baktıklarında mührün bozulmadığını gördüler ve nöbetlerine devam ettiler. Ertesi gün, Şabat günüydü ve mezarın bulunduğu bahçe gayet sessizdi. Ama o gece Yahudi bir asker "Adon Mashich Cumi" (Rab İsa kalk) diye bir ses işitti. Bu sesi duyan askerler İsa'nın arkadaşlarının onun cesedini almak için geldiğini zannettiler. Onları yakalamak için harekete geçtiler ama sesin nereden geldiğini anlayamadılar. Çünkü bu ses her taraftaydı. Askerler bu sestten çok korkmuştu ama öldürülme tehlikesinden dolayı nöbet yerlerinden

---

⁴³² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVI.

ayrılmadılar. Günün doğmasına yakın bu sesi tekrar işittiler ama bu sefer bir sarsıntı da meydana geldi. Sonra beyazlı bir adam belirdi ve Roma mührünü büyük bir şiddetle parçaladı. Bunun üzerine ‘İsa gözlerini açarak “Selam olsun doğan güneşe; doğruluk gününün gelişine!” dedi.’⁴³³ üzerindeki cenaze elbiselerini çıkartıp bir kenara koydu ve İsa’nın bedeni ölümlü halden ölümsüz hale dönüşmeye başladı. Ardından da yok oldu. Yahudi askerler, mezarın başına gelip baktıklarında mezarı boş halde gördüler. Askerler Yeruslaim’e gelip ‘İşte Nasıralı söylediği gibi dirildi; mezar boş ve adamın bedeni gitmiş, nerede bilmiyoruz. Ve sonra gecenin mucizelerini anlattılar.’⁴³⁴ Onun dirilmesinin Allah’ın oğlu olduğuna kanıt olduğunu anlayan kurul, bu durum anlaşılmasın diye cesedinin arkadaşları tarafından çalındığı yalanını söylediler.⁴³⁵

İsa dirildikten sonra, önce Yunanistan’da Apollo’nun yanında⁴³⁶ ardından da Hindistan prensi Ravanna’nın vermiş olduğu bir ziyafette görünmüştür. Ravanna’nın ziyafetine herkese selam vererek girmiş, başına gelenleri ve diriliş sürecini anlatmıştır. Romalı askerlerin onu çarmıha gerdiğini ellerini ve ayaklarını çivileyip ardından da gömdüklerini, mezarda ölüm ile savaştığını ve ölümü yenerek ölümsüzleştiğini anlattı. ‘Ölümü yendim, onun üzerine bastım ve ayağa kalktım. Ölümsüzlüğü ışığa getirdim ve zamanın duvarlarına insanoğulları için bir gökkuşağı çizdim ve benim yaptığımı tüm insanlar yapacak.’⁴³⁷ Ardından insanlara, ölümlerin dirildiği müjdesini verip bu müjdesine inananların da asla ölmeyeceğini vurgulayarak ortadan kaybolmuştur. Ardından Mecusi rahiplere görünerek, onlara ölümlerin dirilmesinin müjdesini verip insanoğlunun ölümü yenerek tanrısal bedene dönüşebileceğini kanıtlamıştır. Bu ölümsüzlüğe ulaşma işini,

---

⁴³³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVIII/35.

⁴³⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVIII/44.

⁴³⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVIII/1-50.

⁴³⁶ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVII/1-10.

⁴³⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XIX/13-14.

kendisi gibi tüm insanların yapabileceğini müjdelemiştir. Mecusi rahipler de onun Tanrı-İnsanı olduğuna inanıp İsa'nın Allah'ın oğlu olduğuna iman etmişlerdir.⁴³⁸

Kitabı Mukaddes'e göre, İsa'nın çarmıha gerilme süreci ele alınacak olursa. İsa öğrencileri ile Hamursuz bayramında "Son akşam yemeği" olarak bilinen bayram yemeği yemişti. Öğrencilerinden bir tanesi İsa'ya ihanet ederek onu tutuklatmak istemişti. İsa, bunun olacağını bilip aralarından birinin ona ihanet edeceğini bildirdi. Son akşam yemeğinden sonra Yahuda İsa'yı yakalatmak için yola koyulmuştu. 'İsa daha konuşurken, Onikiler'den biri olan Yahuda geldi. Yanında, başkâhinlerle halkın ileri gelenleri tarafından gönderilmiş kılıçlı sopalı büyük bir kalabalık vardı. İsa'ya ihanet eden Yahuda," Kimi öpersem, İsa O'dur, O'nu tutuklayın" diye onlarla sözleşmişti.⁴³⁹ Daha sonra bu yapacağından pişman olacak olsa da Yahuda'nın para karşılında İsa'yı ele vermesiyle İsa, tutuklanıp kurulun karşısına yargılanmak için çıkarılmıştır. İsa'yı ölüme mahkûm edebilmek için yalancı tanıklar bulmaya çalışmışlar ama istediklerine ulaşamamışlardı. Yargılama esnasında İsa'nın '...Üstelik size şunu söyleyeyim, bundan sonra İnsanoğlunun, Kudretli Olan'ın sağında oturduğunu ve göğün bulutları üzerinde geldiğini göreceksiniz.'⁴⁴⁰ Sözüyle Tanrı'ya küfrettiğini iddia etmişler ve bu küfrün onun öldürülmesi için yeterli bir sebep olduğun kanısına varmışlardır. Ardından bir hizmetçi kız Petrus'u tanıyarak onun da İsa ile beraber olduğu söylemiş ama Petrus bu durumu reddederek İsa'ya herkesin içinde lanet okuyarak onu inkâr etmiştir.⁴⁴¹ İsa'nın yargılanması için onu Roma valisi Pilatus'un karşısına çıkarmışlardı. Pilatus, ona hakkında yapılan suçlamaları tek tek sorsa da İsa, herhangi bir karşılık veya cevap vermedi. Pilatus'un her Fısıh bayramında bir tutukluyu serbest bırakma adeti bulunmaktadır. İsa'nın bu durumu da Fısıh bayramına denk geldiği için halka onu

---

⁴³⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XIX/1-37.

⁴³⁹ Mat. 26:47-48.

⁴⁴⁰ Mat. 26:64.

⁴⁴¹ Mat. 26:14-74.

bağışlamamı mı yoksa Barabbas'ı mı bağışlamamı istersiniz diye sorunca, halk yüksek bir sesle, Barabbas'ı bağışlamasını istediklerini söylemiştir. Pilatus, İsa'nın durumun ne olması gerektiğini sorunca, halk hep bir ağızdan onun çarmıha gerilmesini istediklerini söylediler. Bu durumda Pilatus; halkın isyan edip karışıklık çıkarmasından çekinerek onların istediklerine karşılık vererek İsa'ya Çarmıha gerilmeye mahkûm etmiştir. Ardından askerler İsa'yı alarak kıyafetlerini çıkartıp kırmızı bir kaftan giydirdiler ve dikenlerden bir taç yapıp kafasına taktılar ona işkenceler yaparak çarmıha germeye götürdüler. İsa ile iki kişi daha çarmıha gerildi. İsa çarmıhta son nefesini verdikten sonra şehirde büyük bir sarsıntı meydana geldi. Bazı mezarlar açılarak kutsal kabul edilen bazı kişiler mezarlarından çıktılar. İsa'nın öğrencilerinden olan Yusuf adında birisi, İsa'nın ölmüş bedenini teslim almak istedi ve ona İsa'nın ölmüş bedenini verdiler. İsa'nın bedeni alan Yusuf, onu mezara yatırdı ve mezarın üzerine büyük bir taş koydu. Ardından oradan ayrıldı. Romalı askerler, İsa'nın dirilme vaadini bildikleri için mezarının başında nöbet tutmaya başladılar. Arkadaşlarının gelerek onu mezarından çıkararak İsa'nın dirildiğini iddia edip insanları kandırmalarından korkmuşlardı. Mezarın açılmadığına emin olmak adına da mezar taşını mühürlediler.⁴⁴² Ertesi gün, Mecdelli Meryem ile öbür Meryem onun mezarını görmeye gittiklerinde bir anda deprem meydana geldi ve gökten bir meleğin yeryüzüne indiğini gördüler. Bembeyaz bir şekilde mezarın başında beliren meleği gören askerler korkudan bir anda yere yığıldılar. Melek, kadınlara korkmamaları gerektiğini ve İsa'nın insanlara vadettiği gibi dirildiğini bildirdi. Onların İsa'nın öğrencilerine gidip İsa'nın dirildiğinin müjdesini vermelerini ve onlarla Celile'de buluşacağını söylemesini istedi. Öğrencileri, Celile'de İsa ile buluştular ve ona tapındılar. Onlara öğretilerini diğer uluslara iletmeleri gerektiğini ve onları da öğrenci olarak yetiştirmelerini söyledi. İsa'nın dirildiği gören kahinler bu meselenin Roma valisinin

---

⁴⁴² Mat. 27:11-66.

duymasından endişelenerek askerlere para verip İsa'nın ölmüş bedenini arkadaşlarının çaldığını söylemelerini istediler.⁴⁴³

Hıristiyanlık'ta ve MSTA'da İsa'nın dirilme olayı karşılaştırılacak olunursa Hıristiyanlık'ta dirilme bizzat bedenle gerçekleşirken, MSTA'da bu dirilmenin daha çok ruhsal yani spiritüel mana da gerçekleştiği anlaşılmaktadır. MSTA'ya göre İsa'nın ölümü, insanlığın günahlarının kefareti olarak nitelendirilmekten ziyade insanlığın içinde var olan tanrısal potansiyelin ortaya çıkmasının ispatıdır. Ayrıca MSTA'ya göre; ölümden dirilme sadece İsa'ya has bir özellik değildir, insanlar da tıpkı İsa gibi ölümsüzlüğe ulaşabilmektedir. Ayrıca İsa'nın bu çarmıha gerilme süreci, Hıristiyanlık'taki anlatıyla çok benzemekte ama ufak farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin, öğrencilerinden olan Yahuda ve Petrus'un İsa'ya olan ihanetinden ve yine öğrencilerinden olan Yusuf'un İsa'nın ölmüş bedenini teslim alıp mezarına gömdüğünden bahsedilmemektedir. Mezara açılmaması için mühür vurulması ve gece vakti bir sarsıntının meydana gelip beyazlı birilerinin görülmesi de Hıristiyanlık'taki anlatıda bu beyazlı kişinin melek olduğundan bahsedilse de yine de benzerlik gösterir. MSTA'ya göre bir diğer farklılık ise, İsa'nın ölümlle savaşarak ölümü yenmesi ve ölümsüzlüğe o şekilde ulaşmasıdır. Dirilmesinden sonra ise, MSTA'ya göre İsa, önce Hindu rahiplere ardından da Mecusi rahiplere görünmüştür. Fakat Hıristiyanlığa göre Celile'de öğrencileriyle buluşmuştur.

İslamiyet'te ise İsa Mesih'in, çarmıha hiçbir şekilde gerilmediği ve onun Allah'ın katına yükseldiğine inanılmaktadır. Nitekim *Kur'an-ı Kerim*'de bu durum şu şekilde ele alınmaktadır:

“Bir de inkâr etmeleri ve (babasız çocuk doğurması üzerine) Meryem'e karşı büyük bir iftirâ söylemeleri ve: “Doğrusu biz, Allah'ın elçisi Meryemoğlu İsa Mesih'i öldürdük” demeleri sebebiyle (onlara lânet ettik). Hâlbuki onu ne öldürdüler ne de onu astılar; fakat

---

⁴⁴³ Mat. 28:1-19.

(öldürdükleri kişi) kendilerine, ona (İsâ'ya) benzer gösterildi. Ve şüphe yok ki onun hakkında ihtilâfâ düşenler, bundan dolayı gerçekten bir şübhe içindedirler... Bil'akis Allah, onu kendi (katı)na yükseltti. Çünkü Allah, Azîz (kudreti dâimâ galib gelen)dir, Hakîm (her işi hikmetli olan)dır.”⁴⁴⁴

2.3.3. Teslis İnancı

Teslis inancı, Hıristiyanlığın en önemli iman esaslarından bir tanesi olarak kabul edilmektedir. Arapça olan teslis kelimesi “üçleme, üç yapma, üçe çıkarma” gibi anlamlara gelmektedir. Günümüzde batıda bu kavram Latince “Trinitas” teriminden türetilerek yaygın olarak “Trinity, Trinita, Trinité” şeklinde kullanılmaktadır.⁴⁴⁵ Kavram olarak; Baba, Oğul ve Kutsal Ruh olmak üzere Tanrı'nın üç kişilikte bir arada bulunması anlamına gelmektedir.⁴⁴⁶ Bu inançta önemli olan nokta şahısları birbiriyle karıştırmamak veya birbirinden ayrı olarak düşünmemektir. Şayet, bu şahıslar karıştırılıp tek şahıs altında tüm özellikler birleştirilirse teslis inancının mahiyeti ortadan kalmış olur. Çünkü teslis inancına göre, her şahısın kendisine atfedilen özellikleri bulunmaktadır. Eğer bu şahıslar birbirinden ayrılacak olursa ayrı ayrı üç Tanrı ortaya çıkmış olacaktır. Fakat Baba, Oğul ve Kutsal Ruh birbirinden ayrı farklı birer Tanrı değildir.⁴⁴⁷ Yani bu üçlemede öz olarak bir birlik mevcuttur. Bu kavram, Hıristiyanlar tarafından “üçlü birlik” olarak ifade edilmektedir. Fakat Kitabı Mukaddes'te teslis kavramı açıkça geçmemekte yalnızca onu oluşturan unsurlardan (Baba, Oğul ve Kutsal Ruh) bahsedilmektedir.⁴⁴⁸ Teslisi oluşturan bu üç unsur birlikte sadece iki yerde bahsedilmektedir.⁴⁴⁹ İlki, Matta İncilinde şu şekilde geçmektedir: ‘Bu nedenle gidin, bütün ulusları öğrencilerim olarak yetiştirin;

⁴⁴⁴ En-Nisâ 4/156-158.

⁴⁴⁵ Elif Akkavak- Mustafa Ünal, “Hıristiyanlıkta Teslis İnancı ve Teslis Karşıtlığı”, *Erciyes Akademi* 37/4 (2023), 1461.

⁴⁴⁶ Mircea Eliade- Ioan P. Couhano, *Dinler Tarihi Sözlüğü*, çev. Ali Erbaş (İstanbul: İnsan Yayınları, 2021), 154- 155.

⁴⁴⁷ Salih Akdemir, *Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. İsâ* (İstanbul: Kuramer, 2016), 116.

⁴⁴⁸ Mehmet Katar, “Hıristiyanlık II”, *Dinler Tarihi* (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 2012), 198.

⁴⁴⁹ Jacques Waardenburg, “Teslis”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 15 Mayıs 2025).

onları Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'un adıyla vaftiz edin.'⁴⁵⁰ İkinci olarak, Pavlus'un Korintoslular'a yazdığı ikinci mektubunda⁴⁵¹ şu şekilde geçmektedir: 'Rab İsa Mesih'in lütfu, Tanrı'nın sevgisi ve Kutsal Ruh'un paydaşlığı hepimizle birlikte olsun.'⁴⁵²

Hıristiyanlık tarihin ilk yıllarında teslis anlayışı hemen kabul edilmemiş bu anlayış zaman içerisinde temellenmiştir. Nitekim İsa kendisini hiçbir zaman "Tanrı'nın oğlu" olarak nitelendirmemiştir. Mesajlarında Allah'tan başka ilah olmadığını ve Allah'a ortak koşulmaması gerektiğini vurgulamıştır. İsa'nın yalnızca bir beşer olmadığını aynı zamanda Allah'ın elçisi ve oğlu olmasından kaynaklı bir ilah olduğu düşüncesini ilk olarak Pavlus ortaya atmıştır.⁴⁵³ Bu meselenin ortaya atılması sonucunda tartışmalar ortaya çıkmış ve konsiller kurularak bu mesele tartışılıp kararlar alınmıştır. Önemli dini konuların konuşulduğu bu konsiller arasında ilk genel konsil olarak bilinen İznik konsili, 325 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu konsilde İsa'nın Tanrı'nın biricik oğlu olduğu, yaratılmadığı ve Baba ile aynı özden (homoousios) olduğu kabul edilmiştir.⁴⁵⁴ İznik konsilinde Kutsal Ruh hakkında net bir doktrin ortaya konmadığı için 381 yılında İstanbul konsili gerçekleştirilmiştir. Bu konsilde, Kutsal Ruh da aynı Baba ve Oğul gibi Tanrı olarak kabul edilmiştir. Baba, Oğul ve Kutsal Ruh üç cevher olup bu üçlemede birleşmiş tek birlik söz konusudur. Yani Baba, Oğul ve Kutsal Ruh tek bir tabiatta, tek bir cevherde, tek bir birlik olup tek bir ilahtır.⁴⁵⁵ İstanbul konsilinin gerçekleşmesi ile üç şahsın da Tanrı olduğu hususunda bir görüş birliği sağlanınca teslis inancı bir dogma halini almıştır. Artık üç şahsın konumları, konsillerin tartışma konusu olmuştur.⁴⁵⁶ 431 yılında gerçekleşen Efes konsilinde Meryem "Tanrı doğuran (theotokos)" olarak kabul edilerek, İsa'nın

---

⁴⁵⁰ Mat. 28:19.

⁴⁵¹ Waardenburg, "Teslis".

⁴⁵² 2.Ko. 13:14.

⁴⁵³ Akdemir, *Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. İsa*, 102.

⁴⁵⁴ Mustafa Sinanoğlu, "İznik Konsili", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 15 Mayıs 2025).

⁴⁵⁵ Akkavak- Ünal, "Hıristiyanlıkta Teslis İnancı ve Teslis Karşıtlığı", 1466.

⁴⁵⁶ Akdemir, *Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. İsa*, 153-154.

doğrudan Tanrı olduğu ortaya atılmış ve onun tanrısal tabiatına dikkat çekilmiştir. 451 yılında da Kadıköy konsili gerçekleştirilmiştir. Efes konsilinde alınan kararlar reddedilerek, İsa'nın hem insani hem ilahi iki tabiatı da kabul edilmiştir.⁴⁵⁷ İlerleyen zamanlarda ise Kutsal Ruh'un sadece Baba'dan mı yoksa hem Baba'dan hem Oğul'dan mı sudur ettiği noktasında kiliseler arasında tartışmalar meydana gelmiştir. Kutsal Ruh'un, sadece Baba'dan sudur ettiğini Doğu Kilisesi (Ortodokslar) iddia ederken hem Baba'dan hem de Oğul'dan (filioque) sudur ettiğini kabul edenler ise Batı Kilisesi (Katolikler)dir.⁴⁵⁸ Bu tartışma konularının ortaya çıkmasıyla da Hıristiyanlık'ta mezhepler ortaya çıkmıştır.

Kur'an-ı Kerim'de, Hıristiyanlık'ın aksine teslis inancı kabul edilmemektedir. Allah'ın tekliği ve birliği kabul edilerek ona hiçbir ortak koşulmaması gerektiğine inanılmaktadır. Nitekim, *Kur'an-ı Kerim*'de geçen pek çok ayette bu konuya değinilmekte ve Hz. İsa'nın Tanrı olmadığı, Allah'ın üçlemeden biri olmadığı öne sürülmektedir. Bu ayetlere, Nisa suresinden örnek verilebilmektedir. Nitekim Nisa suresinde, Hz. İsa'nın yalnızca Allah'ın bir peygamberi olduğu vurgulanarak onun Allah'ın kelamı ve bir ruh olduğu aktarılmaktadır:

*“...Meryemoğlu İsa Mesih ancak Allah'ın peygamberi, Meryem'e ulaştırdığı kelimesi ve O'n (un tarafın)dan (yaratılmış) bir ruhtur. Öyleyse Allah'a ve peygamberlerine imân edin! “(Allah) üçtür” demeyin! Kendi hayrınıza olarak (bundan) vazgeçin! Allah, ancak tek bir İlahdır. O, çocuğu olmaktan münezzehtir!...”*⁴⁵⁹

Hz. İsa'nın, Allah'ın Hz. Meryem'e ulaştırdığı bir kelimesi olduğuna değinilmesi ve Hz. İsa'nın Hz. Meryem'den temiz bir şekilde, olağanüstü dünyaya gelmiş olması İslamiyet'te onun ilah olduğuna bir işaret olarak kabul edilmemiştir. O, sadece Allah'ın

⁴⁵⁷ Ömer Faruk Harman, “Konsil”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (Erişim 15 Mayıs 2025).

⁴⁵⁸ Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, 764.

⁴⁵⁹ en-Nisâ 4/171.

bir kulu ve peygamberidir. Ayet, teslise açıkça karşı çıkarak “Allah üçtür” denilmesine karşı çıkmaktadır. Ayrıca Maide suresinde de Hz. İsa’nın da kendisini İlah olarak nitelendirmediği ele alınmaktadır:

“Yine (o gün) Allah: ‘Ey Meryemoğlu İsa! insanlara: ‘Allah’ı bırakıp da beni ve annemi iki ilâh edinin!’ diye sen mi söyledin?’ buyurduğu zaman, (İsa) der ki: ‘(Yâ Rabbî!) Sen, (noksan sıfatlardan) münezzehsin! Benim için hak olmayan bir şeyi söylemem bana yakışmaz! Eğer onu söylemiş olsaydım, o takdirde (sen) onu muhakkak bilirdin! (Sen) benim nefsimde olanı bilirsin; fakat (ben) senin zâtında olanı bilmem!...’”⁴⁶⁰

Yine Maide suresinde teslis anlayışı inkâr edilmiş ve teslisi kabul edenler doğrudan kafir olarak nitelendirilerek onları büyük bir azabın beklediği vurgulanmaktadır:

“Şânım hakkı için, ‘Allah, üçün (üç ilâhın) üçüncüsüdür’ diyenler (teslis akidesine inanan hristiyanlar) kâfir olmuşlardır! Hâlbuki tek bir İlâhdan başka hiçbir ilâh yoktur! Buna rağmen eğer söylediklerinden vazgeçmezlerse, içlerinden inkâr edenlere mutlakâ (çok) elemli bir azab dokunacaktır!”⁴⁶¹

Verilen ayetlerden anlaşılacağı üzere, İslamiyet’te Hz. İsa sadece bir peygamber ve Allah’ın bir elçisidir. Ayrıca, Allah’ın bir kelimesi “Kelamullah” olarak nitelendirilmekle beraber tanrılığına dair herhangi bir vurgu ve işaret bulunmamaktadır. Aksine, Hristiyanların onu Tanrı olarak nitelendirmesi ve teslis inancını kabul etmeleri eleştirilerek bu inancı kabul edenler kafir olarak görülmüş ve onları bir azabın beklediği vurgulanmıştır.

MSTA’nın inanç ve öğretileri incelendiğinde teslis inancının olmadığı ve Tanrı’nın birliğinin vurgulandığı görülmektedir. Nitekim, bu konuda Abbie Whyte “Christian Elements in Negro American Muslim Religious Beliefs” isimli makalesinde

---

⁴⁶⁰ el-Mâide 5/116.

⁴⁶¹ el-Mâide 5/73.

‘MSTA’da Hıristiyanlık’taki gibi teslis inancının bulunmadığını, İsa’nın Tanrı formunda kabul edilmediğini, onun sadece Allah’ın bir peygamberi olduğunu ve Tanrı’nın birliğine inanıldığından bahsetmesi’ de bu durumu desteklemektedir. *Holy Koran*’da geçen, ‘Evrensel Allah birdir, ancak O birden fazladır; her şey birdir.’⁴⁶² ‘Dünyanın yaratıcı, faili ve yöneticisi olan tek bir Allah vardır; her şeye kadir, ebedi ve anlaşılmazdır.’⁴⁶³ İfadelerinden de anlaşılacağı üzere Tanrı’nın birliği vurgulanmakta ve tevhit inancı kabul edilmektedir. MSTA’da bulunan bu tevhit inancı İslamiyet’teki tevhit inancından biraz farklıdır. Çünkü, MSTA’da monoteist bir Tanrı anlayışının yanı sıra panteist bir Tanrı anlayışı dikkat çekmektedir. ‘Evrensel Allah birdir, ancak O birden fazladır; her şey birdir.’ Cümlesinde geçen “o birden fazladır ve her şey birdir.” ifadesi doğrudan panteizmi işaret etmektedir. ‘Ve İsa dedi ki: “Benim sözünü ettiğim Allah her yerdedir; O, ne duvarlarla çevrilebilir, ne de herhangi bir sınırla kuşatılabilir.”⁴⁶⁴ İfadesinde de Allah’ın her yerde olduğu ve onun bir sınırla kuşatılamayacağı tabiri de panteizme bir işaretidir. ‘Ama insanın kendisi ne bedendir ne de ruh; o bir ruhtur ve Allah’ın bir parçasıdır.’⁴⁶⁵ İfadesinden de insanın Allah’tan bir parça olarak vurgulanması da panteizmde Tanrı’nın her şeyde var olan tezahürüne bir işaret olarak algılanabilir. Ayrıca, bu ifadede insanın bir ruh olması ve Allah’tan bir parça olması İslamiyet’teki Allah’ın kendi ruhundan insana üflemesi anlayışı ile de örtüşmektedir.

“Tüm Tanrıçılık” olarak da bilinen panteizmde “evrende var olan her şey Tanrıdır” anlayışı bulunmaktadır. Bu anlayış, evrende var olan tüm dinlerdeki tüm Tanrılar’a inanmayı gerektirmektedir. MSTA’nın Tanrı anlayışı incelendiğinde, herkes için Tanrı’nın farklı olduğu herkesin Tanrı’yı aynı şekilde göremeyeceği ve gördüğü şekilde tanımladığı vurgulanmaktadır. Her insan Allah’ın bir parçasını görür ve onun

---

⁴⁶² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/4.

⁴⁶³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXV/1.

⁴⁶⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/12.

⁴⁶⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, I.

gördüğü parçasını isimlendirir ve tanımlar. Bundan dolayı, Tanrı'nın ismi her millette farklı şekilde ele alınmaktadır.⁴⁶⁶ 'Siz Brahmanlar ona Parabrahm dersiniz; Mısır'da Thoth'tur.; Yunanistan'daki Zeus, İbranice Yehova'dır; ama O her yerde nedensiz nedendir, her şeyin kendisinden büyüdüğü köksüz köktür.'⁴⁶⁷

Anlaşılabacağı üzere, MSTA'da teslis inancı bulunmamaktadır. Fakat *Holy Koran*'da geçen bazı ifadeler bu konuda kafa karışıklığına sebebiyet vermektedir. Örneğin İsa'nın Hindularla Allah'ın birliği hakkında konuşmuş olduğu 10. bölümde geçen 15. cümlede "Üçlü Allah (Triune Allah)" tabiri geçmektedir. Bu ifadeden neyin kastedildiği ve teslise bir işaretin olup olmadığı doğrudan anlaşılmamaktadır. Hem cümlenin devamında geçen 'Bütün insanlar Üçlü Allah'ı görmezler. Biri onu kudret Allah'ı olarak görür; diğeri düşünce Allah'ı olarak, bir başkası sevgi Allah'ı olarak.'⁴⁶⁸ hem de bir önceki cümlede bahsedilen: 'Bu evrensel Allah bilgelik, irade ve sevgidir.'⁴⁶⁹ Cümlesinde geçen "bilgelik, irade ve sevgi" kelimelerine bir atıf olabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca, Allah hakkında kullanılan "Babamız-Allah" tabiri ve İsa için kullanılan "Allah'ın Oğlu" tabiri teslisin var olup olmaması noktasında kafa karışıklığına sebebiyet vermektedir. Hıristiyan inancında var olan teslis inancının temel yapı taşları "Baba, Oğul ve Kutsal Ruh"tur. *Holy Koran*'da hiçbir şekilde Kutsal Ruh'un ele alınmaması MSTA'da teslis inancının olmadığını ama Tanrı ve peygamber inancı noktasında Hıristiyanlık'tan ve İslamiyet'ten farklılaşarak kendi sistematiklerini oluşturmuş olduklarını göstermektedir. Nitekim bu "Babamız-Allah" ve "Allah'ın Oğlu" tabirlerinin İsa'yı yüceltmek amacıyla kullanılmış olabileceği düşünülmektedir. İsa, Tanrı'nın oğlu olarak nitelendirildiği takdirde Tanrı'yı da doğal olarak Baba makamına konmuştur. Baba

---

⁴⁶⁶ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/13-18.

⁴⁶⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/19.

⁴⁶⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/15.

⁴⁶⁹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/14.

olarak nitelendirilmesi, Baba ifadesinin bir otoriteyi ifade etmesinden de kaynaklı olabilmektedir.

Allah'tan, Baba-Tanrı olarak bahsedilen cümlelere birkaç örnek verecek olursak; 'Ve İsa dedi ki: "Babamız- Allah bitkinin, tahılın, güvercinin, kuzunun gereksiz yere ziyan edilmesini istemez."⁴⁷⁰

'Bu fahişler ve hırsızlar Babam Allah'ın çocuklarıdır; ruhları O'nun gözünde sizinkiler ya da Brahmik rahipler kadar değerlidir.'⁴⁷¹

'Onlara Baba-Tanrı'dan, Allah'tan insanların yeryüzünde yaratabileceği cennetten, sınırsız sevinçten daha fazla bahsetmesi için yalvarıyor.'⁴⁷²

İsa'dan Allah'ın oğlu olarak bahseden cümlelere birkaç örnek verecek olursak; 'Ve sonra ayartıcı geldi ve dedi ki: 'Suçladığımız bu adam Yüce Allah'ın oğludur ve ben masumiyetini ilan ediyorum.'⁴⁷³

'Tanrılar Yunanlılara ve benzer dillere, insanlar tarafından yapılmış suretler aracılığıyla konuştular, ama Tek olan Allah, şimdi insanlarla, var olan ve sonsuza dek var olacak olan biricik Oğlu İsa aracılığıyla konuşuyor.'⁴⁷⁴

'Onları sevgiden başka hiçbir şey bir yapamaz; Allah dünyayı o kadar sevdi ki, insanın anlayabilmesi için oğlunu ete kemiğe büründürdü.'⁴⁷⁵

'O, bugünün Tanrı-insanıdır; ama yeryüzündeki herkes üstesinden gelecek ve Allah'ın oğlu olan O'nun gibi olacaktır.'⁴⁷⁶

---

⁴⁷⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VIII/17.

⁴⁷¹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, IX/11.

⁴⁷² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XII/12.

⁴⁷³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVI/13.

⁴⁷⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVII/6.

⁴⁷⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, II/20.

⁴⁷⁶ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XIX/37.

İsa, çarımıhtan kurtularak insanlığın en güçlü düşmanlarını yenerek etten oluşan insan bedeninin Allah'ın bedenine yükseldiğinin tek örneği olarak nitelendirilmektedir. Bedeninin, Allah bedeninde yükselmesiyle İsa, “Tanrı-insanı (God-man)” olarak nitelendirilmiştir. Yeryüzündeki herkes, İsa'nın yaptığı gibi düşmanı yenip Allah'ın suretine dönüşecek bir nevi Allah ile bütünleşecektir.⁴⁷⁷

2.3.4. Holy Koran'da İsa'nın Diğer İsimleri ve Mesihlik

Holy Koran, İsa hakkında bahsederken tam olarak 175 yerde “Jesus” ifadesi geçmektedir. “Immanuel” ifadesi ise iki yerde geçmektedir. Immanuel ifadesi, yeni Ahit'te de kullanılmakla beraber İsa için kullanılır ve “Tanrı bizimle” anlamına gelmektedir.⁴⁷⁸ “Nasıralı” olarak dört yerde bahsedilmekte. Ayrıca Yahudi olduğu da “Jewish Master (Yahudi Usta), Jewish Boy (Yahudi Çocuk), Jewish Sage (Yahudi Bilge), Hebrew Prophet (İbrani Bilge)” şeklinde vurgu yapılmaktadır. İki yerde “Rabboni” ifadesi geçmektedir. Rabboni ifadesi, Yahudi kültüründe kullanılmakla beraber “Öğretmenim/ Efendim” anlamında kullanılan Aramice bir kelimedir. “Lord” kelimesi Rab anlamında hem Allah için hem İsa için kullanılmıştır. ‘Pilatus, Rab İsa’yı kurtarmak için bu batıl inançtan yararlanmayı düşündü ve Yahudilerin huzuruna çıkıp şöyle dedi’⁴⁷⁹ ‘Yüce Tanrı- Allah antlaşması: “Babana ve annene saygı göster ki, Tanrın Rab Allah sana verdiği yeryüzünde ömrün uzun olsun!”⁴⁸⁰ İsa için, *Holy Koran*'da “logos” kelimesi sadece bir yerde geçmektedir. ‘Haberci yolu açmıştı; logos insanlara sevginin tezahürü olarak tanıtılmıştı ve şimdi ilahi hizmetine başlamalıydı.’⁴⁸¹ Logos kelimesi, kelime anlamı olarak Grekçede “söz, kelimeler ve makul bilgi” gibi anlamlara gelmektedir. İsa Mesih'e Yuhanna incili tarafından verilen bir isimdir.⁴⁸² Hristiyan dini teolojisinde

⁴⁷⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XIX/29-37.

⁴⁷⁸ Mat. 1:23

⁴⁷⁹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVI/12.

⁴⁸⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XLVIII/9.

⁴⁸¹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XV/1.

⁴⁸² Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, 373.

“logos” her şeyin başlangıcıdır ve bizzat Tanrıdır. Söz (logos), Tanrı ile beraberdir ve yaşam onun aracılığıyla var olmuştur.⁴⁸³ Nitekim, Yuhanna İncilinde Logos için şöyle bahsedilmektedir: ‘Başlangıçta söz vardı. Söz Tanrı’yla birlikteydi ve Söz Tanrıydı. Başlangıçta O, Tanrı’yla birlikteydi. Her şey O’nun aracılığıyla var oldu, var olan hiçbir şey O’nsuz olmadı.’⁴⁸⁴ Ayrıca, bu Logos’un insan bedenine bürünüp insanlarla birlikte yaşadığı Yuhanna İncilinde şu şekilde aktarılmaktadır: ‘Söz, insan olup aramızda yaşadı. O’nun yüceliğini- Baba’dan gelen, lütuf ve gerçekle dolu biricik Oğul’un yüceliğini gördük.’⁴⁸⁵ Ve Allah’ın biricik oğlu ifadesinden anlaşılacağı üzere burada bahsedilen Söz (logos), İsa’nın bizzat kendisidir. Yani Hıristiyan dini terminolojisinde logos, İsa olarak nitelendirilmektedir. *Holy Koran*’da geçen ifade incelendiği takdirde, sevginin tezahürü olarak Logos’tan bahsedilmesi, onun Hıristiyanlık’ta olduğu gibi İsa olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. Logos ile ilgili başka herhangi bir yerde bir ifade geçmemesi üzerine logos hakkında kesin bir bilgi bulunmamaktadır.

İsa’nın yaşadığı yıllarda Yahudi halkı, kendilerini kurtarıcı olarak gördükleri Mesih için büyük bir bekleyiş içerisindeydi. Kitabı Mukaddes’in Yeni Ahit bölümünde de Yahudilerin beklediği bu Mesih’in İsa olduğu aktarılmaktadır. “Mesih” kelimesi kelime anlamı olarak Arapçada; “meshetmek, seyahat eden, ölçmek, günahlardan temizlenmiş”⁴⁸⁶, İbranicede ise; “kutsanmış” anlamında kullanılmaktadır. Yunancada ise; Mesih için “Christos” kelimesi kullanılmakta ve “yağlanmış, kutsanmış” anlamına gelmektedir.⁴⁸⁷ Yahudi dini geleneğinde Mesih inancı bulunmakla beraber Mesih bir kurtarıcı olarak görülmektedir. Yahudi inancında bu kurtarıcı Mesih, henüz gelmemiş olan ve Davut soyundan gelecek olan bir Kral’dır. Hıristiyan inancına göre ise Mesih,

---

⁴⁸³ Muhammet Tarakçı, “Hıristiyanlıkta Logos Doktrini”, *Milel ve Nihal: İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi* 8/1 (Nisan 2011), 202-203.

⁴⁸⁴ Yu. 1:1-3.

⁴⁸⁵ Yu. 1:14.

⁴⁸⁶ Ethem Ruhi Fıçlalı, “Mehdi ve Mesih İnancı Üzerine (Mezhepler Tarihi Açısından Bir Bakış)”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 25 (1981), 179.

⁴⁸⁷ Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, 490.

doğrudan İsa'nın kendisi olmakla beraber Mesihlik İsa'nın yeniden dirilişten sonra dünyaya yeniden dönmesini ifade etmektedir. İslam inancında ise Mesih, İsa için kullanılmakla beraber kurtarıcı veya tanrısal bir figür olarak görülmemektedir.⁴⁸⁸

Holy Koran'ın Mesih anlayışı, insanlara rehber olup yol gösteren kişi olarak ele alınarak doğrudan İsa kastedilmektedir. İsa için "Messiah/ Messiahship"⁴⁸⁹ ifadeleri kullanılmaktadır. İsa, farklı milletlere gidip onlara hakikat hakkında yol gösterip kendi Mesihliğini ilan etmiştir. MSTA üyelerinden de beklenen Mesih'in habercisi olmak ve onun yolunu açıp ona yardımcı olmaktır. 'Sizin buradaki göreviniz haberci olmaktır; çünkü Mesih'in önünden giderek O'nun yolunu açacak ve halkı Krallarını kabul etmeye hazır hale getireceksiniz.'⁴⁹⁰ İnsanlar İsa'nın Mesih olduğuna dair bir kanıt göstermesini ve bir mucize göstermelerini istemişlerdir 'İnsanların karşısına çıktığımda ve Mesihliğime dair bir kanıt istediklerinde ne diyeceğim?'⁴⁹¹ bunun üzerine İsa Mesihliğinin bir mucizeye ve kanıtı ihtiyacının olmadığını sözleri ve eylemlerinin Mesihliğine bir alamet olarak yeterli olacağını aktarmıştır: 'Hayatın her alanındaki sözlerim ve eylemlerim Mesihliğimin kanıtı olacaktır.'⁴⁹² MSTA da Mesih'in kurtarıcı bir figür olarak kabul edilmesi ve ölümden sonra tekrar dirilmiş⁴⁹³ olması açısından Hıristiyanlık'taki Mesihlik anlayışı ile benzerlik göstermektedir. Fakat *Holy Koran* metninden anlaşılacağı üzere Mesihlik sadece İsa'ya has değildir. İnsanlar İsa'yı örnek aldıkları takdirde, onlar da İsa gibi olup Allah ile bütünleşebileceklerdir. Bu açıdan Hıristiyanlık'tan farklılık göstermektedirler. 'Benim yaptıklarımı tüm insanlar yapacaktır ve ben neysem, tüm insanlar da olacaktır.'⁴⁹⁴ Ayrıca İsa, Mesih olarak örnek alınır ama bir Tanrı veya Hıristiyanlık'taki gibi Tanrılaştırılan bir figür değildir. Hıristiyan dini

⁴⁸⁸ Fıçlalı, "Mehdi ve Mesih İnancı Üzerine (Mezhepler Tarihi Açısından Bir Bakış)", 182-183.

⁴⁸⁹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, IV/10; XV/9-10.

⁴⁹⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, IV/10.

⁴⁹¹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XV/5.

⁴⁹² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XV/9-10.

⁴⁹³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVIII/39.

⁴⁹⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XIX/30.

inancına göre kurtuluş, Mesih aracılığıyla gerçekleştirilebilir ve Mesih çarmıha gerildiğinde insanlık asil günahından arınmış bunun kefareti İsa ölererek ödemiştir.⁴⁹⁵ Fakat MSTA buna karşı çıkararak insanın kurtuluşunun Mesih aracılığıyla olma düşüncesine karşı çıkmış ve kurtuluşun bireysel olduğu düşüncesi desteklenmiştir. MSTA bu inancı kabul etmeyerek, kurtuluşun bireyselliğini kabul eder ve insanlar kendisine İsa'yı örnek aldığı takdirde hepsinin İsa gibi olup Allah'ın katına yükselerek, Allah ile bir olabileceğine inanmaktadırlar.

MSTA'nın, İsa'yı bir Mesih olarak görüp ama onu kurtarıcı bir figür olarak benimsememesi onu sadece bir rehber olarak görmesi inancı İslamiyet'teki Mesihlik inancı ile benzerlik göstermektedir. İsa'nın Mesih olarak dünyaya tekrar geri döneceği inancı MSTA'da bulunmamaktadır. 'Nasıralının bedeninin dönüştüğünü gördüler. Ölümlü halden ölümsüz hale dönüştüğünü ve sonra da yok olduğunu gördüler.'⁴⁹⁶ Bu açıdan ise hem Hıristiyanlık'ta hem de İslam'dan farklılık göstermektedir.

2.4. Yahya Figürü ve Vaftiz

Holy Koran'da Yahya'dan ilk olarak, İsa'nın doğumunu anlatırken bahsedilmektedir. Herod'un tahtına rakip olacak olan çocuğun ölümü haber verilirken Yahya'nın da öldüğü bildirilmiştir. Fakat Yahya ölmemiştir. *Holy Koran*'ın 2. bölümünde, Yahya'nın annesiyle birlikte Yahudiye tepelerine gittiğinden bahsetmektedir. Elihu ve Salome,⁴⁹⁷ Yahya'yı ve annesi Elizabet'i bulmaları için birilerini görevlendirmiş ve onları bulup Zoan'a getirtmiştir. Yahya'dan bir de 4. Bölümde bahsedilmektedir. On iki yaşındayken annesinin ölmesinden ve annesini Hebron mezarlığında bulunan babası Zekeriya'nın yanına gömüldüğünden bahsetmektedir. Bu

⁴⁹⁵ Aydın, "Hıristiyanlık", 93.

⁴⁹⁶ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVIII/39.

⁴⁹⁷ Öğretmen olarak nitelendirilen mistik figürlerdir. Elihu, İncil'deki Eyyüp kitabında da ismen geçmektedir fakat buradaki Elihu ile doğrudan ilişkilendirilemez. Salome, antik Yahudi tarihinde bu isimde birkaç figür bulunmaktadır ama bu figürlerin *Holy Koran*'da bahsedilen Salome ile doğrudan bir ilişkisi bulunmaz.

bölümde ayrıca, Yahya'dan “müjdeleyici” olarak bahsedilmektedir. Burada müjdeleyiciden kastedilen, Yahudi teolojisindeki “Mesih’in gelişine zemin hazırlayan figür” ve Hıristiyan teolojisindeki “Mesih’i müjdeleyen ve onun öncüsü” anlayışı ile paralellik göstermektedir. Nitekim *Holy Koran*’da buna paralel olarak: ‘Sizin buradaki göreviniz haberci olmaktır; çünkü Mesih’in önünden giderek O’nun yolunu açacak ve halkı krallarını kabul etmeye hazır hale getireceksiniz.’⁴⁹⁸

‘Bebeklik çağında senin için adak adanmış ve Nazarit olmuştun. Ustura yüzüne ya da başına değmeyecek, şarap ya da ateşli içkilerden tatmayacaksın’⁴⁹⁹ Bu cümlede de Yahya’nın bir “Nazarit” (Tanrı’ya adanmış) olduğu vurgulanarak bunun göstergesi olarak şarap içmemesi ve saçını kesmemesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu noktada, Kitabı Mukaddes’in Eski Ahit bölümündeki Çöldeki Sayım kısmında ele alınan adanmışlık düşüncesi ve bunun gerektirdikleri ile paralellik göstermektedir:

“Rab Musa’ya şöyle dedi: “İsrail halkına de ki, ‘Eğer bir erkek ya da kadın RAB’be adanmış kişi olarak RAB’be özel bir adak adamak isterse, şaraptan ya da herhangi bir içkiden kaçınacak, şaraptan ya da başka içkilerden yapılmış sirke içmeyecek. Üzüm suyu da içmeyecek. Yaş ya da kuru üzüm yemeyecek. RAB’be adanmışlığı süresince çekirdekten kabuğuna dek asmanın ürününden hiçbir şey yemeyecek. RAB’be adanmışlığı süresince başına ustura değmeyecek. Kendini RAB’be adadığı günler tamamlanincaya dek kutsal olacak, saçını uzatacak.’”⁵⁰⁰

30. cümlede Yahya için “Brother Nazirete” ifadesi kullanılmakla beraber bu ifade ile onun bir nazarit olarak kabul edildiği anlaşılmaktadır. Yahya da bu tabiri kabul etmiştir. Mantheno’nun⁵⁰¹ yanında kalarak ondan bir müjdeleyicinin görevlerinin neler olduğunu ve vaftizi öğrenmiştir. Vaftiz bir nevi, hazırlık amaçlı ruhsal bir arınma ritüeli

---

⁴⁹⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, IV/10.

⁴⁹⁹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, IV/13.

⁵⁰⁰ Say. 6:1-5.

⁵⁰¹ Yahya’yı eğiten ve onu vaftize hazırlayan öğretici rehber. (Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, IV.)

olarak ortaya çıkmaktadır. Tüm İsrail erkekleri, bu arınma ritüelinden geçip yıkanmalıdır. Ama İsrail erkeklerine öncü olarak öncelikle Yahya'nın yıkanması gerektiğini ve insanlara da yıkanmalarının gerektiğini öğretmelidir. Mantheno, vaftiz ritüelini ve içerdiği anlamı Yahya'ya öğretmiştir ve Yahya Şeria ırmağında yıkanmıştır.⁵⁰²

Hristiyanlık'ta suya batırma ritüeli olan vaftiz; günahkarlık, saygısızlık gibi durumların orta çıkmasıyla ve dine yeni bir üye girdiği zaman gerçekleştirilmektedir.⁵⁰³ Hristiyanlık ve MSTA'a ya göre karşılaştırılacak olursa vaftiz ritüelinin su ile gerçekleşmesi ve ikisinde de maddi arınmadan ziyade, manevi bir arınmayı ifade ettiği söylenmektedir. En temel farklılık, Mantheno adında bir öğreticinin vaftizi Yahya'ya öğretmesidir. Bir diğer farklılık ise Hristiyanlık'ta vaftiz; İsa Mesih'in insanoğlunu asli günah kirinden arındırmak için çarpmıha gerilip tekrar dirilmesine inanmanın sembolik bir göstergesi olarak kabul edilerek vaftiz esnasında bireyin suya girmesi ölüm anını simgelerken sudan çıkması ise ölümden sonra dirilmeyi simgelemektedir.⁵⁰⁴ MSTA'ya göre bu durum sadece İsa'ya hazırlık olarak nitelendirilmektedir.⁵⁰⁵

Yahya, Mantheno ile yaptığı eğitimini tamamlayıp Hebron'a geri dönmüştür. Bazıları ona "Engedi Ermişi" (Hermit of Engedi), bazıları da "O tepelerin vahşi adamı" adını vermektedir. Yahya otuz yaşına geldiği zaman, ziyaret temek amacıyla Yeruşalim'e gitmiştir. Orada, yedi gün boyunca Pazar alanında sessizce durmuş ve kimseyle konuşmamıştır. Gerek kahinler gerek din bilginleri gerek de diğer halklar o tepelerden gelen münzeviyi görmek için Pazar alanına gelip onu görmek istemiştir. Fakat Yahya konuşmayınca hiç kimse onunla konuşmaya cesaret edememiştir. Bu sessizlik süresi sona erince Yahya ayağa kalkıp Kral'ın geleceğini haber vererek İsrail halkını bu Kralı karşılamak için hazırlanmaya davet etmiştir. Daha sonra da ortadan kaybolmuştur. Herkes

---

⁵⁰² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, IV/1-31.

⁵⁰³ Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, 776.

⁵⁰⁴ Şinasi Gündüz, *Hristiyanlık* (Ankara: TDV Yayın Matbaacılık, 2022), 161.

⁵⁰⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, IV/19-31.

Yahya'nın bu davetinden dolayı endişelenmiştir. Birkaç gün sonra Yahya, tekrar ortaya çıkıp aynı şeyleri tekrar söyleyip Kral'ı karşılamak için insanları davet etmiştir. Ardından tekrar ortadan kaybolmuştur. Aradan günler geçip Yahudilerin bayram günü gelince, Yahya tapınağın avlusunda tekrar görünmüş, insanları Kral'ı karşılamak için hazırlığa tekrar davet etmiş ve başka tavsiyelerde de bulunmuştur. Ardından, tekrar ortadan kaybolmuştur. Yahya'nın bu söylediklerinden kahinler ve din bilginleri rahatsız olup onu bularak zarar vermek istemişlerdir. Ama halk Yahya'nın söylediklerinin doğruluğuna inanıp onun yanında olunca ona zarar vermeye çekinmişlerdir.⁵⁰⁶ Burada Yahya'nın geleceğini ve insanların onun gelmesi için hazırlık yapmaya davet ettiği kişi "İsa Mesih" olarak değerlendirilmektedir. Nitekim Yahya'nın görevi: 'Sizin buradaki göreviniz haberci olmaktır. Çünkü Mesih'in önünden giderek O'nun yolunu açacak ve halkı krallarını kabul etmeye hazır hale getireceksiniz.'⁵⁰⁷ şeklinde bahsedildiği İsa Mesih'in gelişi için halkı hazırlamaktır.

Hıristiyanlık'ta vaftiz ritüeli; tüm Hıristiyanlar tarafından kabul edilen sakramentlerden bir tanesi olarak kabul edilmekle beraber, temelde İsa Mesih'in kilisesine kabulü ve Mesih'in bedenine aidiyeti sembolize etmektedir.⁵⁰⁸ MSTA'ya göre vaftiz, bir sakramentten ziyade ahlaki ve sembolik olarak arınma ritüeli olarak nitelendirilmektedir. Burada yıkanmadan kastın bedeninin temizlenmesi değil de ruhun temizlenip arınmasının vurgulanması, Sabiilik'teki 'su ile temizlenme' ile benzerlik taşıyan bir özelliktir.⁵⁰⁹ *Holy Koran*'da vaftiz ritüelinin nasıl yapıldığına dair herhangi bir açıklama bulunmadığı için bu süreç karşılaştırılamayacaktır.

---

⁵⁰⁶ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XIV.

⁵⁰⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, IV/10.

⁵⁰⁸ Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, 776.

⁵⁰⁹ Aydın, *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*, 658.

Hıristiyanlık'ta Yahya, İsa Mesih'in gelişi için toplumu hazırlayan ve onu müjdeleyen bir peygamber olarak nitelendirilirken⁵¹⁰ İslamiyet'te onun Hz. Zekeriya'nın oğlu olduğuna ve onun yaşlılığında mucizevi bir şekilde dünya geldiğinden bahsetmekte: *'(Allah şöyle buyurdu:) "Ey Zekeriyâ! Şübhesiz biz, seni bir oğul ile müjdeliyoruz ki onun adı Yahyâ'dır; daha önce ona kimseyi adaş yapmadık." (Zekeriyâ) dedi ki: "Rabbim! Hanımım kısır olduğu ve (ben de) gerçekten ihtiyarlığın son demine vardığım hâlde, benim için bir oğul, nasıl olur?"*⁵¹¹ ve haksızlıkla öldürülen peygamberlerden olduğundan bahsederek onun vaftizci olduğuna veya İsa'yı müjdelemek için geldiğine bir vurgu yapılmamaktadır. MSTA'ya göre ise Yahya, hem İsa Mesih'in gelmesi için müjdeleyici olarak nitelendirilirken aynı zamanda da Mantheno aracılığıyla ezoterik bilgiye ulaşarak arınmış bir figür olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.5.Holy Koran'daki Dikkat Çeken Diğer Unsurlar

2.5.1. Kurban ve Namaz İnancı

MSTA'ya göre kurban inancı İslamiyet veya Yahudilik gibi dinlerde olduğu gibi kanlı kurban uygulaması ile ilişkilendirilmemektedir. Onlara göre kurban, Allah'a bir yiyecek ya da bir hayvanın sunulup ziyan edilmesi ile gerçekleşmemektedir: 'Ve sonra halk sordu: "Kime armağan götüreceğiz? Nerede kurban sunalım? Ve İsa dedi ki: "Babamız-Allah bitkinin, tahılın, güvercinin, kuzunun gereksiz yere ziyan edilmesini istemez"⁵¹² *Holy Koran*'a göre kişi, Allah'a bir kurban sunağı sunup kurbanın ziyan olmasına sebebiyet vereceğine o kurbanı ihtiyacı olan birisine armağan etmesi daha doğru olacağını vurgulamaktadır. 'Allah'a kurban sunacağınız zaman, armağan ettiğiniz tahılı ya da eti alın ve yoksulların sofrasına koyun'⁵¹³

---

⁵¹⁰ Mat. 3:1-6.

⁵¹¹ Meryem 19/7-8.

⁵¹² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VIII/16-17.

⁵¹³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VIII/19.

Holy Koran'a göre kurban uygulaması, daha ahlaki bir öğreti olmasının yanında bireyin nefsi arzularını yenmesini için içsel bir mücadele olarak kalplerini kurban olarak sunmaları ile sembolize edilmiştir: 'İnsan kalplerini sunaklarınız yapın ve kurbanlarınızı sevgi ateşiyle yakın.'⁵¹⁴ Bu durumun aksine, aynı bölümde geçen bir diğer cümlede insanların Allah'ın gazabından kurtulmasının yollarından bahsederken, kutsal kitabın herhangi bir yerinde daha önce namaz kılmaya dair bir emir veya tavsiye geçmezken ve MSTA'nın uygulamalarında namaza dair bir öğe bulunmazken, insanı namaz kılmaya sevk etmektedir. Eğer namaz kılmak ile bu gazaptan kaçılmazsa, kurban sunarak Allah'ın gazabından kurtulmayı tavsiye etmektedir: 'Onlara, Allah'ın gazabını namaz kılarak engellemelerini, namazlarıyla O'nun rızasını kazanamadıkları zaman, Kurbanlık hayvanlar veya kuşlarla O'nu satın almalarını emret'⁵¹⁵ burada daha önceki cümlelerde kurban sunmanın doğru olmadığını vurgularken, daha sonra kurban sunmayı tavsiye etmesi bir çelişki olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, namaz uygulamasının MSTA da görülmemesi halinde yine de namazı tavsiye etmesi de kafa karıştırıcı bir unsur olsa da namazdan kastedilenin İslamiyet'teki gibi bir ibadet olmayıp başka bir şeyi kastetmesi de muhtemeldir.

2.5.2. Put İnancı

Holy Koran, puta tapınmaya karşı çıkararak putu Allah'a ulaşmak için bir aracı olarak kabul etmenin doğru olmayacağını ve insanların Allah'a manevi olarak kalpleri ile ulaşabileceklerini vurgulamaktadır: 'Allah dillerin gürültüsünde yaşamaz; O'na hiçbir put tapınağından yol yoktur. Allah'ın insanla buluşma yeri kalptir. O, kısık bir sesle konuşur; işiten de sükûnet bulur.'⁵¹⁶ Puta tapanlara açık bir eleştiri uygulayarak onlara putlarını yıkmaları gerektiğini emretmektedir: 'Putlarınızı yıkın; sizi duymazlar, bütün kurban

---

⁵¹⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VIII/22.

⁵¹⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/21.

⁵¹⁶ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VIII/6-7.

sunaklarınızı alevler için yakıtla dönüştürün'⁵¹⁷ Buradan anlaşılacağı üzere MSTA'ya göre; İnsan ile Allah arasına gerek put gerek kurban olsun hiçbir aracının girmemesi, insanın bizzat Allah'a manevi olarak ruhsal yollarla ulaşması gerekmektedir. Bu duruma ek olarak, günahlarından arınmak veya affedilmek için hiçbir aracıya ve şefaata ihtiyacının olmadığını vurgulamaktadır: 'İnsan Allah'ı kendisiyle bir olarak, Baba Allah olarak gördüğünde, şefaata etmek için hiçbir aracıya, hiçbir rahibe ihtiyaç duymaz.'⁵¹⁸

2.5.3. Dikkat Çeken İsimler

Holy Koran'da tarihsel figürlerin bulunmasının yanı sıra, tarihte daha önce geçmemiş *Holy Koran*'da bulunan mistik karakterler de bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak; Mantheno, Elihu, Salome, Lamaas Bramas, Ach, Barata Arabo, Jezia ve Mengste isimleri geçmektedir. Bu isimler genellikle, İsa veya Yahya'ya rehberlik eden öğretmenler ortaya çıkmaktadır. Ayrıca diğer dinlerde veya tarihi bir öğe olarak ortaya çıkan ve *Holy Koran*'da da geçen bazı figürler bulunmaktadır. Bunların başında İsa, Yahya, Zekeriya, Meryem, Elizabet, Yeşu, Goliat (Calut) ve Apollo gelmektedir. Ayrıca bazı karakterler diğer dinî geleneklerde veya tarihsel kaynaklarda yer almakla birlikte, *Holy Koran*'da farklı bir anlatımla ele alınmaktadır. Tarihsel kaynaklardan farklı ele alınan bu kişiler şunlardır:

Ravanna: *Holy Koran*'da Ravanna, zengin ve adil bir Hindistan kraliyet prensi olarak geçmektedir. İsa adında bir çocuğun, insanları uyarmak için geldiğini ve onun peygamber olduğuna bir işaret olarak yıldızın belirlediğini duyunca İsa'yı merak etmiş ve onu görmek için Nasıra'ya gelmiştir. İsa ile görüşmüş ve geri dönerken onu da yanında götürüp Brahma'nın bilgini öğrenmesini istemiştir. Bunun üzerine henüz çocuk olan İsa

---

⁵¹⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VIII/21.

⁵¹⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/22.

ile Hindistan'a gittikleri ve Jagannath Tapınağında⁵¹⁹ Vedaları ve Mani yasasını öğrendiği aktarılmaktadır.⁵²⁰ Daha sonra İsa, oradan ayrılarak Nasıra'ya tekrar dönmüştür. Çarmıha gerilip tekrar dirildikten sonra ise, İsa'nın Ravanna'nın vermiş olduğu bir ziyafet toplantısında tekrar görüldüğü, ölümden dirildiğini ve bunu tüm insanların yapıp ölümsüzlüğe kavuşabileceğini oradaki tüm insanlara aktarmıştır.⁵²¹ Hint dini geleneğinde de Ravanna figürü karşımıza çıkmaktadır. Buradaki figür *Holy Koran*'dan biraz farklıdır. Bir Hindu destanı olan Ramayana'da geçen bir karakterdir. Hindu geleneğinde kötülüğü temsil eden bu karakter şeytanların on başlı kralı şeklinde resmedilmektedir.⁵²²

Udraka: *Holy Koran*'da İsa'nın Hindularla Allah'ın birliği hakkında konuştuğu bölümde Udraka'nın bir lider olduğu anlaşılmaktadır ve bu liderin Hindu rahiplere vermiş olduğu bir ziyafette İsa'nın insanlara, Allah'ın birliği hakkında bir konuşma yaptığından bahsedilmektedir.⁵²³ Tarihte bu isme benzer olarak sadece Budizm'deki Buda'nın öğretmenlerinden biri olan Udraka Ramaputra (Uddaka Ramaputra) bulunmaktadır.⁵²⁴ Bu iki figür birbiriyle çok örtüşmemektedir. Çünkü *Holy Koran*'da bu figür, Hindu olarak bahsedilirken tarihte bir Budist olarak geçmektedir.

Vidyapati: *Holy Koran*'da Kapavitsu tapınağının şefi olarak ele alınan bu figür, İsa'nın bir bilge olduğunu vurgulamıştır.⁵²⁵ Fakat tarihte Kapavitsu adında bir tapınağa rastlanmamakla birlikte Vidyapati'de 15.yy.'da yaşamış bir Hint şairi olarak ortaya çıkmaktadır.⁵²⁶

---

⁵¹⁹ Hinduizm'de Vişnu'nun bir formu olan Tanrı Jagannath'a ve onun kardeşlerine adanmış bir tapınaktır. Hindistan'ın Odisha eyaletinde bulunmaktadır. ("Jagannath Temple, Puri", *Wikipedia*, (Erişim 27 Mayıs 2025).)

⁵²⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, VI/1-20.

⁵²¹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XIX/1-21.

⁵²² *Britannica*, "Ravana" (Erişim 20 Mayıs 2025).

⁵²³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, X/1-2.

⁵²⁴ Damien Keown, *A Dictionary of Buddhism* (Oxford; New York: Oxford University Press, 2003), 315.

⁵²⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XI/41-42.

⁵²⁶ *Britannica*, "Vidyapati" (Erişim 24 Mayıs 2025).

Claudas: *Holy Koran*'da Claudas ve karısı Jüliet'ten, Roma'da yaşayan ve Tiberus'un hizmetkarı olarak bahsedilmektedir. İsa, onlar hakkında kendisinin Roma'daki elçisi olarak bahsetmektedir.⁵²⁷ buna ek olarak Kral Arthur⁵²⁸ edebiyatında bu isimde "Çorak Topraklar" adında bir krallığı yöneten kurgusal bir kral bulunmaktadır.⁵²⁹ Fakat bu kralın *Holy Koran*'da bahsedilen kişi olmayacağı düşünülmektedir. Ayrıca tarihte bilinen Roma imparatoru Tiberius Claudius Caesar Augustus Germanicus ile ismen benzetilmektedir ama ikisinin aynı kişi olmadığı düşünülmektedir.

2.6. Kutsal Metinleri Işığında Ahlaki Öğretiler ve Sosyal Hayat

Noble Drew Ali tarafından yazılmış olan *The Holy Koran of Moorish Science Temple of America*, toplumun ve bireysel ahlakın nasıl yeniden inşa edileceğine dair kapsamlı bir talimat sunmaktadır. Afro-Amerikan dini düşüncesi, Hıristiyanlık, İslam ve Doğu mistisizminden bazı öğeleri birleştiren kendine özgü bir doktriner yapısı bulunmaktadır. Bu kutsal kitap; birey, toplum ve Tanrı üçgeni arasında uyumlu bir ilişki kurmak için sosyal adalet, sosyal sorumluluk ve uyum gibi fikirleri kullanmaktadır. Ayrıca ahlaki özelliklerin insan kurtuluşunun önemli unsurları olduğunu vurgulamaktadır. Özellikle ahlaki öğretiler ve sosyal hayata dair tavsiyeler kitabın üçüncü bölümünde daha çok yer almaktadır.

2.6.1. Ahlaki Öğretiler

Holy Koran, insan doğasının "alt benlik" ve "üst benlikten" oluşan iki boyutlu yönüyle ele almaktadır. Üst benlik, Tanrı'nın insanlığın içindeki tezahürü ve sevgi, adalet ve tevazu gibi erdemlerin taşıyıcısı olarak tasvir edilmektedir. Buna karşılık, alt benlik bencillik, kibir, şehvet ve öfke gibi dünyevi dürtülerin kaynağı olarak ele alınmaktadır.

---

⁵²⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XVII/16-27.

⁵²⁸ Orta çağ romanlarında yer alan efsanevi bir İngiliz Kralı. (*Britannica*, "Kral Arthur" (Erişim 31 Mayıs 2025).)

⁵²⁹ Samuel N. Rosenberg- Carleton W. Carroll (ed.), *Lancelot-Grail: The Old French Arthurian Vulgate and Post-Vulgate in Translation* (Woodbridge: Brewer, 2010), 3.

Metin, insanın kurtuluşunun alt benliğini azaltarak ve yüksek benliğinin hayatına rehberlik etmesine izin vererek elde edilebileceğini öne sürmektedir.⁵³⁰ Bu bağlamda, dışsal ritüellerden ziyade içsel çatışma ve değişim insanı kurtuluşa götürmektedir.

Holy Koran'da ön plana çıkan ahlakî öğretiler arasında insanın adaletli olması bulunmaktadır. Statü fark etmeksizin yoksul veya zengin herkese karşı insanın adaletli davranması gerekmektedir. Çünkü toplumun huzuru ancak adalet ile sağlanabilmektedir.⁵³¹ Ahlaklı bir MSTA üyesi; adaletli olmalı, yoksullara ve muhtaçlara her zaman yardım eden bir hayırsever olmalıdır. İnsanlar sadece maddi anlamda hayırseverlik değil manevi anlamda da hayırsever olup onların sıkıntılı anlarında yardımcı olmalı, onlardan gelen zararları affedip kötülüklerine kötülükle karşılık vermemelidir.⁵³² Her zaman elinde olanlar için şükretmelidir. Çünkü şükreden insanın kalbi; meyvelerin, çiçeklerin ve otların üzerine düşen bulutların gölgesi gibidir. Fakat şükretmeyen insanın kalbi, kum çölü gibidir. Üzerine yağın yağmuru tüm açgözlülükle içerisine çeker ama asla doymaz.⁵³³ Yalandan her zaman kaçınmalı, iki yüzlülük ve hilekarlıktan uzak durmalıdır.⁵³⁴ Bir insan olarak kendinin kim olduğunu ve niteliklerini bilmelidir. Kendini tanıırken yaratıcısını da tanımalı ve onu her zaman huşu içinde övmelidir.⁵³⁵

Ön plana çıkan ahlaki öğretiler içerisinde en merkezi olan, sevgi ve saflıktır. Sevgi yalnızca bir ahlaki öğreti olarak karşımıza çıkmamakta aynı zamanda bir kurtarıcı güç olarak tasavvur edilmektedir. Sevgi sayesinde kişi Tanrı ile yeniden bütünleşebilmektedir. Bu anlayış Hıristiyanlığın “agape”⁵³⁶ (ilahi sevgi) doktrinini akla getirmektedir. *Holy Koran*'da geçen “kurtarıcı sevgidir” ifadesi, sevginin basit bir

---

⁵³⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, III/5-21.

⁵³¹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXI/1-13.

⁵³² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXII/1-8.

⁵³³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXIII/1-4.

⁵³⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXIV/2-3.

⁵³⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXVI/1-2.

⁵³⁶ Yu. 3:16.

duygunun ötesine geçtiğini, ilahi bir ilkeyi ve varoluş için temel bir gerekliliği temsil ettiğini göstermektedir.⁵³⁷ Buna ek olarak, bilgiden ziyade bilgece davranmayı vurgulayan bir ahlak felsefesinin altı çizilmektedir. Bilgelik, engin bilgiye sahip olmakta ya da karmaşık fikirler geliştirmekte değil, daha ziyade öz farkındalığa sahip olmakta ve içsel sükûnete ulaşmakta bulunmaktadır.⁵³⁸

2.6.2. Sosyal Hayat

Holy Koran, her ne kadar bireyin içsel gelişimini ön planda tutsa da bu gelişime toplumsal sorumluluk duygusunun eşlik etmesi gerektiğini savunmaktadır. Bir kişi ancak toplumla ilişkilerinde adil ve ahlaki davrandığında “erdemli” sayılabilmektedir. Bu çerçevede genellikle adaleti temel bir ilke olarak vurgulamaktadır. Birey; mal ve gücün varlığı ile sınanacaktır. Bireyin; haksız kazanç, aldatma ve emanete ihanetten kaçınması gerektiği açıkça belirtilmektedir. Bir MSTA üyesi yalan söylememeli, hizmetinde çalışan insanlara aldatmamalı, hırsızlık yapmamalı, yoksulu ezmemeli, alışverişte karşı tarafı aldatmamalı, borcuna sadık olmalı ve komşusunun malına yan gözle bakmamalıdır. Eğer bunlara uymayıp bir günah işlerse ne kısa sürede bu günahını telafi etmelidir.⁵³⁹ Bu ilkeler Yahudi dini geleneğindeki On Emir ve İslam'daki muamelat kanunlarına benzemektedir.

Zenginler ve yoksullar arasındaki ilişki çatışmadan ziyade kardeşlik ve dayanışma üzerine kurulmaktadır. Zengin, parasını sadece kendi refahı için değil, toplumsal paylaşım ve merhamet için de kullanılması gerekmektedir. Zengin yoksulları korumalı güçlülerin güçsüzleri ezmesine göz yummamalıdır.⁵⁴⁰ Bu düşünce, İslam dinindeki zekât kavramı ile anlam olarak örtüşmektedir. Buna ek olarak, Hıristiyanlık'ta da “malların yoksullarla paylaşılması” düşüncesini desteklemektedir.

---

⁵³⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, III/16.

⁵³⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXIX/1-34.

⁵³⁹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXI/1-13.

⁵⁴⁰ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXVII/1-5.

Aile yapısı hakkında bilgi veren bölümler; ailenin önemini, bir kadının kocası ve çocuklarına karşı, bir kocanın karısı ve çocuklarına karşı, çocuğun anne ve babasına karşı olan sorumluklarını ele alıp tavsiyeler vermektedir. Ebeveynlerin çocuklara öğretme yükümlülüğünü ve çocukların büyüklerin otoritesine saygı gösterme zorunluluğu vurgulanmaktadır. Anne, aile yapısının merkezi figürü olarak tasvir edilirken, çocuk için babayı onurlandırmak itaat etmekle eşdeğerdir. Bir erkeğin genel görevleri; arzularının ve nefsinin cazibesine kapılmamalıdır.⁵⁴¹ Kendisine uygun iyi ahlaklı bir eş seçmelidir. Eşine karşı saygılı ve yumuşak davranmalı, sert ve kaba davranmamalıdır. Eşine sadık kalıp onu aldatmamalıdır.⁵⁴² Bir kadının genel görevleri; düzgün ve ölçülü giyinmeli, ölçülü beslenmeli, alçak gözlü ve uysal olmalı, evde onun sözü geçmeli ve ona itaat edilmeli, ailesinin bakımı ve ev işleri ile ilgilenmeli, kocasına karşı destekleyici davranmalı ve çocuklarının eğitimi için önem göstermelidir.⁵⁴³ Anne ve babanın çocuklarına karşı görevleri; çocuklarını her zaman desteklemeli, düzgün bir eğitim vermeli, onu doğru yola yöneltmeli, ölçülü, adaletli, çalışkan olmayı ve bilimi öğretmelilerdir. Çünkü, doğacak çocuğun nasıl bir insan olacağını ebeveynleri belirlemektedir.⁵⁴⁴ Bir çocuğun anne- babasına karşı görevleri; ona hayat verip büyüttükleri için anne ve babasına minnettar olmalı, onların sözlerini ve öğütlerini dinlemeli ve onlar yaşlandığında onlara karşı hoşgörülü davranmalıdırlar.⁵⁴⁵

Anlaşılaacağı üzere *Holy Koran* hem bireysel hem de toplumsal ahlakın gelişmesini hedefleyen bütüncül bir sistemi içermektedir. Bu metin Afro-Amerikan dini kimliğinin bir yansıması olarak birey ve toplumun huzuru için evrensel ahlak anlayışını içeren kendine özgü bir yere sahiptir.

---

⁵⁴¹ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XX/1-3.

⁵⁴² Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXII/1-12.

⁵⁴³ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXXI/7-25.

⁵⁴⁴ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXIII/1-13.

⁵⁴⁵ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XXIV/1-8.

2.7. Kutsal Metinler Işığında Tarihsel Öğretiler

MSTA'nın kurucusu Drew Ali, Asya ve Afrika halklarının ilahi ve kutsal kökenlerini yeniden yorumlayan tarihsel ve teolojik bir kimlik inşası sunmaktadır. *Holy Koran*'a göre, Asyalı halklar saygıdeğerdir ve uygarlığın anahtarını ellerinde tutmaktadırlar. Eski Moabitlerden türedikleri söylenen MSTA üyeleri, İslam'ın ruhani geleneğini sürdürdüklerini iddia etmektedirler. Moabitler, Mekke'nin kurucuları olarak nitelendirilip Mekke'nin dini ve kültürel sürekliliğin korunmasından sorumlu olarak görülmektedir.⁵⁴⁶ Afrika kıtasının tarihsel olarak bir önemi bulunmaktadır. Bu önem Eski Kenan halkının Afrika ile ilişkilendirilmesinden kaynaklanmakta ve Afrika'nın ilahi bir geçmişe sahip olduğu fikrine dayanmaktadır. Afrika için "Amexem" kelimesi kullanılmakla beraber Afrika'nın orijinal isminin bu olduğunu ve kıtanın coğrafi hakimiyetinin ilahi bir soydan kaynaklandığını iddia etmek için kullanılmaktadır.⁵⁴⁷ Bu argüman, geleneksel Batı merkezli tarih anlatısına alternatif bir yeni tarihi anlatım örneği sunmaktadır.

Holy Koran'daki tarihi yorumlar hem teolojik hem de sosyopolitik bir söylem olarak işlev görmektedir. İslami bir çerçeve içerisinde, Afro-Amerikalıların teolojik ve tarihsel köklerini yeniden inşa ederek onları "Asyatik" şeklinde isimlendirmektedir.⁵⁴⁸ Ayrıca Drew Ali, MSTA'nın dini lideri olmasının yanı sıra Afro-Amerikan toplumuna alternatif bir tarih ve kimlik sunan bir kişi olarak görülmektedir.

---

⁵⁴⁶ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XLV/1-7.

⁵⁴⁷ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XLVII/1-3.

⁵⁴⁸ Ali, *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, XLV/1.

SONUÇ

Dinî ve sosyo-kültürel etkiler, özellikle 19.yy.'dan sonra yeni dini hareketlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Amerika'nın keşfiyle ortaya çıkan işçi ihtiyacı ile yeni kıtaya çalıştırılmak için götürülen Afrika halkı, ten renklerinden dolayı yıllarca ırkçılığa maruz kalarak ikinci sınıf insan muamelesi görmüş ve köleleştirilmiştir. Yıllarca köle olarak çalıştırılan bu halk kendi kimliklerini ve dinlerini unutup asimile olmuştur. Afrika halkı, kendilerini köleleştirerek kimliklerini unutmalarına sebep olan Amerika halkına ve onların benimsedikleri Hıristiyanlık dinine karşı olumsuz tepki benimsemişlerdir. 1863 yılında Amerika'da köleliğin kaldırılması ile kimlik arayışına giren Afro-Amerika toplumunun bir kısmı, ten renklerinden dolayı kendilerini ötekileştirmeyecek bir din arayışına girmiştir. Bunun sonucunda, bir kısmı İslam'ı benimserken bir kısmı da İslam'dan etkilenerek yeni dini guruplar oluşturmuştur. Moorish Science Temple of America (MSTA) hareketi de İslam'dan etkilenerek ortaya çıkan Afro-Amerikan bir yeni dini harekettir. Afro-Amerika topluluğu bunun neticesinde kendilerini "Müslüman", inandıkları dini ise "İslam" olarak adlandırmaktadır.

Bu çalışmada, MSTA'nın oluşum sürecinde yalnızca İslam'dan değil, aynı zamanda Masonluk ve Garveyizm gibi farklı düşüncelerden ve hareketlerden de etkilendiği görülmüştür. Aynı zamanda MSTA'nın Hıristiyanlık, Budizm ve Hinduizm gibi çeşitli dini geleneklerden de öğeler barındırdığı tespit edilmiştir. Bu durum MSTA'nın "senkretik" bir yapı arz ettiğini açıkça ortaya koymaktadır. Örneğin, Hıristiyanlık'taki İsa ve Yahya gibi figürlerin yoğun biçimde kullanılması, Budizm ve Hinduizm'deki reenkarnasyon inancı ile tam anlamıyla örtüşmese de reenkarnasyon düşüncesine benzer inançlara yer verilmesi, yaratıcı için "Allah", "Tanrı", "Babamız-Allah" ve "Baba-Tanrı" gibi farklı kavramların kullanılması bu senkretik yapıya dair örneklerdir. MSTA üyeleri her ne kadar Hıristiyanlığı eleştirip ona karşı bir tutum sergileseler de kendi dinî öğretilerinde Hıristiyanlığa ait izler bulunmaktadır. Bunun

neticesinde MSTA'nın çıkış yaptığı coğrafyadaki hâkim dinin etkisinden tam anlamıyla sıyrılamadığı anlaşılmaktadır.

Bu çalışma neticesinde, MSTA'nın kendisini İslamî bir hareket olarak tanımlamasına rağmen İslam'la kurduğu ilişkinin büyük oranda sembolik düzeyde kaldığı görülmektedir. Bu ilişki daha çok Afro-Amerikalıların kimlik inşa sürecinde bir aidiyet köprüsü olarak işlev görmüştür. Buna rağmen MSTA, Afro-Amerikalıların İslam'la ve İslamî terminolojiyle tanışmasında öncü bir rol üstlenmiştir. Aynı zamanda Nation of Islam gibi benzer dini yapılanmalara da zemin hazırlamıştır. Bu çalışmada MSTA'nın öğretisinin, İslam'ın temel öğretileriyle birebir örtüşmediği daha çok Batılı ezoterik metinlerle harmanlanarak ortaya konan senkretik bir öğretiyi yansıttığı sonucuna varılmıştır. Tezin ikinci bölümünde detaylı biçimde incelenen kutsal metinleri *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, ismi itibarıyla *Kur'an-ı Kerim*'le benzerlik taşısa da içerik açısından büyük farklılıkların olduğu görülmektedir. *Holy Koran*, Noble Drew Ali'nin öğretilerinin *The Aquarian Gospel of Jesus the Christ* ve *Unto Thee I Grant* gibi ezoterik metinlerle harmanlanması sonucu ortaya çıkmış yeni bir kutsal metin niteliği taşımaktadır. Bu yönüyle MSTA, Amerika'daki birçok Müslüman topluluk tarafından İslam dışı ve sapkın bir hareket olarak değerlendirilmiştir.

Hareketin kurucusu ve “son peygamberi” olarak kabul edilen Noble Drew Ali, MSTA üyeleri tarafından yalnızca dinî değil aynı zamanda etnik bir önder olarak da konumlandırılmıştır. MSTA'da yalnızca Drew Ali değil, Konfüçyüs ve Buda gibi figürler de Tanrının mesajlarını ileten araçlar olarak nitelendirilmiştir. MSTA'ya göre, İsa ve Muhammed peygamber olarak kabul edilmektedir. Bu harekette İsa figürü, Hıristiyanlık'taki konumundan farklı olarak Moablıların atası şeklinde tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra Fatih Sultan Mehmet, Hıristiyanların dinî merkezi Bizans'ı yıktığı için MSTA tarafından yüceltilmektedir.

MSTA, yalnızca bir dinî hareket olmanın ötesinde, Afro-Amerikalıların kimlik arayışına cevap vermeyi amaçlayan etnik ve kültürel bir hareket olarak değerlendirilebilmektedir. Bu hareket, Afro-Amerikalıların Mağrip (Fas) kökenli olduğu iddiasını temel alarak, onların yaşadığı kimlik boşluğunu doldurmayı hedeflemiştir. Bu bağlamda MSTA'nın asıl amacının, bireyleri doğru bir dine yönlendirmekten ziyade, Afro-Amerikalılar için yeni bir etnik ve manevi kimlik inşa etmek olduğu anlaşılmaktadır. Dinî söylemlerin yanı sıra tarihsel ve kültürel aidiyet vurgularının da bu kimliğin inşasında önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Bu bağlamda MSTA'nın, yalnızca senkretik bir dinî yapılanma değil, aynı zamanda Afro-Amerikan toplumu içinde kimlik, aidiyet ve tarihsel köken arayışının bir ifadesi olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kimlik, İslam başta olmak üzere çeşitli dinî geleneklerden alınan unsurlar sentezlenerek oluşturulmuştur.

MSTA'nın, misyonerlik faaliyetinde bulunmayan dışı kapalı bir grup olmasından dolayı hakkında bilgi azdır. Özellikle MSTA hakkında, dinî uygulama ve cemaat yapısı gibi bazı konulara dair bilinenler oldukça yetersizdir. Hatta bu harekette birbiriyle çelişen bazı bilgiler bulunmaktadır. MSTA, üye sayısı az olmasına rağmen Afro-Amerikalılar içerisinde İslam'ın tanınmasını sağlayan ilk hareket olmasından dolayı, Amerika'daki yeni dini hareketler arasında önemli bir yere sahiptir. Özellikle Amerika'da ve Afro-Amerika toplumunda İslam'ın yerini anlayabilmek adına MSTA, önemli bir yer teşkil etmektedir. Bu bağlamda, MSTA'dan sonra ortaya çıkan Afro-Amerikan toplumu içerisindeki İslamî kökenli diğer hareketlerin oluşum zeminini de anlayabilmek adına dikkate alınması gereken yeni bir dini hareket olduğu sonucuna varılmıştır.

KAYNAKÇA

- Abdat, Fathie Ali. "The Life and Times of Drew Ali, 1886-1924". *Journal of Race, Ethnicity, and Religion* 5/8 (Mayıs 2014), 39.
- Abdat, Fathie Ali. "The Moorish Science Temple of America". *Handbook of Islamic Sects and Movements*. 673-693. Leiden; Boston: Brill, 21. Basım, 2021.
- Abdelrahman, Said. "Dietary Laws". *Encyclopedia of Muslim-American History*. 145-148. New York: Facts On File, 2010.
- Akçin, Nurgül. *Herod Krallığı ve Kudüs (MÖ.37-4)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Akdemir, Salih. *Kitab-ı Mukaddes ve Kur'an-ı Kerim'e göre Hz. İsa*. İstanbul: Kuramer, 2016.
- Akkavak, Elif- Ünal, Mustafa. "Hıristiyanlıkta Teslis İnancı ve Teslis Karşıtlığı". *Erciyes Akademi* 37/4 (2023), 1460-1476.
<https://doi.org/10.48070/erciyesakademi.1323049>
- Alıcı, Mustafa. "Yeni Dini Hareketlerin Klasik Dinlerden Farkı: Post-Modern Paganizm Geleneksel Dindarlığa Karşı". *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi* 5/13 (Eylül 2017), 23-32. <https://doi.org/10.31126/akrajournal.325564>
- Ali, Noble Drew. "Koran Questions for Moorish Americans", ts.
- Ali, Noble Drew. *Moorish Literature*, ts.
- Ali, Noble Drew. "The Divine Constitution and By-Laws", ts.
- Ali, Noble Drew. *The Holy Koran of the Moorish Science Temple of America*, ts.
- Altun, Işıl- Çınaroğlu, Menderes. "'Tarihin Sonu' Olgusu ve Eskatologya Mitleri". *Millî Folklor*, 13.
- Amexem. *YouTube*. Erişim 14 Nisan 2025. <https://www.youtube.com/>
- Arık, Durmuş. "Dinî Sembol". *Dinler Tarihi*. ed. Prof. Dr. Ahmet Hikmet Eroğlu. 4-38. Ankara: Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 2013.

- Arık, Durmuş. “Kutsal Kişi”. *Dinler Tarihi*. ed. Prof. Dr. Ahmet Hikmet Eroğlu. 74-114. Ankara: Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 2013.
- Armaoğlu, Fahir H. *19. Yüzyıl Siyasî Tarihi (1789-1914)*. İstanbul: Alkım Yayınevi, 4. baskı, 2006.
- Avcu, Ali. “Gnostik ‘Kurtarıcı Bilgi’ (Gnosis) Anlayışı ve İsmaililik’teki Tezahürleri”. *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 12/2 (Aralık 2019), 319-352.
<https://doi.org/10.18403/emakalat.644156>
- Aydın, Mahmut. “Hıristiyanlık”. *Yaşayan Dünya Dinleri*. 77-102. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları İlmî Eserler Serisi. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 1. Baskı, 2007.
- Aydın, Mehmet. *Ansiklopedik Dinler Sözlüğü*. Konya: Nüve Kültür Merkezi, 1. baskı, 2005.
- Battal, Emine. *Yeni Dini Hareketler ve Şiddet*. Rize: Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Doktora Tezi, 2017.
- Batur, Behçet. “Peygamber Kavramının Din Sosyolojisi Açısından Tahlili”. *Din ve Bilim- Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi* 5/2 (Aralık 2022), 218-227. <https://doi.org/10.47145/dinbil.1192032>
- Baybura, İbrahim. *Amerika Tarihçesi, Türk-Amerika Tarihi Münasebetleri Gezi Notları*. İstanbul: Duran Ofset Basımevi, 1971.
- Berg, Herbert. “Early African American Muslim Movements and the Qur’an”. *Journal of Qur’anic Studies* 8/1 (2006), 22-37.
- Berg, Herbert. *Elijah Muhammad and Islam*. New-York: New-York University Press, 2009.
- Berg, Herbert. “Mythmaking in the African American Muslim Context: The Moorish Science Temple, the Nation of Islam, and the American Society of Muslims”. *Journal of the American Academy of Religion* 73/3 (2005), 685-703.

- Birecikli, İhsan Burak. “Amerika’nın Kuruluşu ve ABD-Avrupa İlişkileri (1776-1876)”.
History Studies International Journal Of History Özel Sayı (2011), 81-103.
https://doi.org/10.9737/hist_360
- Bowen, Patrick D. “Satti Majid: A Sudanese Founder of American Islam”. *Journal of Africana Religions* 1/2 (2013), 194-209.
<https://doi.org/10.5325/jafrirel.1.2.0194>
- Bowen, Patrick Denis. *The African-American Islamic Renaissance and the Rise of the Nation of Islam*. Denver: University of Denver, Doktora Tezi, 2013.
- Britannica. “Akaşık kayıt”. Erişim 31 Mayıs 2025.
<https://www.britannica.com/topic/Akashic-record>
- Britannica. “Hagiografi”. Erişim 31 Mayıs 2025.
<https://www.britannica.com/topic/hagiography>
- Britannica. “Kerubi”. Erişim 16 Temmuz 2025.
<https://www.britannica.com/topic/cherub>
- Britannica. “Kral Arthur”. Erişim 31 Mayıs 2025.
<https://www.britannica.com/topic/King-Arthur>
- Britannica. “Ravana | Ramayana, Rakshasa, Lanka Kralı ve Dussehra”. 20 Mayıs 2025.
Erişim 24 Mayıs 2025. <https://www.britannica.com/topic/Ravana>
- Britannica. “Vidyapati”. Erişim 24 Mayıs 2025.
<https://www.britannica.com/biography/Vidyapati-Indian-writer-and-poet>
- Britannica. “Vodou”. Erişim 31 Mayıs 2025. <https://www.britannica.com/topic/Vodou>
- Christian, Mark. “Marcus Garvey and African Unity: Lessons for the Future From the Past”. *Journal of Black Studies* 2/39 (2008), 316-331.
- Chryssides, George D.- Wilkins, Margaret Z. *A Reader in New Religious Movements*. London; New York: Continuum, 2006.

- Clack, George (ed.). "ABD'nin Portresi". Birleşik Devletler Enformasyon Ajansı Yayını, 1997.
- Clark, Emily Suzanne. "Noble Drew Ali's 'Clean and Pure Nation': The Moorish Science Temple, Identity, and Healing". *Nova Religio: The Journal of Alternative and Emergent Religions* 16/3 (2013), 31-51.
<https://doi.org/10.1525/nr.2013.16.3.31>
- Curtis, Edward E. *Islam in Black America: Identity, Liberation, and Difference in African-American Islamic Thought*. Albany: State University of New York Press, 2002.
- Curtis, Edward E. *Muslims in America: A Short History*. New York-Oxford: Oxford University Press, 2009.
- Curtis, Edward E.- Sigler, Danielle Brune. *The New Black Gods: Arthur Huff Fauset and the Study of African American Religions*. Bloomington: Indiana University Press, 2009.
- Demirli, Ekrem. "Vahdet-i Vücûd". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 25 Mayıs 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/vahdet-i-vucud>
- Değirmencioglu, Burcu. "Amerika Birleşik Devletleri'nin Uluslaşma Sürecinde J.J. Rousseau'nun Sivil Din Önerisinin Hayata Geçirilmesi". *D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi* 21/Prof. Dr. Durmuş TEZCAN'a Armağan Özel Sayı (2019), 2003-2031.
- Dew, Spencer. *The Aliites: Race and Law in the Religions of Noble Drew Ali*. Chicago (Ill.): The University of Chicago Press, 2019.
- Doğru, Nadide. "Marcus Garvey- Siyah Musa (1887-1940)". *Amerikan Tarihine Yön Veren Afro-Amerikalılar*. ed. Şahin Kızılabdullah. 141-167. Ankara: Berikan, 1. Baskı, 2022.

- Dowling, Levi H. *The Aquarian Gospel of Jesus the Christ: The Philosophic and Practical Basis of the Religion of the Aquarian Age of the World*. Los Angeles, California: The Royal Publishing Company, 1909.
- Duygu, Zafer. *İsa, Pavlus, İnciller: Hristiyanlık Neden ve Nasıl Ortaya Çıktı?* İstanbul: Düşün Yayıncılık, 3. Basım, 2022.
- Düzce, Mesut. "Sivil Din ve Politik Din Kavramlarına Teorik Bir Bakış". *Bilimname* 2020/41 (Mayıs 2020), 385-411. <https://doi.org/10.28949/bilimname.670668>
- Easterling, Paul. "Moorish Science Temple of America". *African American Religious Cultures Volume 1: A-R*. 222-225. California: ABC-CLIO, 2009.
- El Mehdi, İsa El Hadi. *Who Was Noble Drew Ali?* New York: Nubian Islaamic Hebrews Ansaaru Allah Publications, 1985.
- Eliade, Mircea- Couliano, Ioan P. *Dinler Tarihi Sözlüğü*. çev. Ali Erbaş. İstanbul: İnsan Yayınları, 3. Basım, 2021.
- Erinç, Sırrı. "Amerika Birleşik Devletleri". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 10 Kasım 2023. <https://islamansiklopedisi.org.tr/amerika-birlesik-devletleri>
- Erkal, Mehmet Mustafa. "Absalom Jones (Afro-Amerikan İlk Psikopos ve Kölelik Karşıtı Aktivist)". *Amerika Tarihine Yön Veren Afro- Amerikalılar*. ed. Şahin Kızılabdullah. 1-14. Ankara: Berikan, 2022.
- Eroğlu, Ahmet Hikmet. "Tanrı İnancı". *Dinler Tarihi*. ed. Prof. Dr. Ahmet Hikmet Eroğlu. 40-71. Ankara: Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 2013.
- Ertek, T. Ahmet. "Amerika". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 26 Nisan 2024. <https://islamansiklopedisi.org.tr/amerika>
- Fauset, Arthur Huff vd. *Black Gods of the Metropolis: Negro Religious Cults of the Urban North*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2014.
- Fırlalı, Ethem Ruhi. "Mehdi ve Mesih İnancı Üzerine (Mezhepler Tarihi Açısından Bir Bakış)". *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 25 (1981), 179-214.

- Garvey, Amy Jacques. *Philosophy and Opinions of Marcus Garvey or Africa for the Africans*. Frank Cass And Company Limited, 2.Baskı, 2005.
- GhaneaBassiri, Kambiz. *A History of Islam in America: From the New World to the New World Order*. New York: Cambridge University Press, 2010.
- Gomez, Michael Angelo. *Black Crescent: The Experience and Legacy of African Muslims in the Americas*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005.
- Grand Major Temple. *YouTube*. Erişim 14 Nisan 2025. [@MSTOAGMT](https://www.youtube.com/GrandMajorTemple). X. Erişim 14 Nisan 2025. <https://x.com/mstoagmt>
- Gündüz, Şinasi. *Hıristiyanlık*. Ankara: TDV Yayın Matbaacılık, 11. Basım, 2022.
- Güneş, Abdurrahman. "Toplumsal Bir Protesto: Yeni Dinî Hareketler". *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 33/1 (Ocak 2023), 401-412. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.1189286>
- Güngör, Ali İsra. "Kutsal Metin". *Dinler Tarihi*. ed. Prof. Dr. Ahmet Hikmet Eroğlu. 116-141. Ankara: Ankara Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 2013.
- Güngör, Muhammed. *Amerika Mağribi Bilim Tapınağı*. Ankara: İlahiyat, 1. Basım, 2023.
- Haddad, Yvonne Yazbeck- Smith, Jane I. *Mission to America: Five Islamic Sectarian Communities in North America*. Gainesville: University Press of Florida, 1993.
- Harman, Ömer Faruk. "Konsil". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 15 Mayıs 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/konsil>
- Hayrat Neşriyat. "Hayrat Neşriyat Mealini oku : Hayrat". Erişim 10 Aralık 2024. https://kuran.hayrat.com.tr/icerik/kuran_hizmetlerimiz/meal-oku.aspx
- Hinks, Peter P.- Stephen David Kantrowitz (ed.). *All Men Free and Brethren: Essays on the History of African American Freemasonry*. Ithaca: Cornell University Press, 2013.

- Johnson, Sylvester A. "Moorish Science Temple". *Encyclopedia of Muslim-American History*. 380-383. New York: Facts On File, 2010.
- Johnson, Sylvester A. "Scriptualizing Religion and Ethnicity: The Circle Seven Koran". *The Bible in American Life*. 101-106. United States of America: Oxford University Press, 2017.
- Johnson, Sylvester A. "The FBI and the Moorish Science Temple of America, 1926-1960". *The FBI and Religion: Faith and National Security Before and After 9/11*. 55-66. Oakland, California: University of California Press, 2017.
- Johnson, Sylvester A.- Steven Weitzman (ed.). *The FBI and Religion: Faith and National Security Before and After 9/11*. Oakland, California: University of California Press, 2017.
- Jones, Constance M. vd. (ed.). *Melton's Encyclopedia of American Religions*. Detroit: Gale, Cengage Learning, 8.Baskı, 2009.
- Katar, Mehmet. "Hıristiyanlık II". *Dinler Tarihi*. ed. Prof. Dr. Ali İhsan Yitik. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Uzaktan Eğitim Yayınları, 1. Basım, 2012.
- Kaya, Hanefi- Çaparoğlu, Abdullah. "Amerika Kıtası'nın Keşfi ve Beyaz Adamın İskanı". *WOJMUR-Dünya Çok Disiplinli Araştırma Dergisi* 6/Prof. Dr. Durmuş Ali Arslan Özel Sayısı (2023), 204-226.
- Kaya, İlhan. *Müslüman Amerikalılar: Göç, Kimlik ve Entegrasyon*. Ankara: Dipnot Yayınları, 1. Baskı, 2007.
- Keown, Damien. *A Dictionary of Buddhism*. Oxford; New York: Oxford University Press, 2003.
- Kirman, Mehmet Ali. "Yeni Dinî Hareketleri Tanımlama Problemi ve Tipolojik Yaklaşımlar". *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 3/1 (Şubat 2003), 27-43.

- Knox, Vicesimus. *Elegant Extracts: Or, Useful and Entertaining Passages in Prose, Selected for the Improvement of Young Persons: Being Similar in Design to Elegant Extracts in Poetry*. London: Printed for C. Dilly, 1794.
- <http://archive.org/details/elegantextractso00knox>
- Kutsal Kitap: Tevrat, Zebur, İncil*. İstanbul: Kitabı Mukaddes Şirketi-Yeni Yaşam Yayınları, 2016.
- Lincoln, C. Eric. *The Black Muslims in America*. Toronto: S. J. Reginald Saunders and Co., Ltd., 1963.
- Lippy, Charles H.- Williams, Peter H. *Encyclopedia of Religion in America*. Washington (D.C.): CQ Press, 2010.
- Mamiya, Lawrence H. “African-American Muslims”. *Encyclopedia of Muslim-American History*. 12-18. New York: Facts On File, 2010.
- Marsh, Clifton E. *From Black Muslims to Muslims: The Transition from Separatism to Islam, 1930-1980*. Metuchen, N.J: Scarecrow press, 1984.
- Merriam-Webster Dictionary. 16 Temmuz 2025. <https://www.merriam-webster.com/>
- McCloud, Aminah Beverly. *African American Islam*. Hoboken: Taylor and Francis, 2014.
- Moorish Science Temple of America, Grand Major Temple. *Facebook*. Erişim 14 Nisan 2025. <https://www.facebook.com/mstoagrandmajortemple>
- Mstoa Gmt (@mstoa_grandmajortemple). *Instagram*. Erişim 14 Nisan 2025. https://www.instagram.com/mstoa_grandmajortemple/
- Mubashshir, Debra Washington. “Forgotten Fruit of the City: Chicago and the Moorish Science Temple of America”. *CrossCurrents* 51/1 (2001), 6-20.
- Nance, Susan. “Mystery of the Moorish Science Temple: Southern Blacks and American Alternative Spirituality in 1920s Chicago”. *Religion and American*

- Culture: A Journal of Interpretation* 12/2 (2002), 123-166.
<https://doi.org/10.1525/rac.2002.12.2.123>
- Nance, Susan. "Respectability and Representation: The Moorish Science Temple, Morocco, and Black Public Culture in 1920s Chicago". *American Quarterly* 54/4 (2002), 623-659.
- Nart, Tahsin. *Black Muslim Hareketi'nin Din Literatürü'ndeki Yeri*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Doktora Tezi, 1990.
- Öztiin, Kamer. "Afro-Amerikan Toplumunun Adlandırılma Biçimlerinin Türkçeye Aktarımına İlişkin Bir İnceleme". *Dil Dergisi* 172/1 (Ocak 2021), 43-59.
<https://doi.org/10.33690/dilder.778893>
- Öztürk, Hakan- Kızılabdullah, Şahin. "Geçmişte Yaşamış Din Kurucusu veya Peygamberler İle İlgili Rivayetlerin Hz. Muhammed'in Hayat Hikâyesine Etkisi: Doğum Olayları Örneği". *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*.
<https://doi.org/10.46353/k7auifd.906618>
- Queen, Edward L. vd. *Encyclopedia of American Religious History*. New York, N.Y: Facts On File, 3.Baskı, 2009.
- Rosenberg, Samuel N.- Carleton W. Carroll (ed.). *Lancelot-Grail: The Old French Arthurian Vulgate and Post-Vulgate in Translation*. Woodbridge: Brewer, Yeni Baskı, 2010.
- Sezgin, Fuat. "Amerika'nın Keşfinde Müslümanlar". thk. Kadir Temurçin. Kayseri: Doğu Ofset Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti, 2016.
- Shi, David Emory - Tindall, George Brown. *America: A Narrative History*. New York: W.W. Norton & Company, 10.Baskı, 2016.
- Shouk, Ahmed I. Abu vd. "A Sudanese Missionary to the United States: Sāttī Mājīd, 'Shaykh Al-Islām in North America', and His Encounter with Noble Drew Ali,

- Prophet of the Moorish Science Temple Movement". *Sudanic Africa* 8 (1997), 137-191.
- Sinanoğlu, Mustafa. "İzник Konsili". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 15 Mayıs 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/iznik-konsili>
- Şentürk, Recep. "Amerika'da Yaşayan Müslümanlar: Neden İslam Amerika'da En Hızlı Yayılan Din?" *Günümüz Dünyasında Müslüman Azınlıklar*. (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslami Araştırmalar Merkezi,1998), 85-130.
- Tarakçı, Muhammet. "Hıristiyanlıkta Logos Doktrini". *Milel ve Nihal: İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi* 8/1 (Nisan 2011).
- Tinaz, Nuri. *Conversion of African Americans to Islam: A Sociological Analysis of the Nation of Islam Associated Groups*. University of Warwick, Doktora Tezi, 2001.
- Topaloğlu, Bekir. "Âhiret". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 24 Mart 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/ahiret>
- Topuz, Hıfzı. *Kara Afrika, Bir Kıtanın Dünü, Bugünü Ve Yarını*. İstanbul: Milliyet, 1971.
- Turner, Richard Brent. *Islam in the African-American Experience*. Bloomington, Ind.: Indiana Univ. Press, 1997.
- Tümer, Günay. *Hıristiyanlıkta ve İslam'da Hz. Meryem*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 5. Basım, 2021.
- Udom, E.U.Essien. *Black Nationalism:a Search for Identity in America*. New York: University of Chicago Press, 1962.
- Varda, Scott J. "Drew Ali and the Moorish Science Temple of America: A Minor Rhetoric of Black Nationalism". *Rhetoric and Public Affairs* 16/4 (2013), 685-718. <https://doi.org/10.14321/rhetpublaffa.16.4.0685>
- Waardenburg, Jacques. "Teslîs". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. Erişim 15 Mayıs 2025. <https://islamansiklopedisi.org.tr/teslis>

- Way-El, Sheik. “Was Noble Drew Ali Allah’s Prophet in the West? Pt 1: How Academics and Leaders Got It Wrong”. *Moorish American Research Group*.
https://www.academia.edu/20209730/Was_Noble_Drew_Ali_Allah_s_prophet_in_the_West_Pt_1_How_academics_and_leaders_got_it_wrong
- Whyte, Abbie. “Christian Elements in Negro American Muslim Religious Beliefs”.
Phylon (1960-) 25/4 (1964), 382-388. <https://doi.org/10.2307/274108>
- Wikipedia. “Abdul Hamid AbuSulayman”. 06 Kasım 2024.
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Abdul_Hamid_AbuSulayman&oldid=1255777636
- Wikipedia. “Jagannath Temple, Puri”. 27 Mayıs 2025.
https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Jagannath_Temple,_Puri&oldid=1292560402
- Wilms, Stephanie A. “Shadow and Substance: Photography, Freemasonry, and the Moorish Science Temple of America”. *The Journal of African American History* 101/1-2 (2016), 49-68. <https://doi.org/10.5323/jafriamerhist.101.1-2.0049>
- Wilms, Stephanie Ann. *Noble Drew Ali and the Moorish Science Temple: A Study in Race, Gender, and African American Religion, 1913-1930*. University of California Riverside, Doktora Tezi, 2014.
- Wilson, Peter Lamborn. *Sacred Drift: Essays on the Margins of Islam*. San Francisco: City Lights Books, 1993.
- Yitik, Ali İhsan. “Hinduizm”. *Yaşayan Dünya Dinleri*. 277-305. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları İlmî Eserler Serisi. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 1. Baskı, 2007.
- “Moorish Science Temple Uplifting Fallen Humanity”. 30 Eylül 2024. Erişim 14 Nisan 2025. <https://mstofa.net/>

“Moorish Science Temple of America - Uplifting Fallen Humanity”. Erişim 14 Nisan 2025. <https://www.moorishsciencetempleofamerica.org/>

“Shriners İnternational”. Erişim 27 Mayıs 2025.

<https://www.shrinersinternational.org/en/news-and-events>

“Ülke Künyesi / T.C. Dışışleri Bakanlığı”. Erişim 28 Ekim 2024.

<https://www.mfa.gov.tr/amerika-birlesik-devletleri-kunyesi.tr.mfa>

ÖZET

Bu çalışma, Amerika Birleşik Devletleri'nde 20. yüzyılın başlarında Afro-Amerikalılar arasında ortaya çıkan Moorish Science Temple of America (MSTA) hareketini ve bu hareketin temel kutsal metinlerini incelemektedir. Hareket, İslam terminolojisinden faydalanmakla birlikte, ana akım İslam'dan ciddi biçimde ayrılan özgün bir inanç sistemi ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, öncelikle hareketin tarihsel arka planı, kurucusu Noble Drew Ali'nin kimliği, hareketin temel inanç ve ritüelleri ele alınmıştır. İkinci aşamada ise, hareketin kutsal kitabı içerik ve yapı açısından incelenmiş; metnin beslendiği kaynaklar, özgün terminolojisi ve diğer dinlerle olan benzerlik ve farklılıkları analiz edilmiştir. Bu bağlamda araştırma; kutsal metinleri ışığında MSTA'nın, yalnızca dini bir hareket değil, aynı zamanda sosyo-kültürel direniş ve kimlik inşası sürecinin bir parçası olduğunu göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeni dini hareketler (YDH), Afro-Amerikalılar, Moorish Science Temple of Amerika (MSTA), Kutsal Metinler.

ABSTRACT

This study examines the Moorish Science Temple of America (MSTA), a religious movement that emerged among African Americans in the early 20th century in the United States, along with its central sacred texts. Although the movement makes use of Islamic terminology, it establishes a unique belief system that diverges significantly from Sunni Islam. In the first part of the study, the historical background of the movement, the identity of its founder Noble Drew Ali, and the core beliefs and rituals of the group are addressed. In the second part, the sacred scripture of the movement is analyzed in terms of content and structure; its sources, original terminology, and its similarities and differences with other religious traditions are evaluated. In this context, the research aims to demonstrate—through the lens of its sacred texts—that MSTA is not only a religious movement, but also a part of a broader process of socio-cultural resistance and identity construction.

Keywords: New religious movements (NRM), African-Americans, Moorish Science Temple of America (MSTA), Holy Scriptures.